

T.C.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Okul Öncesi Eğitimi Genel Müdürlüğü

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM PROGRAMI
(36-72 Aylık Çocuklar İçin)

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Okul Öncesi Eğitimi Genel Müdürlüğü

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM PROGRAMI
(36-72 Aylık Çocuklar İçin)

Okul Öncesi Eğitimi Genel Müdürlüğü
36-72 Aylık Çocuklar İçin Okul Öncesi Eğitim Programı Komisyonu

Remzi İNANLI	: Genel Müdür
Nahide YILMAZ	: Daire Başkanı
Hilal BEREKET	: Şube Müdürü
Prof. Dr. Tanju GÜRKAN	: Komisyon Başkanı Ankara Üniv. Eğitim Bilimleri Fakültesi
Prof. Dr. Ayla OKTAY	: Marmara Üniv. Atatürk Eğitim Fakültesi
Prof. Dr. Mübeccel GÖNEN	: Hacettepe Üniv. Eğitim Fakültesi
Prof. Dr. Esra ÖMEROĞLU	: Gazi Üniv. Mesleki Eğitim Fakültesi
Prof. Dr. Fulya TEMEL	: Gazi Üniv. Mesleki Eğitim Fakültesi
Prof. Dr. Neriman ARAL	: Ankara Üniv. Ev Ekonomisi Yüksek Okulu
Prof Dr. Belma TUĞRUL	: Hacettepe Üniv. Eğitim Fakültesi
Prof. Dr. Gelengül HAKTANIR	: Ankara Üniv. Eğitim Bilimleri Fakültesi
Filiz MERT	: Ankara Dr. Ufuk Ege Anaokulu Öğrt.
Nalan ARABACI	: Ankara Baldudak İlköğretim Okulu Anasınıfı Öğrt.
Nihan FEYMAN	: Ankara Hıdırlıktepe İlköğretim Okulu Anasınıfı Öğrt.
Hans COHEN DE LARA	: Uluslararası Uzman
Editör	: Prof. Dr. Tanju GÜRKAN Prof. Dr. Gelengül HAKTANIR
TEDP Sorumlusu	: Demet GÖREN NİRON
Bilgisayar Destek	: Nuğriye ARSLAN
Dil Uzmanı	: Murat CEYLAN
Görsel Tasarım	: BAREK LTD.ŞTİ.

“ Çocuklarımızı artık düşüncelerini hiç çekinmeden açıkça ifade etmeye, içten inandıklarını savunmaya, buna karşılık da başkalarının samimî düşüncelerine saygı beslemeye alıştırmalıyız. Aynı zamanda onların temiz yüreklerinde; yurt, ulus, aile ve yurttaş sevgisiyle beraber doğruya, iyiye ve güzel şeylere karşı sevgi ve ilgi uyandırmaya çalışılmalıdır.”

Mustafa Kemal ATATÜRK

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ	7
• Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları	9
• Okul Öncesi Eğitimin Amaçları	10
• Okul Öncesi Eğitimin Temel İlkeleri	11
I. BÖLÜM	
• Programın Tanıtımı	12
• Eğitim Programının ve Öğretmen Kitabının Kullanılmasında Önerilen Yöntem	19
• Gelişim Özellikleri	20
• 36-72 Aylık Çocukların Eğitimleri İçin Belirlenen Amaçlar ve Kazanımlar	26
• 36-72 Aylık Çocukların Eğitimleri İçin Belirlenen Amaçlar ve Kazanımlarla İlgili Açıklamalar	36
• Okul Öncesi Eğitim Kurumlarındaki Eğitim Etkinlikleri ile İlgili Açıklamalar	43
II. BÖLÜM	
• Okul Öncesi Eğitimde Kalite	46
• Meslek Etiği ve Öğretmen Yeterlikleri	48
• Davranış Yönetimi	51
• Çocuk ve Yaratıcılık	57
• Okul Öncesi Eğitimde Sorumluluk, Çevre Duyarlılığı ve Farklılıklara Saygı Eğitimi	60
• Kaynaştırma Eğitimi	66
III. BÖLÜM	
• Öğrenme Süreci	69
• Eğitim Ortamlarının Düzenlenmesi	73
• Plan Çeşitleri	76
Yıllık Plan ve Özellikleri	
Günlük Plan ve Özellikleri	
IV. BÖLÜM	
• Aile Katılımı	78
V. BÖLÜM	
• Okul Öncesi Eğitimde Değerlendirme	89
Çocuğu Tanıma ve Değerlendirme	
Programın Değerlendirilmesi	
Öğretmenin Kendini Değerlendirmesi	
VI. BÖLÜM	
• Okul Öncesi Eğitimden İlköğretime Geçişte Öğretmenin, Ailenin Görev ve Sorumlulukları	99
• İlköğretim Birinci Sınıf Programlarının Kazandırmayı Hedeflediği Becerilere Temel Oluşturan Amaçlar Tablosu	107

EKLER

• Okul Öncesi Eğitim Kurumları Eğitim Etkinlikleri Çizelgesi	110
• Yıllık Plan Formu	111
• Günlük Plan Formu	112
• Etkinlik Formatı	113
• Gelişim Kontrol Listesi	115
• Kazanım Değerlendirme Formu	116
• Gelişim Raporu Formu	124
• Öğretmen Öz Değerlendirme Formu	125
• 36-72 Aylık Çocuklar İçin Okul Öncesi Eğitim Programı Kapsamında Ele Alınması Önerilen Belirli Gün ve Haftalar Listesi	130
• 36-72 Aylık Çocuklar İçin Okul Öncesi Eğitim Programı Kapsamında Ele Alınması Önerilen Kavramlar Listesi	131
• Kanun ve Yönetmelikler Listesi	132
• Kaynakça	133

SUNUŞ

Uygulanmakta olan “36-72 Aylık Çocuklar İçin Okul Öncesi Eğitim Programı” 2002-2003 eğitim-öğretim yılında denenip geliştirilmek üzere uygulamaya konulmuştur. Yapılan araştırmalar ve uygulamalardan alınan geri bildirimler, 2005-2006 eğitim-öğretim yılında İlköğretim Programında yapılan yenilikler, okul öncesi eğitim alanında yapılan araştırmalar ve uygulamalardan alınan geri bildirimler, AB ve uluslararası normlara uyum sağlama amacıyla çeşitli Avrupa Birliği Ülkelerindeki okul öncesi eğitimde yapılan uygulamalar analiz edilmiştir.

Ayrıca, çocukların insan haklarına, demokrasiye ve farklı kültürlere duyarlık kazanmaları da amaç olarak benimsenmiştir. Verilerin incelenmesi sonucunda programın gözden geçirilmesi ve güncellenmesi ihtiyacı ortaya çıkmıştır.

Bu ihtiyaçlar doğrultusunda, “36-72 Aylık Çocuklar İçin Okul Öncesi Eğitim Programı” nın geliştirilmesine ve “Öğretmen Kılavuz Kitabı”nın hazırlanmasına karar verilmiştir.

Temel Eğitimi Destekleme Projesi çerçevesinde, uluslararası uzmandan, üniversitelerin ilgili bölümlerinden akademisyenlerden, öğretmenlerden ve Okul Öncesi Eğitimi Genel Müdürlüğü yetkililerinden oluşan bir komisyon tarafından, çağdaş program geliştirme yaklaşımları ve günümüzde kabul gören psikoloji kuramları dikkate alınarak “36-72 Aylık Çocuklar İçin Okul Öncesi Eğitim Programı” yeniden düzenlenmiş ve bu doğrultuda Öğretmen Kılavuz Kitabı hazırlanmıştır.

Tüm programlarda olduğu gibi denenmek ve geliştirilmek üzere hazırlanan bu programın, ülke genelinde 36-72 aylık çocukların gelişimlerine ve okul öncesi eğitimin niteliğinin artırılmasına katkıda bulunması, bu bağlamda yönetici ve öğretmenlere uygulamalarda yol göstermesi beklenmektedir.

Bu Programın içeriğini hazırlayan değerli öğretim üyelerine, uluslararası uzmana, öğretmenlerimize, Okul Öncesi Eğitimi Genel Müdürlüğü yetkililerine ve emeği geçen tüm kişilere, ayrıca program geliştirme çalışmalarına destek veren Temel Eğitime Destek Projesi yetkililerine ve UNICEF'e sonsuz teşekkürlerimi bildiririm.

REMZİ İNANLI
OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ GENEL MÜDÜRÜ

TÜRK MİLLÎ EĞİTİMİNİN GENEL AMAÇLARI

Türk Millî Eğitiminin genel amacı, Türk Milletinin bütün fertlerini,

1. Atatürk İnkılâp ve İlkelerine ve Anayasa'da ifadesini bulan Atatürk Milliyetçiliğine bağlı; Türk Milleti'nin millî, ahlâkî, insanî, manevî ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan; insan haklarına ve Anayasa'nın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek,

2. Beden, zihin, ahlâk, ruh ve duygu bakımından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip; insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren ve topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek,

3. İlgî, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak,

Böylece, bir yandan Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu artırmak; öte yandan millî birlik ve bütünlük içinde iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek ve hızlandırmak ve nihayet Türk milleti'ni çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı, seçkin bir ortağı yapmaktır.

OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİN AMAÇLARI

Okul öncesi eğitiminin amaç ve görevleri, milli eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak,

1. Çocukların beden, zihin ve duygu gelişmesini ve iyi alışkanlıklar kazanmasını sağlamak;
2. Onları ilköğretime hazırlamak;
3. Şartları elverişsiz çevrelerden ve ailelerden gelen çocuklar için ortak bir yetiştirme ortamı yaratmak;
4. Çocukların Türkçeyi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamaktır.

OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİN TEMEL İLKELERİ

Okul öncesi dönem yaşamın temelidir. Bu dönemde öğrenme hızı çok yüksektir. Bir yaş grubunun genel gelişim özellikleri o yaş grubundaki tüm çocuklar için ortaktır; ancak her çocuğun kendine özgü olduğu da unutulmamalıdır.

Okul öncesi eğitim bazı temel ilkelere dayanmaktadır. Bu ilkeler şunlardır:

1. Okul öncesi eğitim çocuğun gereksinimlerine ve bireysel farklılıklarına uygun olmalıdır.

2. Okul öncesi eğitim çocuğun psikomotor, sosyal-duygusal, dil ve bilişsel gelişimini desteklemeli, özbakım becerilerini kazandırmalı ve onu ilköğretime hazır duruma getirmelidir.

3. Okul öncesi eğitim kurumlarında çocukların gereksinimlerini karşılamak amacıyla demokratik eğitim anlayışına uygun eğitim ortamları hazırlanmalıdır.

4. Etkinlikler düzenlenirken çocukların ilgi ve gereksinimlerinin yanı sıra çevrenin ve okulun olanakları da göz önünde bulundurulmalıdır.

5. Eğitim sürecinde çocuğun bildiklerinden başlanmalı ve deneyerek öğrenmesine olanak tanınmalıdır.

6. Çocukların Türkçeyi doğru ve güzel konuşmalarına gereken önem verilmelidir.

7. Okul öncesi dönemde verilen eğitim ile çocukların sevgi, saygı, işbirliği, sorumluluk, hoşgörü, yardımlaşma, dayanışma ve paylaşma duygu ve davranışları geliştirilmelidir.

8. Eğitim, çocuğun kendine saygı ve güven duymasını sağlamalı, ona öz denetim kazandırmalıdır.

9. Oyun bu yaş grubundaki çocuklar için en uygun öğrenme yöntemidir. Tüm etkinlikler oyun temelli düzenlenmelidir.

10. Çocuklarla iletişimde, onların kişiliğini zedeleyici şekilde davranılmamalı, baskı ve kısıtlamalara yer verilmemelidir.

11. Çocukların bağımsız davranışlar geliştirmesi desteklenmeli, yardıma gereksinim duyduklarında yetişkin desteği, rehberliği ve güven verici yakınlığı sağlanmalıdır.

12. Çocukların kendilerinin ve başkalarının duygularını fark etmesi desteklenmelidir.

13. Çocukların hayal güçleri, yaratıcı ve eleştirel düşünme becerileri, iletişim kurma ve duygularını anlatabilme davranışları geliştirilmelidir.

14. Programlar hazırlanırken aile ve içinde bulunulan çevrenin özellikleri dikkate alınmalıdır.

15. Eğitim sürecine çocuğun ve ailenin etkin katılımı sağlanmalıdır.

16. Okul öncesi eğitimde çocuğun gelişimi ve okul öncesi eğitim programı düzenli olarak değerlendirilmelidir.

17. Okul öncesi eğitimde değerlendirme sonuçları çocukların, öğretmenin ve programın geliştirilmesi amacıyla etkin olarak kullanılmalıdır.

I.BÖLÜM

PROGRAMIN TANITIMI

Programla İlgili Genel Açıklama

Bu program, okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 36-72 aylık çocukların psikomotor, sosyal-duygusal, dil ve bilişsel gelişimlerinin desteklenmesini, özbakım becerilerinin kazandırılmasını ve ilköğretime hazır bulunuşluklarının sağlanmasını amaçlamaktadır.

2002-2003 eğitim-öğretim yılından bu yana uygulanan önceki program; uzmanlardan ve uygulamacılardan alınan geri bildirimlerin, çağdaş program geliştirme, gelişim ve öğrenme kuramlarının, toplumun değişen eğitim gereksinimlerinin ve yeni ilköğretim programlarında benimsenen ilke, yaklaşım ve özelliklerin doğrultusunda gözden geçirilmiş, gerekli düzeltmeler yapılmış ve geliştirilmiştir.

Geliştirme çalışmaları sırasında farklı ülkelerdeki okul öncesi eğitim uygulamaları analiz edilmiş, çeşitli program yaklaşım ve modelleri incelenmiş, bunlardan elde edilen veriler, çocuklarımızın özellikleri, toplumumuzun yapısı ve kültürel değerleri ile 21. yüzyılda eğitilmiş bireylerde olması gereken niteliklerle bütünleştirilmiştir.

36-72 aylık çocuklara yönelik olan bu program “gelişimsel” bir programdır. Yani çocuğun tüm gelişim alanlarının geliştirilmesini esas almaktadır. Program anlayışı olarak bütüncül, programlama yaklaşımı olarak da sarmal bir programdır.

Şu anda uygulanmakta olan ilköğretim programlarında yalnızca kazanımlara yer verilmiş olmasına karşın, okul öncesi eğitim programının yukarıda açıklanan özellikleri nedeniyle, bu programda gelişim alanları dikkate alınarak 2002 programındaki ana yapıya bağlı kalınmış amaçlar ve kazanımlara yer verilmiştir. Bu durum, öğretim kademesinin özelliğinden ve programın gelişimsel bir program olmasından kaynaklanmaktadır.

Bu programda yer alan kazanımlar ilköğretim programlarında benimsenen ortak becerilerin tümünü kapsamaktadır. Problem çözme, iletişim, akıl yürütme, ilişkilendirme, karar verme, sorumluluk alma ve yerine getirme, araştırma, girişimcilik, bilinçli tüketicilik, çevre bilinci, yaratıcılık ve diğer pek çok beceri, programdaki kazanımlar doğrultusunda hazırlanan öğrenme durumları ve öğrenme ortamları aracılığıyla, oyun merkezli etkinliklerle, çocuğun aktif katılımı ve bilgiyi kendisinin yapılandırması yoluyla çocuk tarafından kolay ve doğal bir biçimde kazanılacaktır.

Geliştirilen bu program, gelişimsel gereksinimleri karşılarken, gelişim alanlarının birbiri ile olan dinamik etkileşimini destekleyerek çocuğun bütün gelişim alanlarındaki davranışlarını daha üst düzeye çıkarmayı, çeşitlendirmeyi ve zenginleştirmeyi hedeflemektedir. Bu özelliği ile “Çoklu Zeka Kuramı”nın savunu ve vurgularıyla da tutarlıdır.

Programın Temel Özellikleri

• 36-72 Aylık Çocuklara Yöneliktir

Bu yaş grubunun tümü için tek bir okul öncesi eğitim programı hazırlanmıştır. Öğretmenin bu programdan kendi grubundaki çocuklar için, onlara uygun olan amaç ve kazanımları seçmesi gerekmektedir. Bu nedenle farklı yörelerde aynı yaş grubu için ele alınan amaçlar ve kazanımlarla bu amaçlara ve kazanımlara yapılan vurgular birbirinden farklı olabilir.

İhtiyaç duyulduğunda programda yer almayan bir amaç ve / veya kazanım öğretmen tarafından belirlenerek yıllık ve günlük plana eklenebilir. Ancak bu yapılırken gerekçelerin iyi belirlenmesine, eklenen amacın, Türk Millî Eğitiminin Amaçları, Okul Öncesi Eğitimin amaçları, programın temel

felsefesi, amaçları ve özellikleriyle tutarlı olmasına, diğer amaçlarla çatışmamasına ve çakışmamasına özen gösterilmesi gerekmektedir. Amaç eklemek bir zorunluluktan kaynaklanmadığı sürece, programdaki amaç ve kazanımların nitelik ve nicelik olarak gereksinimleri karşılama yeterli olacağı göz önünde bulundurulmalıdır.

- **Çocuk Merkezlidir**

Amaçların ve kazanımların seçiminde, etkinliklerin düzenlenmesinde, değerlendirme esaslarının belirlenmesinde çocuğun yaşı, gelişim özellikleri, ilgi ve gereksinimleri, bireysel özellikleri ve farklılıkları ile yakın çevre ile ilgili özellikler dikkate alınmalıdır. Her öğretmen kendi grubu için plan hazırlarken amaçlar ve kazanımlar listesinden hangi amaçları ve kazanımları seçeceğini, kendi çocuklarının gelişim özelliklerini temel alarak karar vermelidir.

Ancak, okul öncesi eğitim programının gelişimsel bir program olduğu noktasından hareketle, çocuğun takvim yaşından çok gelişimsel yaşının önemli olduğu da unutulmamalı ve etkinlikler buna göre hazırlanmalıdır.

Çocuk merkezli bir programda öğretmenler; çocuğun gelişiminin sürekli olduğunu, belli yönler izlediğini, belli evrelerden oluştuğunu ve evrelerin birbiriyle ilişkili olduğunu, bu evrelerin basitten karmaşığa doğru bir sıra izlediğini, gelişim hızının her yaşta farklı olduğunu ve gelişimde kritik dönemler olduğunu da göz önünde bulundurmalıdır.

Öğretmenler çocukların kendi ilgi alanlarının farkına varmalarına ve yeni beceriler geliştirmelerine olanak tanımalıdır. Bunun yanı sıra ilgi ve motivasyonları birbirinden farklı olan çocukların bireysel özellikleri de göz önünde bulundurularak onlara seçenekler sunulmalıdır.

Program çocuk merkezli olduğu için öğretmenlerin öğrenme sürecinde çocukların bir şeyleri planlamalarına, yapmalarına, düzenlemelerine, sorgulamalarına, araştırmalarına, tartışmalarına ve üretmelerine mümkün olduğu kadar çok olanak tanımaları gerekmektedir.

Çocuklara hazır ortamlar ya da süreçler sunmak, onları sürekli yönlendirmek bu programın temel anlayışı ile çelişmektedir. Öğretmenlerin, planlarını hazırlarken kullanacakları ifade biçiminden başlayarak tüm öğrenme sürecinde bu çocuk merkezli anlayışı benimsemeleri gerekmektedir.

- **Amaçlar ve Kazanımlar Esastır**

Programda amaç ve kazanımlar gelişim alanlarına göre gruplandırılmıştır. Dil becerileri ile öz bakım becerileri ayrı gelişim alanları olmamalarına rağmen bu yaş grubu için taşıdıkları kritik önem nedeniyle ayrı gruplar olarak ele alınmıştır.

Programdan kazanımların seçilmesi sırasında; özellikle o gruptaki çocukların gelişim özelliklerine uygunluk ve mümkün olduğunca tüm gelişim alanlarına yer verme gibi iki önemli ilkeye dikkat edilmelidir.

Bir gün için amaç ve kazanımlar belirlenirken gelişim alanları arasındaki dengenin bozulmamasına özen gösterilmelidir. Ancak eğitim-öğretim yılının belli dönemlerinde, belli tercihlerle (Örneğin, ilk aylarda öz bakım becerilerine ve sosyal-duygusal gelişime ağırlık verilmiş olabilir.) bir süre bu dengenin bozulması doğal karşılanmalı, daha sonra eksik bırakılan amaçlara daha fazla vurgu yapılmalıdır.

Gelişim alanlarından amaç ve kazanımlar seçilirken, bir amacın tüm kazanımlarının birlikte ele alınması gerekmemektedir. Önce basit ve / veya temel kazanımlar ele alınmalı, daha sonra aynı amacın daha üst ya da karmaşık kazanımları seçilerek etkinlikler düzenlenmelidir. Etkinlikler düzenlenirken çocuğun yapabildiklerinden başlanmalıdır.

Amaç ve kazanımların tek bir etkinlikle ya da bir gün içinde kazanılamayacağı dikkate alınarak, tercihen farklı etkinlik ve konularla aynı amaç ve kazanımlara tekrar yer verilmelidir. Bu tekrarlar

kazanımların pekiştirilmesi için de önemli ve gereklidir.

Bir amaç ve kazanımın her çocuk için aynı sürede kazanılamayacağı gerçeği de her zaman göz önünde tutulmalı ve amaçlar yıl içinde tekrarlanmalıdır.

Öğrenme sürecinde belirlenen amaç ve kazanımların çocuklar tarafından kazanılıp kazanılmadığını belirlemek için öğretmenlerin sürekli olarak çocukları gözlemlemeleri gerekmektedir.

- **Gelişim Özellikleri Her Yaş Grubu İçin Ayrı Olarak Düzenlenmiştir**

Öğretmenlerin kendi gruplarındaki çocukların gelişim düzeylerini daha kolay belirlemeleri, gözlemler sırasında dayanak oluşturması ve çocuk gelişim değerlendirme form ve raporlarını daha kolay hazırlayabilmeleri için 36-72 aylık çocukların gelişim özellikleri; 36-48 ay, 48-60 ay, 60-72 ay şeklinde ayrı başlıklar halinde hazırlanmıştır. Öğretmenlerin programda verilen bu özellikleri “Gelişim Kontrol Listesi” olarak da kullanmaları beklenmektedir. Ancak bu özellikler genel özelliklerdir. Bireysel farklılıkların, çevre ve aile özelliklerinin ve daha pek çok faktörün belli yaş grubunda yer alan bir özelliğin düzeyini ve şeklini etkileyebileceği unutulmamalıdır. Programda yer alan bu özellikler asla değişmez ölçütler olarak benimsenmemelidir.

Program çocuklar arasındaki farklılıkları avantaja dönüştürmeyi amaçlamakta ve bu şekilde öğrenme ortamının zenginleştirilmesini desteklemektedir.

- **Konular Amaç Değil Araçtır**

Okul öncesi eğitimde, amaçların ve kazanımların geliştirilmesinde hiçbir zaman konu ya da tema merkezli eğitim söz konusu olmamalıdır.

Yıllık ve günlük planlar yapılırken çeşitli konulardan yararlanılabilir. Amaç, ele alınan konunun öğretimi değil, o konu yardımı ile amaç ve kazanımların ortaya çıkarılmasıdır. Bu noktanın daima göz önünde tutulması gerekir.

Bir amaç kazandırılırken farklı konulardan yararlanılabilir.

Aynı konular farklı amaçlar kazandırılırken farklı yönleriyle tekrar ele alınabilir. Her şey konu olabilir.

- **Üniteler Yer Almamaktadır**

Bu programda ünitelere yer verilmemiştir. Böylece okul öncesi eğitimin özünde var olan “eğitim” vurgusu öne çıkarılmaya çalışılmıştır. Çünkü okul öncesinde önemli olan, çocuklara bazı temel davranış ve alışkanlıkların kazandırılmasıdır. Belli ünitelerin ve bu ünitelerdeki konuların öğretilmesi gerekli ve önemli değildir.

Programda sosyal-duygusal alanda yer alan bazı amaç ve kazanımlar bu alanın ilköğretim hayat bilgisi dersi ile kurulan ilişkisinden dolayı belli temaları çağırıyor olabilir. Ancak bu durum uygulamada ünite, tema ve / veya konuların temel alınacağı ya da kullanılacağı anlamına kesinlikle gelmemektedir.

- **Esnektir**

Esnek olduğu için her grupta uygulanabilir bir programdır.

Bu özelliği nedeniyle bireyselleştirmeye uygundur.

Özel eğitime gereksinim duyan bazı gruplarda ve / veya kaynaştırma eğitimi uygulanan okullardaki gruplarda da yapılacak bazı düzenlemelerle bu program kolayca uygulanabilir.

- **Öğretmene Özgürlük Tanır**

Bu programda öğretmen belli kalıplar içine sokulmaya çalışılmamıştır.

Programdaki evrensel ilkeler doğrultusunda belirlenmiş amaç ve kazanımlara ulaşmak için öğretmen bunları farklı biçimlerde bir araya getirebilir. Farklı etkinliklerle, istediği iç ve dış mekânları kullanarak eğitim durumlarını zenginleştirebilir.

Her konu, her çeşit etkinlik, her ortam, kısaca her şey öğretmen tarafından amaç ve kazanımlara ulaşmak amacıyla kullanılabilir. Bu konuda öğretmen özgürdür.

• **Yaratıcılık Ön Plandadır**

Bu programda yaratıcılık programın temel özelliği olarak benimsenmiştir. O nedenle “yaratıcılık” ya da “yaratıcılığın geliştirilmesi” gibi ayrı bir alan ya da amaç belirlenmemiştir. Ancak öğretmenlerden amaç ve kazanımlar doğrultusunda planlayacakları ve uygulayacakları tüm etkinliklerde hem kendilerinin hem de çocukların yaratıcılıklarını işe koşmaları beklenmektedir. Çünkü yaratıcılık programın başarıya ulaşmasında kritik bir kavramdır.

Bu programın etkinlikle uygulanabilmesi öğretmenlerin yaratıcı olması ve çocukların yaratıcılıklarının geliştirilmesiyle mümkündür. Bu noktada öğretmenlerin öncelikle kendi yaratıcılıklarını geliştirmeleri, daha sonra da çocukların yaratıcılıklarını geliştirmek için uygun yöntem ve teknikleri işe koşmaları gerekmektedir.

Unutmamalıdır ki yaratıcı çocukları yaratıcı öğretmenler yetiştirir.

Öğretmenlerin yaratıcılıklarını geliştirebilmeleri için çeşitli yayınları izlemeleri, değişim ve gelişmelere açık, esnek bir kişilik yapısına sahip olmaları ve farklı fikirleri uygulamaya istekli olmaları gerekmektedir.

Çocuğun bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal yönlerden bir bütün olarak geliştiği ve her gelişim alanının önemli olduğu unutulmamalıdır. Bu nedenle çocuğun tek yönlü değil çok yönlü gelişmesi hedeflenmelidir. Özellikle etkinlikler düzenlenirken bu nokta üzerinde özenle durulmalı, çocuğun çok yönlü gelişimi için öğretmen yaratıcılığını işe koşmalıdır.

• **Öğretmenlerin Planlı Çalışmasını Gerektirir**

Öğretim planlı, programlı ve güdümlü bir çalışmadır. Bu nedenle öğretmen yıllık ve günlük planlar hazırlamalıdır. Öğretmenlerin her gün yapacakları etkinlikler için ayrıca “Etkinlik Planı” hazırlamaları gerekmemektedir. Öğretmen kılavuz kitabında verilen etkinlikler öğretmene yol göstermek amacıyla hazırlanmıştır. Öğretmenler kendileri ya da buldukları okul için “etkinlik havuzu” oluşturmak istediklerinde bu örneklerde benimsenen planı kullanabilirler.

Öğretmenlerden yalnızca yıllık plan ve günlük planlar hazırlamaları beklenmektedir.

Planlarda yer verilen etkinliklerin çeşitlendirilmesi ve tüm gelişim alanlarını geliştirmeye dönük olarak hazırlanması önem taşımaktadır. Yıllık ve günlük planlarda yer verilen kazanımların hangi gelişim alanlarına ait olduğu belirtilmelidir.

Yıllık plan, öğretmenin o yıl için seçtiği amaçları, kazanımları, kavramları ve diğer etkinlikleri toplu olarak görmesi açısından önemlidir. Yıllık plan yapan öğretmen, yıl boyunca hangi alanlardan amaçlar seçtiğini, hangi kazanımlara kaçar kez yer verdiğini, etkinliklerini hangi ortamlarda planlandığını ve yeterince çeşitlendirip çeşitlendiremediğini çok daha kolay değerlendirebilir. Böylece yıllık eğitim-öğretim dönemini daha verimli kullanabilir.

Yıllık planların program ve öğretmen kılavuz kitabındaki örneklerde de görüleceği gibi çizelge şeklinde hazırlanması gerekmektedir.

Yıllık plan hazırlanırken amaç ve kazanımlar program kitabındaki aynı numaralar ve ifadelerle, açık olarak yazılmalıdır.

Günlük plan hazırlanırken amaç ve kazanımlar yıllık plandan seçilmeli, programdaki kazanım numarası aynen alınmalı (yeniden sıra numarası verilmemeli) ve kodlanarak yazılmalıdır. Günlük plandaki her etkinliğin karşısına da, o etkinliğin amaçladığı kazanımlar yine günlük plandan

kodlanarak yazılmalıdır. Alanlarla ilgili kodlama şu şekilde olmalıdır:

Psikomotor Alan	: PMA
Sosyal-Duygusal Alan	: SDA
Dil Alanı	: DA
Bilişsel Alan	: BA
Özbakım Becerileri	: ÖB

Örneğin günlük plandaki bir etkinlik bilişsel alanın 5. amacını, 5. amacın 1,2 ve 4. kazanımlarını karşılıyorsa etkinliğin karşısına yapacağımız kodlama şu şekilde olmalıdır: BA A5: K 1,2,4

Günlük planlar hazırlanırken öğrenme sürecinde yer verilen etkinlikler; bir bütün olarak düşünülmeli, günlük yaşam deneyimlerinden seçilmelidir. Etkinlikler sıralanırken aktif-pasif etkinlik dengesi dikkate alınmalı, bu etkinliklerde farklı ortamların, farklı köşelerin, farklı materyallerin ve farklı çalışma şekillerinin kullanılmasına özen gösterilmelidir.

Günlük planlarda yer verilen etkinliklerin sayısı ve sırası, o gün için belirlenen amaç ve kazanımların sayısına ve özelliklerine göre değişiklik gösterecektir. Bir günlük plan için “ideal etkinlik sayısı” diye bir kavram söz konusu değildir.

Günlük planlar, program ve Öğretmen kılavuz kitabındaki örneklerde de görüleceği gibi çizelge şeklinde ya da çizelge şekli verilmeden düz metin şeklinde hazırlanabilir.

Eğitim programlarındaki amaç ve kazanımların günlük planın amaç ve kazanımlar bölümüne kodlanarak yazılması gerekmektedir.

Uygulamalar sırasında ortaya çıkan durumlar doğrultusunda önceden hazırlanmış olan planlarda gerekli düzeltme ve düzenlemelerin yapılması doğaldır.

Öğretmen Kılavuz Kitabı'nda yer alan yıllık ve günlük plan örnekleri belli bir ildeki, belli bir yerel bölgedeki belli bir okul, bu okulun öğretmen ve öğrencilerinin özellikleri ile o okulun tüm koşulları göz önüne alınarak hazırlanmıştır. Bu nedenle verilen yıllık ve günlük plan örnekleri hazırlandıkları okullara özgüdür. Herhangi bir okulun tıpatıp aynı başka bir okul olamayacağı gerçeğinden hareketle bu örnek planların kendi okulunuz için aynen alınıp uygulanması son derece yanlış olacaktır. Bu örneklerden yararlanarak ya da esinlenerek mutlaka kendi grubunuza uygun yıllık ve günlük planlar hazırlamanız gerekmektedir.

• **Çocuğun Özgürce Deneyimler Kazanabilmesine Olanak Taniyan Ortamlar Önemlidir**

Çocuk özgürce deneyimlerde bulunup rahatça hareket edebildiği ortamlarda daha iyi gelişir, becerilerini daha güzel sergileyebilir. Bu nedenle program doğrultusunda öğretmenlerden eğitim ortamlarını iç ve dış mekânlar olarak bir bütün şeklinde ele almaları beklenmektedir. Ayrıca seçilen eğitim ortamlarının çocuğun güven duyup rahat hareket edebileceği, farklı etkinliklere olanak taniyan, tehlikelerden uzak, onlara gereksinimlerine uygun olanaklar sunan estetik ve hoş ortamlar olmasına da özen gösterilmelidir.

• **Problem Çözme ve Oyun Temel Etkinliklerdir**

Problem çözme becerisi, çocuklara kazandırılması gereken en temel becerilerden biridir. Kazandırılacak bu beceri onun yaşamı boyunca kullanabileceği kritik bir beceridir.

Çeşitli etkinlikler düzenlenirken çocukların problem çözme becerilerinin geliştirilmesi öne çıkarılmalıdır. Bu amaçla çocuklara seçenekler sunulması, yaratıcı problem çözümlerinin teşvik edilmesi önem taşımaktadır. Seçilecek problemlerin çocukların günlük yaşantılarından seçilmesine de özen gösterilmelidir.

Oyun, okul öncesi çocuğunun günlük yaşamının ayrılmaz bir parçasıdır. Diğer bir deyişle oyun, çocuğun işidir. Bu gerçekten hareketle, programda her türlü amaç ve kazanımlar ele alınırken

oyunun temel etkinlik olarak kullanılması özellikle önerilmektedir. Bu durum, problem çözme becerisinin kazandırılması süreci için de geçerlidir.

• **Günlük Yaşam Deneyimlerinin ve Yakın Çevre Olanaklarının Eğitim Amaçlı Kullanılması Teşvik Edilmektedir**

Programda amaç ve kazanımlar oluşturulurken günlük yaşam deneyimlerinden yararlanılması, eğitim sürecini hem zenginleştirir hem de kolaylaştırır. Aynı şekilde yakın çevre olanaklarının işe koşulması, araç-gereç, materyal vb.nin sağlanmasında hem çeşitlilik, hem de ekonomiklik sağlar. Programda hem yaşam deneyimlerinin hem de yakın çevrenin eğitim amaçlı kullanılması önerilmektedir. Bu noktada öğretmenin yakın çevreyi ve çocuğun yaşam deneyimlerini iyi tanması ve izlemesi önem taşımaktadır.

• **Öğrenme Yaşantılarının Çeşitlendirilmesi Önemsemektedir**

Çocuk ne kadar zengin bir uyarıcı çevre içinde bulunursa o kadar çok gelişir. O nedenle öğretmenlerin öğretme-öğrenme yaşantılarını farklı ortamlar, farklı materyaller ve farklı etkinliklerle zenginleştirmeye önem vermeleri gerekmektedir.

Belli bir etkinlik, bazı değişikliklerle çocuklar için zengin ve farklı bir yaşantıya dönüşebilir.

Öğretmenler, öğretme-öğrenme yaşantılarının çeşitlendirilmesinde Öğretmen Kılavuz Kitabında yer alan etkinlik havuzundan, kaynakça bölümünde verilen kaynaklardan yararlanabilirler.

Öğretme-öğrenme yaşantılarının çeşitlendirilmesinde, en önemli kaynağın öğretmenin bilgi, beceri ve yaratıcı kişiliği olduğu da unutulmamalıdır.

• **Aile Katılımı Önemlidir**

Okul öncesi eğitimde okul-aile işbirliğinin önemi dikkate alınarak bu programda aile katılımı öne çıkartılmış ve çeşitlendirilmiştir. Aile katılımı farklı biçimlerde düzenlenebilir. Programda aile katılımının,

1. Veli toplantıları (yarı yılda en az bir kez),
2. Velilerle bireysel görüşmeler (öğretmen ve / veya veli gereksinim duydukça),
3. Ev ziyaretleri (yarıyılda her çocuğun evine en az bir kez) şeklinde sürdürülmesi beklenmektedir.

Öğretmenler istedikleri takdirde aile katılımını çeşitlendirebilirler.

• **Değerlendirme Süreci Çok Yönlüdür**

Okul öncesi eğitimde sonuç değil süreç önemli olduğundan sürecin çok yönlü olarak değerlendirilmesi yaklaşımı öne çıkmaktadır.

Okul Öncesi Eğitim Programının değerlendirme süreci:

1. Çocuğun gelişiminin değerlendirilmesi,
2. Programın değerlendirilmesi,
3. Öğretmenin kendini değerlendirmesi olarak üç farklı boyutta ele alınmaktadır.

Çocuğun gelişiminin değerlendirilebilmesi için, öğretmenlerin çocukları sürekli gözlemlemesi, günlük notlar tutması ve daha sonra bunları gözlem kayıt formlarına geçirmesi, ailelere her yarıyılda en az bir gelişim raporu sunması gerekmektedir.

Öğretmenlerin çocukların gelişimini değerlendirirken onları birbirleriyle kıyaslamaması, her çocuğu önceki ve sonraki davranışlarına bakarak kendi içinde değerlendirmesi gerekmektedir. Bu noktada çocuktan beklenenlerin onun gelişimi ve bireysel özellikleriyle tutarlı olmasına yani beklentilerin

gerçekçi olmasına da özen gösterilmelidir.

Programın değerlendirilebilmesi için öğretmenlerin hazırladıkları ve uyguladıkları planları tüm boyutları ile ele almaları, yıllık, günlük planlar ve etkinlikler arasındaki tutarlılıkları, planlanan ile uygulanan arasındaki durumu tespit etmeleri ve ortaya çıkan yeni gereksinimlerin neler olduğunu belirlemeleri gerekmektedir.

Öğretmenlerin kendi kendilerini değerlendirmeleri için programın ve çocukların değerlendirmesinden elde edilen verileri dikkatle analiz etmeleri, kendi ilgi, yetenek ve yönelimlerini belirlemeleri ve kişilik özelliklerini gözden geçirmeleri gerekmektedir.

Değerlendirme sırasında bu üç değerlendirme sürecinin iç içe olduğu, birinden elde edilen bulguların diğerlerinin değerlendirilmesinde kullanılabileceği unutulmamalıdır.

Öğretmenlerin yapılan değerlendirmeleri bir sonraki uygulamalarda dikkate alması ve tüm değerlendirmelerde objektif olması, programda önemsenen bir diğer noktadır.

- **Belirli Gün ve Haftalar Yaş Grubunun Çeşitli Özellikleri Dikkate Alınarak Belirlenmiştir**

Programda yer alan belirli gün ve haftalar 36-72 aylık çocukların gelişimsel özellikleri dikkate alınarak seçilmiş ve kapsamı önceki programlara kıyasla daraltılmıştır.

Belirli gün ve haftalardan çocuklara belli amaçları kazandırmak için yararlanılmalı, gösteriye dönüştürülmesine ve gösteriş aracı olarak kullanılmasına fırsat verilmemelidir.

- **Eklere Yer Alan Çizelgeler / Formlar Yalnızca Birer Örnektir**

Öğretmenler aynı amaca hizmet eden farklı çizelgeler / formlar geliştirebilirler. Burada önemli olan çizelgelerin şekilsel özelliği değil amaca hizmet edip etmediği, diğer bir deyişle niteliğinin yeterli olup olmadığıdır. Öğretmenler yaratıcılıklarını kullanarak daha işlevsel çizelgeler/formlar hazırlayabilirler.

- **Program Geliştirilmeye Açıktır**

Değişimin ve program geliştirmenin dinamik bir süreç olduğu gerçeğinden hareketle bu programın da zaman içinde geliştirilmesi gerekecektir.

Bu noktada öğretmenlerle, denetim ve rehberlik görevini üstlenenlerin, uygulamada programdan kaynaklanan durum ya da sorunları belirleyerek bu sorunları ve varsa çözüm önerilerini, ilgili makamlara iletmeleri büyük önem taşımaktadır.

EĞİTİM PROGRAMININ VE ÖĞRETMEN KİTABININ KULLANILMASINDA ÖNERİLEN YÖNTEM

Eğitim programı ve öğretmen kılavuz kitabı birbirini bütünleyen iki temel kaynaktır. Biri diğerini kapsamaz ve biri diğerinin yerine kullanılmaz. İşte bu gerçekten hareketle yıllık ve günlük planlar hazırlanırken, öğrenme süreci düzenlenirken, planlar uygulanırken ve uygulamalar değerlendirilirken hem eğitim programından hem de öğretmen kılavuz kitabından yararlanılmalıdır. Önerilen yöntem şöyle özetlenebilir:

- Eğitim programını ve öğretmen kılavuz kitabını sakın bir ortam ve zamanda, dikkatli ve özenli bir biçimde baştan sona okuyunuz.

- Program kitabında yer alan okul öncesi eğitimin temel ilkelerini dikkatle inceleyiniz ve uygulamalarınızda size yol gösterecek temel noktalar olarak devamlı göz önünde bulundurunuz.

- Yıllık ve günlük planların ana çerçevelerini program kitabından, örnek olarak verilen yıllık ve günlük planları ise öğretmen kılavuz kitabından inceleyerek bu programdaki yıllık ve günlük plan mantığını ve yolunu kavramaya çalışınız.

- Yıllık ve günlük planlara programdan seçerek alacağınız kazanımları sıralarken programdaki kazanım numaralarına sadık kalınız, yeniden sıra numarası vermeyiniz.

- Öğretmen kılavuz kitabında 53 ayrı etkinlik yer almaktadır. Bu etkinlikleri tek tek inceleyiniz.

- Burada yer alan etkinlikler, etkinlikte baskın olan gelişim alanına göre gruplandırılmıştır. Doğal olarak belli bir gelişim alanında yer alan bir etkinlik aynı zamanda diğer gelişim alanlarındaki bazı amaçları da kazandırmaktadır. Ancak her etkinliğin başında yalnızca baskın olan gelişim alanına ve bu alandaki amaçlara ve kazanımlara yer verilmiştir.

- Bu etkinliklerden kendi grubunuzdaki çocukların özelliklerini, eğitim ortamlarınızın durumunu ve olanaklarınızı göz önünde bulundurarak herhangi bir ya da birkaç etkinliği seçip planınıza alabilirsiniz.

- Etkinliklerden bir ya da birkaçını kendi planınıza alırken o etkinliğe ait amaçları ve kazanımları inceleyiniz. Bu amaç ve kazanımlar sizin planınızda zaten yer alıyorsa tekrar yazmanıza gerek yoktur. Yer almıyorsa planınızdaki gelişim alanlarını dikkate alarak seçtiğiniz etkinliğe ait amaç ve kazanımları uygun yerlere ekleyiniz.

Etkinliğin öğrenme süreci, değerlendirme ve aile katılımı bölümlerini de aynı mantıkla kendi günlük planınızdaki ilgili alt başlıklara uygun sıra ile ekleyiniz. Ancak günlük planınızın değerlendirme bölümü hem çocukların, hem planın, hem de öğretmenin öz değerlendirmesini içermektedir. Bu nedenle seçtiğiniz etkinliğin “Etkinliğin Değerlendirilmesi” bölümünü günlük planınıza eklerken, aynen almak yerine günlük planınızın ilgili bölümüne gerekli düzenlemeleri yaparak ve günlük plandaki diğer etkinliklerin değerlendirilmesiyle bütünleştirerek almanız gerekmektedir. Etkinliklerde yer alan “Etkinlikle İlgili İpuçları” ve “Önerilen Diğer Etkinlikler” başlıkları altındaki bilgilerin günlük plana eklenmesi gerekmemektedir. O bilgiler size görüş kazandırmak ve katkı sağlamak, başka etkinlikler düzenlemede fikir vermek üzere hazırlanmıştır.

- Sizden beklenen, kendi yaratıcılığınızı ve araştırmacı kişiliğinizi ortaya koyarak öğretmen kılavuz kitabında verilen bu etkinlikleri çeşitlendirmeniz ve zenginleştirmenizdir.

- Verilen etkinliklerden mutlaka etkinlik seçilmesi zorunluluğu bulunmamaktadır. Kendi etkinliklerinizi oluşturabiliyorsanız, öğretmen kılavuz kitabındaki etkinlikleri size zenginlik katacağı için yalnızca incelemekle yetinebilirsiniz.

- Her iki kitapta yer alan form ve / veya çizelgeleri inceleyiniz. Programda açıklanan zaman ve şekilde formları doldurup dosyalayınız.

- Verilen kaynaklar listesinden sizin için gerekli olduğunu düşündüklerinizi temin etmek için çaba harcayınız. Temin ettiklerinizi inceleyip meslektaşlarınızla paylaşınız.

- Eğitim programını ve öğretmen kılavuz kitabını başvuru kitaplarınız olarak devamlı elinizin altında bulundurunuz.

- Tüm çalışmalarınızı planlı ve özenli bir biçimde yapmaya, dokümanlarınızı dosyalamaya ve dosyalarının gerektiği zamanlarda yöneticiler ve ailelerle, ihtiyaç duydukları her zaman meslektaşlarınızla paylaşmaya açık bir tutum sergilemeye çaba gösteriniz.

GELİŞİM ÖZELLİKLERİ

36-48 AYLIK ÇOCUKLAR İÇİN

PSİKOMOTOR GELİŞİM

- Çember etrafında döner.
- Yuvarlanmakta olan topa tekme atar.
- Atılan topu yakalar.
- Yerden zıplayan topu yakalar.
- Hareket halindeki büyük bir topu ayağı ile durdurur.
- Parmak ucunda yürür.
- Ritme uygun dans eder.
- Plastik çivi tahtasına çivi takar - söker.
- Yuvarlak çizer.
- Verilen basit şekilleri makasla keser.
- Oyun hamuru gibi yumuşak malzemeleri kullanarak değişik şekiller oluşturur.
- Çeşitli malzemelerle baskı yapar.
- Sıvıları bir kaptan başka bir kaba boşaltır.

SOSYAL - DUYGUSAL GELİŞİM

- Kendisi ile ilgili sorulan sorulara uygun cevaplar verir.
- Grup oyunlarına katılır.
- Sırasını bekler.
- “Lütfen!”, “Teşekkür ederim.” gibi nezaket sözcüklerini kullanır.
- Duygularını ifade eder.

DİL GELİŞİMİ

- Kendi kendine şarkı, şiir, tekerleme söyler.
- Yaptığı günlük işlerle ilgili olarak sorulan sorulara cevap verir.
- Konuşmalarında sıfatları kullanır.
- Konuşmalarında kişi zamirlerini kullanır.
- Konuşmalarında yer bildiren ifadeleri kullanır.
- Konuşmalarında çoğul eklerini kullanır.
- Neden , nasıl, kim gibi sorular sorar.
- İki olayı oluş sırasına göre anlatır.
- Duygularını sözel olarak ifade eder.

BİLİŞSEL GELİŞİM

- “Büyük - küçük, az - çok, açık - kapalı, uzun - kısa” kavramlarını ayırt eder.
- 1' den 10'a kadar sayar.
- Bire bir eşleştirme yapar.
- Üç küple köprü yapar.
- 1'den 10'a kadar olan nesnelere içinde istenen sayıdaki nesne ya da nesnelere gösterir.
- Eksik insan resmine kol ve bacak çizerek tamamlar.
- Üç parçalı bul yapı tamamlar.
- Renkleri tanıır ve eşleştirir.

- Resmini gördüğü nesneyi tanımlar.
- Diz, dil, boyun, kol, parmak gibi beden parçalarını gösterir.
- Cinsiyetini ayırt eder.

ÖZBAKIM BECERİLERİ

- Kendi kendine yemek yer.
- Düğmesiz ve bağımsız giysileri yardımsız giyer.
- Giysilerin önünü ve arkasını ayırt eder.
- Gereksinim duyduğunda bağımsız olarak tuvalete gider.
- Burnunu mendille siler.
- Kendine ait eşyaları toplar.

48 - 60 AYLIK ÇOCUKLAR İÇİN

PSİKOMOTOR GELİŞİM

- Çizgi üzerinde yürür.
- Çift ayakla belli bir uzaklığa atlar.
- Çift ayakla sıçrar.
- Geri geri çift ayak sıçrar.
- Tek ayak üzerinde sıçrar.
- Tek ayak üzerinde birkaç saniye durur.
- Ayak değiştirerek iner çıkar.
- Topu kendisi sıçratıp yakalar.
- Bisiklete biner ve bisikletle köşeleri döner.
- 20 cm yükseklikten atlar.
- Topuk ve ayak ucuyla yürür.
- Dokuz blokla kule yapar.
- Modele bakarak yuvarlak ve kare şeklini çizer.
- Çeşitli şekiller çizer ve boyar.
- Boncuk, makarna vb. nesnelere ipe dizer.

SOSYAL - DUYGUSAL GELİŞİM

- Adını- soyadını ve yaşını bilir.
- Toplum içinde kendinden beklenen sosyal davranışları sergiler.
- Yetişkinlerin konuşmalarına katılır.
- Oyuncaklarını paylaşır.
- Grup oyunlarında yetişkinlerin liderliğini kabul eder.
- İzin ister.
- Bir sorunu olduğu zaman yardım ister.
- Övülmekten hoşlanır.
- Kendinden küçüklere yardım etmeye karşı isteklidir.

DİL GELİŞİMİ

- Kendisine verilen üç yönergeyi dinler ve yerine getirir.
- Birleşik cümleler kullanır.
- Resimdeki saçmalıkları açıklar.
- Zıt sözcükleri söyler.
- Konuşmalarında bağlaç kullanır.
- Konuşmalarında sözcüklerin olumsuz biçimlerini de kullanır.

BİLİŞSEL GELİŞİM

- İnsan resmini 6 ögeyi içerecek şekilde çizer.
- 4 - 8 parçalı bul yapı tamamlar.
- 1'den 10'a kadar olan nesnelere ile rakamlar arasında ilişki kurar.
- Nesnelere ortak özelliklerine göre (taşıtlar, hayvanlar, büyük / küçük nesnelere, ağır / hafif nesnelere vb.) sınıflandırır.
- 1'den 20'ye kadar ezbere sayar.
- 3'lü, 4'lü eşit setleri eşleştirir.
- İki yarım daireyi birleştirip tam bir daire yapar.
- Baştaki, sondaki ortadaki gibi mekansal konumları ayırt eder.
- Bir olayı oluş sırasına göre sıralar.
- Model olunduğunda 10 küpten kule yapar.
- Nesnelere neden yapıldığını söyler.
- "Neden?" sorusuna cevap verir.
- Dokuları ayırt eder.
- 8 rengi isimlendirir.
- Renkleri gruplandırır.
- Renkleri tonlarına göre sıralar.
- Bazı paraları tanır ve isimlendirir.
- Kısa bir süre önce gördüğü resmi hatırlar.
- Eksik resimleri modele bakarak tamamlar.
- Gösterilen resimle ilgili bir öykü anlatır.
- Öyküdeki 5 ana noktayı hatırlar ve tekrarlar.
- Neden-sonuç ilişkilerini kurar.
- Etkinliklere bağlı olarak günün hangi zamanında olduğunu söyler.
- Bir nesnenin diğerine göre ağır ya da hafif olduğunu söyler.

ÖZBAKIM BECERİLERİ

- Yardımla saçını tarar.
- Giysisindeki büyük düğmeleri ilikler, çözer.
- Boyuna uygun bir askıya ceketini ya da hırkasını asar.
- Ayakkabılarını bağlar ve fiyonk yapar.
- Ellerini ve yüzünü yardımsız yıkar.
- Dişlerini fırçalar.
- Sofra kurallarına uyar.
- Yemekle ilgili araç gereçleri uygun kullanır.
- Sofra kurmak gibi ev işlerinde yardımcı olur

60 -72 AYLIK ÇOCUKLAR İÇİN

PSİKOMOTOR GELİŞİM

- Denge tahtasında ileri - geri ve yan yan yürür.
- Başlama ve durma komutlarına uyarak tempolu yürür.
- Yardımla sekerek yürür.
- Topuk ve ayak ucunda geri geri yürür.
- Parmak ucunda koşar.
- Yaklaşık 30 cm yükseklikten atlar.
- Ritmik olarak seker.
- Tek ayak üzerinde 8 -10 sn durur.
- Düşmeden 10 kez öne doğru çift ayak sıçrar.
- Koşarken yerden bir şey alır.
- Kendi başına ip atlar.
- Yardımsız bisiklete biner.
- Kendi bedeni etrafında döner.
- Ayak değiştirerek merdiven iner ve çıkar.
- Ritmik hareketleri yapar.
- Topu yakalayabilmek için ellerinden çok kollarını kullanır.
- Orta büyüklükteki topu yerde birden fazla sıçratır.
- 1 m yukarı atılan topu yakalar.
- Kendine doğru zıplatılan topu yakalar.
- Topu 3 m uzaktaki hedefe doğru atar.
- Kağıt üzerine çizilmiş basit şekilleri keser.
- Atma ve tutma davranışlarını gerektiren etkinliklere katılır.
- Hamur gibi yumuşak malzemeleri kullanarak 2-3 parçadan oluşan şekiller yapar ve bunlardan bir kompozisyon oluşturur.
- Baskı ve yapıştırma işlerini yapar.
- Yetişkin gibi kalem tutar.
- Model gösterildiğinde kağıdı çapraz şekilde katlar.
- Modele bakarak daire, üçgen, kare ve dikdörtgen çizer.
- Yatay, dikey, eğri, ve eğik çizgiler çizer ve bunların kombinasyonlarını oluşturur.
- İşaret parmağı ile diğer elinin parmaklarını sayar.
- İsmi kopya eder.
- 1-5 arası rakamları kopya eder.
- Eksik insan resmini tamamlar.

SOSYAL- DUYGUSAL GELİŞİM

- Duygularını belli eder.
- Başkalarının duygularını anlar.
- Araç kullanarak yapı inşa oyunu oynar.
- Kurallı oyunların kuralına uyar.
- Bir oyunun kuralını başkasına açıklar.
- Aldığı sorumluluğu yerine getirir.
- Kendine güven duyar.
- Yeni ve alışılmamış durumlara uyum sağlar.

- Kendine bir amaç belirleyip davranışlarını ona göre yönlendirir.
- Arkadaş seçiminde kararlılık gösterir.
- Belli bir olayı, durumu canlandırır.
- Kendini ifade etmede özgün yollar kullanır.
- Kendi cinsiyetine uygun davranır.
- Haklarını korur.

DİL GELİŞİMİ

- Günlük deneyimlerini anlatır.
- Birbirini izleyen üç emir tümcesinde, istenileni sırası ile yerine getirir.
- Tekil ve çoğul ifadeleri birbirine dönüştürerek kullanır.
- Cümlelerinde özneye uygun fiil kullanır.
- Yeni ve bilmediği kelimelerin anlamını sorar.
- Bazı sözcüklerin eş ve karşıt anlamlarını bilir.
- “Ne zaman, neden, nasıl?” gibi soru sözcüklerini içeren soruları yanıtlar.
- “Bana tersini söyle” yönergesine doğru yanıt verir.
- Yer bildiren sözcükleri doğru ve yerinde kullanır.
- Cümlelerinde “çünkü, daha sonra” gibi bağlaçlar kullanır.
- Birleşik cümleler kullanır.
- Basit şakalar yapar.
- Bazı soyut ifadeleri anlar.
- Evinin ve / veya anne-babasının telefon numarasını söyler.

BİLİŞSEL GELİŞİM

- Bedenin tüm parçalarının isimlerini söyler.
- 10 - 25 parçalı yap- bozu tamamlar.
- İki üçgeni birleştirerek kare yapar.
- Aynı dokudaki 6 - 10 nesneyi eşleştirir.
- Aynı dokudaki 6 - 10 nesneyi gruplandırır.
- Nesnelere bir özelliğine göre gruplandırır.
- 1' den 10'a kadar olan nesne grupları ile rakamlar arasında ilişki kurar.
- 1' den 10'a kadar olan nesnelere kullanarak toplama ve çıkartma yapar.
- Yarım ve bütün olan nesnelere gösterir.
- 1' den 10'a kadar olan rakamları sıralar.
- Eşleştirme, ilişki kurma, gruplandırma ve sıralamayı nasıl yaptığını açıklar.
- Basit neden sonuç ilişkilerini açıklar.
- Kısa bir süre gösterilen bir resimdeki ayrıntıları hatırlar.
- Bir olaydan sonra ne olabileceğini tahmin eder.
- Nesnelere arasındaki benzerlik ve farklılıkları ayırt eder ve söyler.
- Nesnelere kendi içindeki konumunu birinci, ikinci şeklinde isimlendirir.
- “En az, en çok, birkaç” gibi miktar bildiren ifadeleri kullanır.
- Haftanın günlerini sırasıyla söyler.
- 20'ye kadar ritmik sayar.
- “Dün, bugün, yarın” ile ilgili konuşur.
- Beş harfi isimlendirir.
- Daha önce dinlediği öyküleri anlatır.

- Sorulan sorulara kendine özgü cevaplar verir.
- Yaşadığı yerin adresini söyler.

ÖZBAKIM BECERİLERİ

- Günlük işlerde sorumluluk alır ve yerine getirir.
- Yolda yardımsız yürür.
- Kendi kendine giyinir, soyunur.
- Giysilerinin düğmelerini çözer ilikler.
- Ayakkabılarını bağlar.
- Saçlarını tarar.
- Yemeğini kendi kendine yer.
- Yemek araç gereçlerini yetişkin gibi kullanır.
- Bıçak kullanır.
- Yemek tabaklarını ya da servis tepsisini taşır.
- Dişlerini fırçalar.
- Elini yüzünü yıkar kurular.
- Tuvalet gereksinimini kendi başına karşılar.
- Hava şartlarına uygun giysiler seçer.

36-72 AYLIK ÇOCUKLARIN EĞİTİMLERİ İÇİN BELİRLENEN AMAÇLAR VE KAZANIMLAR

PSİKOMOTOR ALAN

Amaç 1. Bedensel koordinasyon gerektiren belirli hareketleri yapabilme

Kazanımlar

1. Sözel yönergelere uygun olarak ısınma hareketleri yapar.
2. Değişik yönlerde yuvarlanır.
3. Değişik yönlerde doğru uzanır .
4. Sözel yönergelere uygun olarak yürür.
5. Sözel yönergelere uygun olarak koşar.
6. Belirli bir mesafeyi sürünerek gider.
7. Belli bir yüksekliğe çıkar.
8. Belli bir yüksekliğe tırmanır.
9. Tırmanılan yükseklikten uygun şekilde iner.
10. Belli bir yükseklikten atlar.
11. Belli bir engel üzerinden sıçrayarak atlar.
12. Pedal çevirme hareketini yapar.
13. Araç kullanarak koordineli ve ritmik hareketler yapar.
14. Atılan nesnelere yakalar.
15. Nesnelere belli bir mesafedeki hedefe atar.

Amaç 2. El ve göz koordinasyonu gerektiren belirli hareketleri yapabilme

Kazanımlar

1. Küçük nesnelere toplar.
2. Nesnelere kaptan kaba boşaltır.
3. Nesnelere üst üste / yan yana / iç içe dizer.
4. Nesnelere takar.
5. Nesnelere çıkarır.
6. Nesnelere ipe vb. dizer.
7. El becerilerini gerektiren bazı araçları kullanır.
8. Nesnelere yeni şekiller oluşturacak biçimde bir araya getirir.
9. Değişik malzemeler kullanarak resim yapar.
10. Yönergeye uygun çizgiler çizer.
11. Şekilleri değişik araçlar kullanarak çizer.
12. Çeşitli malzemeleri değişik şekillerde katlar.
13. Malzemeleri istenilen nitelikte keser.
14. Malzemeleri istenilen nitelikte yapıştırır.
15. Nesnelere değişik malzemelerle bağlar.

Amaç 3. Büyük kaslarını kullanarak belirli bir güç gerektiren hareketleri yapabilme

Kazanımlar

1. Farklı ağırlıktaki nesnelere iter.
2. Farklı ağırlıktaki nesnelere çeker.
3. Farklı ağırlıktaki nesnelere kaldırır.
4. Farklı ağırlıktaki nesnelere döndürür.

5. Farklı ağırlıktaki nesnelere taşıyarak belirli bir mesafeye gider.

Amaç 4. Küçük kaslarını kullanarak belirli bir güç gerektiren hareketleri yapabilme

Kazanımlar

1. Nesnelere kopartır / yırtar.
2. Nesnelere sıkar.
3. Nesnelere çeker / gerer.
4. Malzemelere elleriyle şekil verir.
5. Malzemelere araç kullanarak şekil verir.

Amaç 5. Denge gerektiren belirli hareketleri yapabilme

Kazanımlar

1. Farklı zeminler üzerinde yürür.
2. Zemin üzerine çizilen şekiller üzerinde yürür.
3. Tek ayak üzerinde belirli bir süre durur.
4. Tek / çift ayak üzerinde olduğu yerde zıplar.
5. Tek / çift ayakla sıçrayarak belirli bir mesafeyi dengeli bir şekilde gider.
6. Çift ayakla ileri / geri sıçrar.

SOSYAL-DUYGUSAL ALAN

Amaç 1. Kendini tanıyabilme

Kazanımlar

1. Fiziksel özelliklerini söyler.
2. Belli başlı duyuşsal özelliklerini söyler.

Amaç 2. Duygularını fark edebilme

Kazanımlar

1. Duygularını söyler.
2. Duygularının nedenlerini açıklar.
3. Duygularının sonuçlarını açıklar.
4. Duygularını müzik, dans, drama vb. yollarla ifade eder.

Amaç 3. Duygularını kontrol edebilme

Kazanımlar

1. Olumlu / olumsuz duygu ve düşüncelerini uygun şekilde ortaya koyar.
2. Yetişkin denetiminin olmadığı durumlarda da gerektiği gibi davranır.
3. Yeni ve alışılmamış durumlara uyum sağlar.

Amaç 4. Kendi kendini güdüleyebilme

Kazanımlar

1. Kendiliğinden bir işe başlar.
2. Başladığı işi bitirme çabası gösterir.

Amaç 5. Başkalarının duygularını fark edebilme

Kazanımlar

1. Başkalarının duygularını ifade eder.
2. Başkalarının duygularını paylaşır.

Amaç 6. Başkalarıyla ilişkilerini yönetebilme

Kazanımlar

1. Kendiliğinden iletişimi başlatır.
2. Grup etkinliklerine kendiliğinden katılır.
3. Grupta sorumluluk almaya istekli olur.
4. Aldığı sorumluluğu yerine getirir.
5. Kendisinin ve başkalarının haklarına saygı gösterir.
6. Gerekli durumlarda nezaket sözcüklerini kullanır.
7. Gerektiğinde lideri izler.
8. Gerektiğinde liderliği üstlenir.
9. Etkinliklerin süresine ilişkin yönergeye uyar.
10. Grup etkinliklerinin kurallarına uyar.
11. Gerekli durumlarda kararlılık gösterir.

Amaç 7. Hoşgörü gösterebilme

Kazanımlar

1. Hata yapabileceğini kabul eder.
2. Kendi hatalarını söyler.
3. Kendisini başkalarının yerine koyarak duygularını açıklar.
4. Başkalarının hatalarını uygun yollarla ifade eder.
5. Başkalarının hata yapabileceğini kabul eder.

Amaç 8. Farklılıklara saygı gösterebilme

Kazanımlar

1. Kendisinin farklı özelliklerini kabul eder.
2. Başkalarının farklı özelliklerini kabul eder.

Amaç 9. Yaşamın iyileştirilmesinde ve korunmasında sorumluluk alabilme

Kazanımlar

1. Yaşamın sürdürülebilmesi için gerekli olan kaynakları verimli kullanır.
2. Günlük yaşamdaki kurallara uyar.
3. Canlıların yaşama hakkına özen gösterir.
4. Canlıların bakımını üstlenir ve korur.
5. Yaşamda diğer canlılarla paylaştıklarını açıklar.

Amaç10. Toplumsal yaşamın nasıl sürdüğünü kavrayabilme

Kazanımlar

1. Toplumda farklı rollere sahip kişiler olduğunu söyler.
2. Aynı kişinin farklı rolleri olduğunu söyler.
3. Kendi kültürünün belli başlı özelliklerini açıklar.
4. Farklı kültürlerin belli başlı özelliklerini söyler.

Amaç 11. Estetik özellikler taşıyan ürünler oluşturabilme

Kazanımlar

1. Estetik bedensel hareketlerle yürür / dans eder.
2. Özgün şiir, öykü, şarkı vb. söyler.
3. Görsel sanat etkinliklerinde ürün yapar.
4. Görsel sanat etkinliklerinde özgün ürün yapar.
5. Çeşitli materyaller kullanarak ritim oluşturur.
6. Çeşitli sesleri kullanarak müzik oluşturur.
7. Ürünlerini çeşitli yollarla sunar.
8. Sunularında hayali / gerçek nesnelere kullanır.

Amaç 12. Çevredeki güzellikleri koruyabilme

Kazanımlar

1. Çevredeki güzelliklerin korunma nedenlerini söyler.
2. Çevredeki güzellikleri korumak için yapılması gerekenleri açıklar.
3. Çevredeki güzellikleri korumada sorumluluk alır.

Amaç 13. Çevreyi estetik bakımdan düzenleyebilme

Kazanımlar

1. Çevresinde gördüğü güzel / rahatsız edici durumları söyler.
2. Çevre sorunları ile ilgili kendi yapabileceklerine örnek verir.
3. Çevresini farklı biçimlerde düzenler.

Amaç 14. Sanat eserlerinin estetik özelliklerini fark edebilme

Kazanımlar

1. Sanat eserlerinin özelliklerini söyler.
2. Sanat eserleri hakkındaki duygularını açıklar.

Amaç 15. Atatürk ile ilgili etkinliklere ilgi gösterebilme

Kazanımlar

1. Atatürk ile ilgili etkinliklere katılır.
2. Atatürk ile ilgili etkinliklerde aldığı sorumlulukları yerine getirir.

DİL ALANI

Amaç 1. Sesleri ayırt edebilme

Kazanımlar

1. Sesin kaynağını söyler.
2. Sesin geldiği yönü belirler.
3. Sesin özelliğini söyler.
4. Verilen sese benzer sesler çıkarır.

Amaç 2. Konuşurken sesini doğru kullanabilme

Kazanımlar

1. Nefesini doğru kullanır.
2. Kelimeleri doğru telaffuz eder.

3. Konuşurken sesinin tonunu işitilebilir biçimde ayarlar.
4. Konuşurken sesinin hızını ayarlar.

Amaç 3. Türkçeyi doğru kullanabilme

Kazanımlar

1. Konuşmalarında söz dizimi kurallarını doğru olarak kullanır.
2. Konuşmalarında temel dil bilgisi kurallarına uygun konuşur.

Amaç 4. Kendini sözel olarak ifade edebilme

Kazanımlar

1. Dinlerken / konuşurken göz teması kurar.
2. Sohbeta katılır.
3. Belli bir konuda konuşmayı başlatır.
4. Belli bir konuda konuşmayı sürdürür.
5. Söz almak için sırasını bekler.
6. Duygu, düşünce ve hayallerini söyler.
7. Duygu, düşünce ve hayallerini yaratıcı yollarla açıklar.
8. Üstlendiği role uygun konuşur.

Amaç 5. Dinlediklerini çeşitli yollarla ifade edebilme

Kazanımlar

1. Dinlediklerini başkalarına anlatır.
2. Dinlediklerine ilişkin sorular sorar.
3. Dinlediklerine ilişkin sorulara cevap verir.
4. Dinlediklerini özetler.
5. Dinlediklerini resim, müzik, drama, şiir, öykü vb. yollarla sergiler.

Amaç 6. Sözcük dağarcığını geliştirebilme

Kazanımlar

1. Dinlediklerinde yeni olan sözcükleri fark eder.
2. Yeni sözcüklerin anlamlarını sorar.
3. Verilen sözcüğün anlamını açıklar.
4. Yeni öğrendiği sözcükleri anlamlarına uygun olarak kullanır.
5. Zıt anlamlı sözcüklere örnek verir.

Amaç 7. Ses bilgisinin farkında olabilme

Kazanımlar

1. Sözcüklerin başlangıç seslerini söyler.
2. Aynı sesle başlayan sözcükler söyler.
3. Kafiye sözcükler söyler.

Amaç 8. Görsel materyalleri okuyabilme

Kazanımlar

1. Görsel materyalleri inceler.
2. Görsel materyallerle ilgili sorular sorar.
3. Görsel materyallerle ilgili sorulara cevap verir.
4. Görsel materyalleri açıklar.

5. Görsel materyalleri kullanarak olay, öykü gibi kompozisyonlar oluşturur.
6. Görsel materyalleri özenle kullanır.

BİLİŞSEL ALAN

Amaç 1. Kendisi ve ailesi ile ilgili bilgileri kavrayabilme

Kazanımlar

1. Kendisi ile ilgili bilgileri açıklar.
2. Aile bireyleri ile ilgili bilgileri açıklar.
3. Adresini ve telefon numarasını söyler.

Amaç 2. Olay ya da varlıkların çeşitli özelliklerini gözlemleyebilme

Kazanımlar

1. Olay ya da varlıkların özelliklerini söyler.
2. Olay ya da varlıkların özelliklerini karşılaştırır.

Amaç 3. Dikkatini toplayabilme

Kazanımlar

1. Dikkat edilmesi gereken nesneyi / durumu / olayı fark eder.
2. Dikkatini nesne /durum / olay üzerinde yoğunlaştırır.
3. Dikkat edilmesi gereken nesneyi / durumu / olayı söyler.
4. Nesneyi / durumu / olayı ayrıntılarıyla açıklar.

Amaç 4. Algıladıklarını hatırlayabilme

Kazanımlar

1. Olay ya da varlıkları söyler.
2. Varlıkların rengini söyler.
3. Varlıkların yerini söyler.
4. Varlıkların şeklini söyler.
5. Varlıkların sayısını söyler.
6. Olay ya da varlıkların sırasını söyler.
7. Nesnelerin neden yapıldığını söyler.
8. Nesnelerin içinden eksilen ya da eklenen bir nesneyi söyler.
9. Nesne, durum ya da olayı bir süre sonra yeniden ifade eder.

Amaç 5. Varlıkları çeşitli özelliklerine göre eşleştirebilme

Kazanımlar

1. Varlıkları bire bir eşleştirir.
2. Varlıkları renklerine göre eşleştirir.
3. Varlıkları şekillerine göre eşleştirir.
4. Varlıkları büyüklüklerine göre eşleştirir.
5. Varlıkları miktarlarına göre eşleştirir.
6. Varlıkları dokunsal özelliklerine göre eşleştirir.
7. Varlıkları kullanım amaçlarına göre eşleştirir
8. Nesnelere sayılarına göre eşleştirir.
9. Eş nesnelere örnek verir
10. Nesnelere ve nesne gruplarını uygun rakamla eşleştirir.

Amaç 6. Varlıkları çeşitli özelliklerine göre gruplayabilme

Kazanımlar

1. Varlıkları renklerine göre gruplar.
2. Varlıkları şekillerine göre gruplar.
3. Varlıkları büyüklüklerine göre gruplar.
4. Varlıkları miktarlarına göre gruplar.
5. Varlıkları dokunsal özelliklerine göre gruplar.
6. Varlıkları kullanım amaçlarına göre gruplar.

Amaç 7. Nesne, durum ya da olayları çeşitli özelliklerine göre sıralayabilme

Kazanımlar

1. Nesneleri büyüklüklerine göre sıralar.
2. Sıralanmış nesne grubu içinde nesnenin yerini gösterir.
3. Sıra bildiren sayıyı söyler.
4. Nesneleri renk tonlarına göre sıralar.
5. Nesneleri sayılarına göre sıralar.
6. Varlıkları büyüme aşamalarına göre sıralar.
7. Olayları oluş sırasına göre sıralar.

Amaç 8. Nesneleri ölçebilme

Kazanımlar

1. Ölçme sonucunu tahmin eder.
2. Standart olmayan birimlerle ölçer.
3. Ölçme sonuçlarını tahmin ettiği sonuçlarla karşılaştırır.

Amaç 9. Nesneleri sayabilme

Kazanımlar

1. 20 içinde ileriye doğru birer birer ritmik sayar.
2. 10 içinde geriye doğru birer birer ritmik sayar.
3. Söylenilen sayı kadar nesneyi gösterir.
4. Gösterilen belli sayıdaki nesneyi doğru olarak sayar.
5. Nesneleri sayarak miktarlarını az ya da çok olarak söyler.
6. Sayıca 10'dan az olan bir gruptaki nesnelerin sayısını söyler.

Amaç 10. Geometrik şekilleri tanıyabilme

Kazanımlar

1. Her nesnenin bir şekli olduğunu söyler.
2. Daire, üçgen, kare ve dikdörtgene benzeyen nesneleri gösterir.
3. Daire, üçgen, kare ve dikdörtgenleri kullanarak farklı modeller oluşturur.

Amaç 11. Günlük yaşamda kullanılan belli başlı sembolleri tanıyabilme

Kazanımlar

1. Gösterilen sembolün anlamını söyler
2. Verilen açıklamaya uygun sembolü gösterir.
3. 10 içindeki rakamları okur.
4. 10 içindeki rakamları modele bakarak yazar.

Amaç 12. Mekânda konum ile ilgili yönergeleri uygulayabilme

Kazanımlar

1. Nesnenin mekândaki konumunu söyler.
2. Yönergeye uygun olarak mekânda konum alır.
3. Yönergeye uygun olarak nesneyi doğru yere yerleştirir.

Amaç 13. Bir örüntüdeki ilişkiyi kavrayabilme

Kazanımlar

1. Modele bakarak nesnelere örüntü oluşturur.
2. Bir örüntüde eksik bırakılan ögeyi söyler.
3. Bir örüntüde eksik bırakılan ögeyi tamamlar.
4. En çok üç öğeden oluşan örüntüdeki kuralı söyler.
5. Nesnelere özgün bir örüntü oluşturur.

Amaç 14. Parça-bütün ilişkisini kavrayabilme

Kazanımlar

1. Bir bütünün parçalarını söyler.
2. Uygun şekil veya nesnelere iki eş parçaya böler.
3. İki yarımı birleştirerek bütün elde eder.
4. Nesnelere arasında yarım olanları gösterir.
5. Yarım ve bütün arasındaki ilişkiyi açıklar.

Amaç 15. Nesnelere basit toplama ve çıkarma yapabilme

Kazanımlar

1. Nesne grubuna belirtilen sayı kadar nesne ekler.
2. Nesne grubundan belirtilen sayı kadar nesneyi ayırır.
3. Nesnelere kullanarak toplama yapar.
4. Nesnelere kullanarak çıkarma yapar.
5. 10 içinde toplama gerektiren problemleri çözer.
6. 5 içinde çıkarma gerektiren problemleri çözer.

Amaç 16. Belli durum ve olaylarla ilgili neden-sonuç ilişkisi kurabilme

Kazanımlar

1. Bir olayın olası nedenlerini söyler.
2. Bir olayın olası sonuçlarını söyler.
3. Yarım bırakılan olayı, durumu, şiiri, öyküyü, şarkıyı vb. özgün bir şekilde tamamlar.

Amaç 17. Zamanla ilgili kavramlar arasında ilişki kurabilme

Kazanımlar

1. Olayları oluş sırasına göre söyler.
2. Zamanla ilgili kavramları anlamına uygun şekilde kullanır.
3. Zaman bildiren araçların işlevini açıklar.

Amaç 18. Problem çözebilme

Kazanımlar

1. Problemi söyler.
2. Probleme çeşitli çözüm yolları önerir.
3. Çözüm yolları içinden en uygun olanlarını seçer.
4. Seçilen çözüm yollarını dener.
5. En uygun çözüm yoluna karar verir.
6. Karar verdiği çözüm yolunun gerekçelerini açıklar.

Amaç 19. Nesne grafiği hazırlayabilme

Kazanımlar

1. Nesneleri kullanarak grafik oluşturur.
2. Nesneleri sembollerle gösterir.
3. Hazırlanmış nesne grafiği çerçevesine sembolleri yerleştirir.
4. Grafikte yer alan nesneleri sayar.
5. Grafiği inceleyerek sonuçları söyler.

Amaç 20. Atatürk'ü tanıyabilme

Kazanımlar

1. Atatürk'ün hayatı ile ilgili olguları söyler.
2. Atatürk'ün kişisel özelliklerini söyler.

Amaç 21. Atatürk'ün Türk toplumu için önemini açıklayabilme

Kazanımlar

1. Atatürk'ün getirdiği yenilikleri söyler.
2. Atatürk'ün getirdiği yeniliklerin önemini açıklar.

ÖZBAKIM BECERİLERİ

Amaç 1. Temizlik kurallarını uygulayabilme

Kazanımlar

1. Temizlikle ilgili malzemeleri doğru kullanır.
2. El, yüz ve vücudun diğer kısımlarını uygun biçimde yıkar.
3. Tuvalet gereksinimine yönelik işleri yardımsız yapar.
4. Yiyecek ve içeceklerin temizliğine dikkat eder.
5. Ev ve okuldaki eşyaları temiz ve düzenli kullanır.
6. Beslenme için gerekli araç-gereçleri temizlik kurallarına uygun kullanır.
7. İçinde bulunduğu çevreyi temiz tutar.

Amaç 2. Giysilerini giyme ve çıkarabilme

Kazanımlar

1. Duruma ve hava koşullarına uygun giyeceği seçer.
2. Giysilerini yardımsız çıkarır.
3. Giysilerini yardımsız giyer.

4. Giysilerini doğru Şekilde giyer.
5. Giysilerini katlar.
6. Giysilerini asar.

Amaç 3. Doğru beslenmenin önemini fark edebilme

Kazanımlar

1. Yiyecek ve içecekleri ayırım yapmadan yer / içer.
2. Yiyecekleri ve içecekleri yeterli miktarda yer / içer.
3. Yiyecekleri yerken sağlık ve görgü kurallarına özen gösterir.
4. Sağlığı olumsuz etkileyen yiyecekleri ve içecekleri yemekten / içmekten kaçınır.
5. Öğün zamanlarında ve süresinde yemeye özen gösterir.

Amaç 4. Dinlenmeyle ilgili kurallara uyabilme

Kazanımlar

1. Yorulduğu durumlarda dinlendirici bir etkinliğe katılır.
2. Dinlenme ya da uyku için gerekli hazırlığı yapar.
3. Dinlenme ya da uyku için belirlenen saatte yatağına gider.
4. Dinlenme ya da uyku sonrası toplanır.

Amaç 5. Kendini kazalardan ve tehlikelerden koruyabilme

Kazanımlar

1. Tehlikeli olan durumları söyler.
2. Tehlikeli olan durumlardan uzak durur.
3. Herhangi bir tehlike anında yetişkinlerden yardım ister.
4. Acil durumlarda başvurulabilecek telefon numaralarını söyler.

36-72 AYLIK ÇOCUKLARIN EĞİTİMLERİ İÇİN BELİRLENEN AMAÇLAR VE KAZANIMLARLA İLGİLİ AÇIKLAMALAR

Programda, amaçlar ve kazanımlar; psikomotor alan, sosyal-duygusal alan, dil alanı, bilişsel alan ve özbakım becerileri başlıkları altında ele alınmış ve maddeler halinde sıralanmıştır. Burada özellikle kazanımlarla ilgili olarak, öğretmenlerin aklında soru işaretleri uyandırabileceği düşünülen kimi noktalara açıklık kazandırmak amacıyla bazı açıklamalara yer verilmektedir.

PSİKOMOTOR ALAN

Amaç 1. Bedensel koordinasyon gerektiren belirli hareketleri yapabilme Kazanımlar

4. Sözel yönergelere uygun olarak yürür.

Bu kazanımda öğretmenlerin, çocuğun gelişim özelliklerine uygun olarak, “hızlı, yavaş, öne, arkaya, sağa, sola” gibi yönergeler kullanması beklenmektedir.

7. Belli bir yüksekliğe çıkar.

8. Belli bir yüksekliğe tırmanır.

10. Belli bir yükseklikten atlar.

• Bu kazanımlar için yapılacak etkinliklerde “belli bir yüksekliğin ne kadar olacağı”nı öğretmenlerin kendi çocuklarının özelliklerini dikkate alarak belirlemeleri gerekmektedir. Küçük yaş gruplarında bu yükseklik daha az olmak zorundadır. Ayrıca yaş grubu ne olursa olsun öğretmenler belirlenen bu yüksekliğin güvenli bir yükseklik olmasına, çocukta korku ya da başaramama kaygısı uyandırmamasına da özen göstermelidirler.

11. Belli bir engel üzerinden sıçrayarak atlar.

• Bu kazanımdaki engelin çok geniş ya da çok yüksek olmaması gerekmektedir. Bu engel sınıftaki bir yastık, kutu, legolardan oluşturulacak alçak bir duvar, bahçedeki bir kütük, çocuklar için düzenlenmiş kum havuzunda üst üste konmuş ya da yan yana dizilmiş kovalar, iki sandalye ya da ağaç arasında yere yakın olarak çekilmiş ip ya da kurdela olabilir.

13. Araç kullanarak koordineli ve ritmik hareketler yapar.

• Bu kazanım için yapılacak etkinliklerde ritim çubukları, marakas, kastanyet, kurdela, şerit, hulahop gibi araçlar ve üç tekerlekli bisiklet kullanılabilir.

Amaç 2. El ve göz koordinasyonu gerektiren belirli hareketleri yapabilme Kazanımlar

6. Nesneleri ipe vb. dizer.

• Bu kazanım için malzeme olarak her çeşit ip, renkli hediye paketi şeritleri, kurdelalar; dizilecek nesne olarak da her renk ve boydaki boncuklar, delikli pullar, boş makaralar, düğmeler vb. kullanılabilir.

9. Değişik malzemeler kullanarak resim yapar.

• Öğretmenler resim etkinlikleri sırasında her çeşit boya malzemesini, kağıtları, yaprak, çiçek, deniz kabuğu gibi doğadan toplanan malzemeleri, pirinç, makarna, şeker gibi gıda malzemelerini kullanabilirler. Resim etkinlikleri sırasında yararlanılacak malzeme listesini her öğretmen kolayca çeşitlendirebilir.

10. Yönergeye uygun çizgiler çizer.

• Öğretmenler bu etkinlikler sırasında çocuklara yatay, dikey, dairesel çizgiler çizdirmek üzere çeşitli yönergeler verebilirler.

Ancak bu kazanımlar için etkinlikler düzenlenmeden önce öğretmenlerin 2005 yılında yürürlüğe giren İlköğretim Türkçe Programı'nın 1. sınıf "İlk Okuma-Yazma" ile ilgili kısmını incelemeleri gerekmektedir.

Bu programa göre çocuklar İlköğretim 1. Sınıfta, bitişik eğik yazı ile yazı yazmayı öğrenmeye başlamaktadırlar. Bu yeni uygulama doğrultusunda okul öncesinde, çocuklarla yapılacak çizgi çalışmalarında, bu noktanın göz önünde bulundurulması çok önemlidir. Özellikle 60-72 aylık çocuklarla çalışan öğretmenlerin çizgi çalışmaları sırasında kesik ve köşeli çizgi çalışmaları yerine yuvarlak ve sürekli çizgi çalışmaları yaptırılması, çizgi çizerken çocukların mümkün olduğunca ellerini çizdikleri çizgiden kaldırmamaları yani sürekliliği bozmamaları konusunda özen göstermeleri "ilköğretime hazırlık" açısından elzemdir ve büyük bir önem taşımaktadır. Bu konuda öğretim yılı başında okulunuzdaki ya da yakın çevrenizdeki ilköğretim 1. sınıf öğretmenleri ile işbirliği yapmanız, onların yazı öğretimi konusundaki uygulamalarını incelemeniz ve kendi uygulama planlarınızı onlarla paylaşmanız çocuklarınızı ilköğretime hazırlamak açısından büyük katkı sağlayacaktır.

Amaç 5. Denge gerektiren belirli hareketleri yapabilme

Kazanımlar

1. Farklı zeminler üzerinde yürür.

- Öğretmenler bu kazanımda iç ve dış mekânlardaki çeşitli zeminleri kullanabilirler. Tahta ve / veya parke, taş, halı, çimen, kum, çakıl ya da taşlık zeminler, üzerinde yürünmek için seçilebilir.

SOSYAL-DUYGUSAL ALAN

Amaç 1. Kendini tanıyabilme

Kazanımlar

1. Fiziksel özelliklerini söyler.

- Bu kazanıma yönelik olarak düzenlenen etkinliklerde ten rengi, saç rengi ve şekli, boyu, göz rengi gibi fiziksel özelliklerin yanı sıra duyu organları ile kalp ve mide gibi belli başlı organların da söylenebilmesi için çocuklara fırsatlar yaratılmalıdır. Küçük yaş gruplarında ele alınacak özellikler çocukların kolayca tanımlayabilecekleri özelliklerle sınırlandırılmalı ve bir anda çok sayıda özellik ele alınmamalıdır.

2. Belli başlı duyuşsal özelliklerini söyler.

- Bu kazanımda ele alınacak olan duyuşsal özellikler; çocukların çeşitli becerileri, hoşlandıkları şeyler, duygusal yapıları ile ilgili tanımlamalar (üzgün, neşeli, heyecanlı vb.) gibi özellikler olmalıdır.

Amaç 9. Yaşamın iyileştirilmesinde ve korunmasında sorumluluk alabilme

Kazanımlar

1. Yaşamın sürdürülebilmesi için gerekli olan kaynakları verimli kullanır.

- Bu kazanımda sözü edilen yaşamın sürdürülebilmesi için gerekli olan kaynaklar oldukça geniş kapsamlıdır. Enerji, zaman, gıda, doğal çevre, hava, su, para ve benzeri kaynaklar bu kapsamda ele alınabilir. Ancak, bu kazanım için planlanacak etkinliklerde, yaş grubunun özellikleri doğrultusunda, ele alınacak kaynak sayısının ve verimli kullanma yollarının sınırlandırılması gerektiği de unutulmamalıdır.

2. Günlük yaşamdaki kurallara uyar.

- Bu davranış için görgü, temizlik ve trafik kuralları gibi genel, anlaşılması ve uygulanması kolay kurallar seçilmelidir: Teşekkür etme, selamlaşma, rica etme, özür dileme, kırmızı ışıkta durma,

yeşil ışıkta geçme, taşıtlara binerken sıra ile binme, çatal, kaşık ve bıçağı uygun biçimde kullanma, eliyle yemek yememe, tuvaletten sonra ve yemekten önce ellerini yıkama gibi.

Amaç 10. Toplumsal yaşamın nasıl sürdüğünü kavrayabilme

Kazanımlar

4. Farklı kültürlerin belli başlı özelliklerini söyler.

• Bu kazanıma yönelik olarak düzenlenen etkinlikler sırasında çocuklara farklı kültürlerde farklı dillerin konuşulduğu açıklanmalı, Türkçenin dışında ikinci bir dilin öğrenilmesinin önem ve gereği onların yaş ve gelişim düzeylerine uygun bir biçimde anlatılmalıdır. Yabancı dillere farkındalık ve duyarlılık kazandırmak için yaygın kullanılan yabancı dillerden seçilecek çocuk şarkılarının, müziklerinin müzik etkinlikleri kapsamında çocuklara dinletilmesi de önerilmektedir.

Amaç 11. Estetik özellikler taşıyan ürünler oluşturabilme

Kazanımlar

1. Estetik bedensel hareketlerle yürür / dans eder.

Bu kazanıma yönelik etkinliklerde dans olarak halk danslarımızdan da yararlanılması beklenmektedir.

3. Görsel sanat etkinliklerinde ürün yapar.

4. Görsel sanat etkinliklerinde özgün ürün yapar.

• Öğretmenler bu iki kazanımdan ilkinin daha çok küçük yaş gruplarında, ikincisini yani yaptıkları ürünün özgün olma özelliğini ise büyük yaş gruplarında kazandırmayı amaçlamalıdır. Özellikle “üç yaş” grubunda çocukların görsel sanat etkinliklerinde belli ürünler yapması yeterlidir.

7. Ürünlerini çeşitli yollarla sunar.

• Bu kazanım ele alınırken, ürünleri sunmada drama, müzik, şiir, tiyatro, öykü, kukla gibi yollar kullanılabilir.

Amaç 14. Sanat eserlerinin estetik özelliklerini fark edebilme

• Bu amaç kazandırılırken çocuklardan inceledikleri sanat eserlerinde kullanılan ana ya da ara renkler, renk tonları, kullanılan şekiller, çizgiler, çizgilerin özellikleri (yuvarlak, düz, eğik, kırık, vb.), eserin ve eserde yer alan figürlerin boyutları, eserin dokusu gibi özellikler hakkında konuşmaları beklenir. Bu amaç kazandırılırken öğretmenlerin sanat eserlerini resimle sınırlandırmaması, heykel, grafik, fotoğraf gibi diğer sanat eserlerini de kullanması önerilmektedir.

DİL ALANI

Amaç 1. Sesleri ayırt edebilme

Kazanımlar

3. Sesin özelliğini söyler.

• Bu kazanım için düzenlenen etkinliklerde sesin özelliği olarak, sesin ince-kalın, yüksek-alçak olma gibi özellikleri ile işitilen sesler arasındaki benzerlik ve farklılıkların neler olduğu üzerinde durulması beklenmektedir.

Amaç 2. Konuşurken sesini doğru kullanabilme

Kazanımlar

1. Nefesini doğru kullanır.

• Bu kazanım için çeşitli nefes açıcı alıştırmalar yapılabilir: Masa ya da kitap üzerine konulan kağıt parçalarını üfleme, pipetle kağıt parçalarına üfleme, pipetle su içinde üfleyerek kabarcık çıkarma, nefes alıp tutma ve verme, çiçek koklama, ısıklı sesi çıkarma gibi.

Amaç 3. Türkçeyi doğru kullanabilme

Kazanımlar

1. Konuşmalarında söz dizimi kurallarını doğru olarak kullanır.
2. Konuşmalarında temel dil bilgisi kurallarına uygun konuşur.
 - Bu iki kazanım ifadesi birbiri ile iç içe gibi görünmektedir. Aslında temel dil bilgisi kuralları “cümlelerin öğelerini doğru kullanma”yı kapsar. Ancak ilk kazanımda özne-nesne-yüklem sırası vurgulanmalıdır. İkinci kazanımda ise olumlu-olumsuz cümle yapıları, bağlaçlar, ekler gibi temel dil bilgisi kuralları üzerinde durulmalıdır.

Amaç 4. Kendini sözel olarak ifade edebilme

- Bu amaca ulaşmak için düzenlenen etkinliklerde şiir ve tekerlemeler sıklıkla kullanılmalıdır. Çocukların basit şiirleri ezberlemeleri, doğru ve güzel şiir okuma alıştırmaları yapmaları onların hem sözcük dağarcıklarının gelişmesine hem de edebi eser ve türlere karşı duyarlılık kazanmalarına önemli katkı sağlayacaktır.

Amaç 5. Dinlediklerini çeşitli yollarla ifade edebilme

- Bu amacın tüm kazanımlarında ele alınan “dinledikleri” sözcüğü; öğretmenin ve diğer çocukların konuştuklarını, öğretmenin okuduklarını ya da anlattıklarını, çocuğun teyp, film, video ve televizyon dinlerken ya da izlerken işittiklerini kapsamaktadır.

Amaç 7. Ses bilgisinin farkında olabilme

- Bu amaç kazandırılırken çocuklardan aynı sesle başlayan nesnelere göstermeleri, aynı sesle başlayan isimleri söylemeleri, bitiş sesiyle başlayan sözcükler türetmeleri istenebilir. Ayrıca dinledikleri kasetlerdeki ya da bahçedeki sesleri tanıma, seslerin neye ait olduğunu söyleme, bu seslere benzer sesler çıkarmaları gibi etkinlikler yaptırılabilir. Verilen sözcüklerden kafiyeli yeni sözcükler türetme oyunu oynayabilir.

Amaç 8. Görsel materyalleri okuyabilme

- Bu amaçta sözü edilen görsel materyaller; kitaplardaki resimleri, şekilleri ve süslemeleri, fotoğrafları, tabloları, heykelleri, grafik ve şemaları kapsamaktadır. Bir grafik, şekil ya da şemanın neye ait olduğunu, neyi gösterdiğini, çizgi ya da sütunların hangilerinin az ya da çok olduğunu açıklamaya yönelik etkinlikler görsel materyalleri okuma amacının kazanılması için gerekli ve ilköğretime hazırlayıcı etkinliklerdendir.

BİLİŞSEL ALAN

Amaç 2. Olay ya da varlıkların çeşitli özelliklerini gözlemleyebilme

Kazanımlar

1. Olay ya da varlıkların özelliklerini söyler.
 - Bu kazanımda, olay ya da varlıklara ait büyüklük, ağırlık, uzunluk, renk, biçim, işlev, koku, ses, tat, neden yapıldığı gibi özellikler ele alınmalıdır.
2. Olay ya da varlıkların özelliklerini karşılaştırır.
 - Bu kazanımdaki karşılaştırmalar, çeşitli özellikler arasındaki farklılıklar ve benzerlikler temel alınarak yapılmalıdır.

Amaç 5. Varlıkları çeşitli özelliklerine göre eşleştirebilme

Kazanımlar

1. Varlıkları bire bir eşleştirir.

• Bu kazanım için eşleştirilecek varlık sayısının 10'dan fazla olmamasına özen gösterilmelidir. Üç yaş çocuklarından oluşan gruplarda olay ve nesne sayısı 5 ile sınırlandırılabilir.

9. Eş nesnelere örnek verir.

• Bu kazanım için sınıf ortamındaki malzemeler, küp şekerler, aynı numaralı ayakkabı (sağ ve sol teki birlikte), eldiven, aynı iki madeni ya da kağıt para gibi nesnelere kullanılabilir.

Bu kazanımla ilgili etkinliklerde öğretmenlerin "eş" ve "eşit" kavramlarını karıştırmamaya özen göstermesi gerekir. Eşlik teriminin somut nesnelere, eşitlik teriminin ise sayılar gibi soyut kavramlar için kullanıldığı unutulmamalıdır.

Eş nesnelere kavratmak için çocuklara etkinlik olarak çoğaltma, karbon kağıdı ile kopyalama, boyama, baskı teknikleri ile desenler yaptırılabilir.

Amaç 7. Nesne, durum ya da olayları çeşitli özelliklerine göre sıralayabilme

Kazanımlar

2. Sıralanmış nesne grubu içinde nesnenin yerini gösterir.

• Bu kazanım için sıralı nesne grubunda hangi nesnenin birinci, hangisinin ikinci, hangisinin üçüncü olduğu üzerinde durulması beklenmektedir. Nesne grubu içindeki sonuncu nesnenin hangi nesne olduğunun belirlenmesi de istenebilir.

Amaç 8. Nesnelere ölçebilme

Kazanımlar

2. Standart olmayan birimlerle ölçer.

• Bu kazanımla ilgili etkinliklerde, standart olmayan ölçme birimi olarak kalem, pipet, kürdan, silgi, lego, kitap, kağıt gibi malzemelerle parmak, karış, kulaç, adım, ayak gibi doğal ölçme birimleri kullanılmalıdır.

Nesnelere ölçebilme amacı (Amaç 8) kazandırılırken önce istenilen bir nesnenin uzunluğu tahmin ettirilir (K1), sonra herhangi bir birimle nesne çocuklara ölçtürülür (K2), son olarak çocuklardan ölçme sonuçları ile tahminlerini karşılaştırmaları beklenir (K3).

Amaç 9. Nesnelere sayabilme

Kazanımlar

4. Gösterilen belli sayıda nesneyi doğru olarak sayar.

6. Sayıca ondan az olan bir gruptaki nesnelere sayısını söyler .

• Yukarıda verilen 4. ve 6. kazanımlar aynı gibi görünse de çocuğun kazanımları açısından farklıdır.

4. kazanımda nesnelere bir grup oluşturması gerekmemektedir. Saymasını istediğimiz, masa üzerindeki iki kalem ve yanına koyduğumuz üç lego olabilir. Çocuktan beklenen bu beş nesneyi 1'den başlayarak saymasıdır. 6. kazanımda ise beş kalemin oluşturduğu gruptaki nesnelere sayarak bu gruptaki nesne sayısını söylemesi beklenmektedir.

Amaç 10. Geometrik şekilleri tanıyabilme

• Bu amaçla ilgili olarak düzenlenecek etkinlikler sırasında öğretmenlerin daire ve çember terimlerini doğru kullanmaya özen göstermeleri gerekmektedir. Çemberin içi boştur, sadece yuvarlak alanın etrafını kaplamaktadır. Daire ise içi dolu yuvarlak alanı tanımlamaktadır. Bu iki geometrik terimin doğru kullanılması ilköğretime hazırlık açısından önem taşımaktadır.

Amaç 11. Günlük yaşamda kullanılan belli başlı sembolleri tanıyabilme

Kazanımlar

2. Verilen açıklamaya uygun sembolü gösterir.

- Bu kazanımda sözü edilen semboller; rakamlar, logolar, trafik işaretleri gibi sembollerdir. Bu semboller seçilirken 3-6 yaş grubunun dikkatini çekecek ve onlar için önemli sembollerin alınmasına, fazla detayları olan sembollerden kaçınılmasına özen gösterilmesi gerekmektedir.

Amaç 12. Mekânda konum ile ilgili yönergeleri uygulama

- Bu amaçta verilecek mekânda konum ile ilgili yönergeler; altında, üstünde, önünde, arkasında, yanında gibi kavramları içermelidir.

Kazanımlar

2. Yönergeye uygun olarak mekânda konum alır.

- Bu kazanım için çocuklara “sandalyenin yanında dur, pencerenin altında sıra ol, kukla sahnesinin arkasında bekle” gibi yönergeler verilmeli ve çocuğun yönergeye uygun konumu alması beklenmelidir.

Amaç 13. Bir örüntüdeki ilişkiyi kavrayabilme

- Bu amaçta ele alınan örüntü kavramı, bir sayı ya da bir şekil dizisi olarak düşünülebilir. Gerek sayılar gerekse şekiller arasındaki ilişkiyi incelemek akıl yürütme becerisinin gelişmesinde önemli rol oynar. Ayrıca bu beceri çocukların ilköğretimde matematik öğretimine hazır olmaları açısından da gereklidir.

Nesnelerin belli bir düzen içinde yerleşmiş durumları örüntüye örnektir. Örüntü, belli bir kural çerçevesinde sıralanmış gerçek nesneler arasındaki ilişkinin tekrar edilmesidir. Örüntüde “çekirdek” olarak tanımlanan öge grubu vardır. Örüntü, bu çekirdeğin aynı kurala bağlı kalınarak tekrarlanmasını gerektirir. Bu kazanım için örüntünün en az iki ögeden oluşmasına, somut nesnelerle başlanmasına özen gösterilmesi gerekir. Çocuklardan önce kendilerine verilen örüntünün kuralına uygun olarak tekrarlar yapması beklenir. En son aşamada ise çocuğun kendi örüntü kuralını oluşturarak bu kurala uygun örüntü yapması istenir.

Amaç 15. Nesnelerle basit toplama ve çıkarma yapabilme

- Bu amacı kazandırmak için düzenlenen etkinlikler sırasında tahta ya da kağıt üzerinde sayılarla toplama ve çıkarma yapılması ya da çocuklara yaptırılması kesinlikle uygun ya da beklenen bir durum değildir. Toplama ve çıkarma işlemleri yalnızca nesneler kullanılarak yaptırılmalıdır.

Amaç 17. Zamanla ilgili kavramlar arasında ilişki kurabilme

- Bu amaçla ilgili etkinliklerde dün, bugün, yarın gibi zaman bildiren kavramlar ele alınmalı, saat ve takvimin işlevleri ana hatları ile modeller kullanılarak ve oyun aracılığıyla çocuklara kazandırılmalıdır.

Amaç 19. Nesne grafiği hazırlayabilme

- Bu amaç kazandırılırken çocuklara en çok sevdikleri çizgi film karakterleri, en çok sevdikleri renkteki boya kalemlerinin hangisi olduğu gibi sorular sorularak etkinliğe başlanabilir. Örneğin en çok sevilen renkteki legoların nesne grafiği hazırlatılabilir. Yere yan yana sütunlar halinde her renkten legolar, o renk legoyu seven çocuklar tarafından dizilebilir. Hangi rengin grubumuzda daha çok, hangi rengin en az sevildiği yerdeki nesne grafiğine bakılarak tartışılabilir. Daha sonra lego yerine bir şekil ya da sembol kullanılarak sütun halinde hazırlanmış kâğıtlar üzerinde

çocuklara aynı etkinlik yaptırılıp her şekil ya da sembolü saymaları ve yaptıkları grafiklerle ilgili konuşmaları istenebilir.

Amaç 20. Atatürk'ü tanıyabilme

Kazanımlar

1. Atatürk'ün hayatı ile ilgili olguları söyler.

- Bu kazanımdaki olgular çocukların yaşları dikkate alınarak belirlenecek olan basit bilgileri içermelidir. Atatürk'ün doğum yeri, anne ve babasının isimleri, asker ve komutan olduğu gibi olgular öyküler aracılığı ile kazandırılmaya çalışılmalıdır.

2. Atatürk'ün kişisel özelliklerini söyler.

- Bu kazanımdaki kişisel özelliklerin de olgular gibi sınırlandırılması ve çocukların ilgisini çekecek özellikler olması gerekmektedir. Atatürk'ün çalışkanlığı, vatan ve bayrak sevgisi, çocuk sevgisi, demokrasiye, barışa, bilime, sanata ve spora verdiği önem bu özellikler arasında sayılabilir.

Amaç 21. Atatürk'ün Türk toplumu için önemini açıklayabilme

Kazanımlar

1. Atatürk'ün getirdiği yenilikleri söyler.

- Bu kazanım sırasında yeni Türk Alfabesi, kılık-kıyafet inkılabı, yeni ölçü birimleri gibi inkılaplar somutlaştırılarak ve çocukların düzeylerine uyarlanarak kazandırılmaya çalışılmalıdır.

ÖZBAKIM BECERİLERİ

Amaç 1. Temizlik kurallarını uygulayabilme

Kazanımlar

2. El, yüz ve vücudun diğer kısımlarını uygun biçimde yıkar.

- Bu kazanım için açık hava etkinliklerinden ve boya, hamur gibi malzemelerle yapılan etkinliklerden sonra da özellikle el ve kolların yıkanması alışkanlığının kazandırılmasına özen gösterilmelidir. Bu davranışın yalnızca yemek sonrasında yapılan bir davranış olmadığı vurgulanmalıdır.

Amaç 2. Giysilerini giyme ve çıkarabilme

- Bu amaçta ele alınan giysilere çocuğun ayakkabıları da dahildir.

Amaç 5. Kendini kazalardan ve tehlikelerden koruyabilme

Kazanımlar

4. Acil durumlarda başvurulabilecek telefon numaralarını söyler,

- Bu kazanımda sözü edilen telefon numaraları polis (155), acil yardım (112), yangın (177) gibi numaralar ile anne ya da babasının ya da acil durumlarda ulaşabileceği bir büyüğünün telefon numarası ile sınırlandırılmalıdır.

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARINDAKİ EĞİTİM ETKİNLİKLERİ İLE İLGİLİ AÇIKLAMALAR

Programda tam gün, yarım gün ve ikili eğitim yapan okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanacak etkinliklerin listesi verilmiş, etkinlik listesinin altında da bu etkinliklerle ilgili açıklamalara yer verilmiştir. Listede adı geçen etkinliklerin hepsine aynı gün içinde mutlaka yer vermek gerekmemektedir. Ayrıca bir ya da birkaç etkinlik birleştirilerek bütünleştirilmiş bir etkinlik de planlanabilir.

Rutin etkinlikler diyebileceğimiz kahvaltı, öğle yemeği, uyku vb. günlük işlerin planda belirtilmesi gerekmemektedir. Ancak çocukların, olayların zaman içinde yer alışlarını daha iyi kavrayabilmeleri için okula geliş, kahvaltı, toplanma gibi günlük işlerin belli zamanlarda aksatılmadan yapılması, öğretmenin özen göstermesi gereken bir konudur.

Etkinliklerin her birinin neleri içerdiği yapılacak uygulamalarda birliktelik sağlama açısından önemlidir. Aşağıda bu bağlamda her etkinlik tek tek açıklanmaktadır.

Serbest Zaman

Serbest zaman etkinlikleri programın ilk etkinlikleridir. Bu etkinliklerin çocukları diğer etkinliklere ve güne hazırlama özelliği vardır. Ancak her gün serbest etkinlikle başlama zorunluluğu da yoktur.

Öğretmen isterse çocukların ilgisini çekmek ya da o günkü etkinliklere çocuğu hazırlamak amacıyla serbest zaman yerine farklı bir etkinlikle de güne başlayabilir.

Öğretmen serbest zaman etkinliklerinde çocukların bireysel gereksinimlerine ve ilgilerine yönelik olarak çok sayıda seçeneği aynı anda sunmalıdır. Serbest zaman etkinlikleri ilgi köşelerinde oyun ve sanat etkinliklerinden oluşmaktadır.

Okul öncesi eğitim kurumlarında ilgi köşeleri evcilik, fen ve matematik, sanat, resimli kitap, blok, müzik, kukla, eğitici oyuncak köşeleri ile amaçlar ve kazanımlar doğrultusunda düzenlenen geçici ilgi köşelerini içermektedir.

Serbest zaman içinde sanat etkinlikleri de yapılabilir. Bu etkinlikler yoğurma maddeleri, kağıt çalışmaları, boya çalışmaları ve kolaj gibi çalışmalardan oluşur.

Serbest zaman diliminde çocuklar yetişkin yönlendirmesi olmadan kendi ilgileri doğrultusunda oynayacakları köşeleri ve oyun arkadaşlarını seçerler. Köşelerde oyun olarak da isimlendirilen serbest zaman etkinlikleri çocuk oyunlarından “yapılandırılmamış oyun” kategorisi içinde değerlendirilmektedir.

Türkçe

Türkçe etkinlikleri içinde tekerlemeler, parmak oyunları, şiir, bilmece, sohbet, resimli kitap okuma, öykü anlatma, taklit oyunları, pandomim, dramtizasyon, öykü tamamlama etkinlikleri vb. yer almaktadır. Türkçe etkinlikleri sırasında çocukların Türkçeyi doğru ve güzel konuşmalarının sağlanmasının yanı sıra sözcük dağarcıklarının geliştirilmesi üzerinde de önemle durulması gerekmektedir.

Oyun ve Hareket

Öğretmen ya da çocuklar tarafından yapılandırılmış, kuralları olan ve grupça oynanan etkinliklerdir. Sınıf içinde ya da bahçede oynanabilir. Öğretmenin belli bir amaca ulaşmak üzere başlattığı; ancak sürecin tamamen çocuk tarafından yönlendirildiği oyunlar “yarı yapılandırılmış oyunlar”dır. Yarı yapılandırılmış oyunlar, oyunun öğrenme yöntemi ve tekniği olarak kullanıldığı kategoridir. Aynı zamanda çocuk merkezlidir. Bu oyunlarda çocuğun inisiyatifini kullanması önemlidir. Böylelikle çocuğun yaratıcılığı desteklenir.

Herhangi bir materyalle oynanan, kuralları önceden belirlenmiş olan ya da öğretmenin belli bir amaç ya da kazanıma ulaşmak için başlattığı ve süreçte öğretmenin ve çocuğun aktif olduğu oyunlar ise “yapılandırılmış oyun”dur.

Okul öncesi çocuğunun temel gereksinimlerinden biri de harekettir. Çocukların hareket gereksinimleri oyun etkinlikleri sırasında doğal olarak karşılanabilir.

Ancak, programda yer alan psikomotor alandaki amaçlara ulaşmak için özellikle planlanmış beden eğitimi çalışmalarının (hareket gelişimi) yapılmasına da önem verilmelidir. Bu çalışmalar beden koordinasyonu, denge, hız, güç vb. etkinlikleri içerebilir.

Müzik

Müzik etkinlikleri günlük planda yer alan diğer etkinlikler sırasında da kullanılabilen etkinliklerdir. Ses dinleme ve ayırt etme çalışmaları, şarkı söyleme, ritim çalışmaları, yaratıcı hareket ve dans, müzik eşliğinde hareket, müzikli öykü oluşturma ve çeşitli işitsel algı etkinliklerini içermektedir.

Fen ve Matematik

Çocukları gözlem yapmaya, araştırma, inceleme ve keşfetmeye yönelten etkinliklerdir. Bu etkinlikler;

- Deneyler,
- Araçları tanıma ve kullanma,
- Çeşitli çalışma yöntem ve tekniklerini kullanma,
- Keşifler, icatlar,
- Mutfak çalışmaları,
- Doğa gezileri ve yürüyüşleri, piknikler, kamplar,
- Koleksiyonlar,
- İlgili bilim alanlarındaki kaynak kişileri konuk olarak çağırma,
- Başvuru kitaplarını, diğer kitapları ve dergileri inceleme,
- Fotoğraf çekme, fotoğraf inceleme,
- Belgesel vb. izleme

gibi çalışmalardan oluşmaktadır. Ayrıca Fen ve Matematik etkinlikleri sırasında çocukları doğaya çıkarıp; onları, doğayı ve doğadaki canlı ve cansız varlıkları tanıtmaya, sevdirmeye ve korumaya yönelik bilgi ve becerilerle donatmanın önemli olduğu da unutulmamalıdır.

Okuma-Yazmaya Hazırlık Çalışmaları

Okuma-yazmaya hazırlık çalışmaları çocukların ilköğretime geçişini kolaylaştırmak, hazır bulunuşluk düzeylerini artırmak amacıyla yapılan etkinlikleri içermekte, asla okuma ya da yazma öğretmek amacını taşımamaktadır. Bu çalışmalar yalnızca son aylara yoğunlaştırılmamalıdır. Okuma-yazmaya hazırlık çalışmaları tüm yıl içinde, çeşitli etkinliklerde gerçekleştirilmelidir. Aşağıda verilen çalışmalar ilköğretime hazırlık çalışmalarının bir bölümünü oluşturmaktadır.

- Görsel algılama çalışmaları
 1. El-göz koordinasyonu
 2. Şekil-zemin ayrımı
 3. Şekil sabitliği
 4. Mekânda konum
 5. Mekânsal ilişkiler
- İşitsel algı çalışmaları (Fonolojik duyarlılık)
 1. Dinleme
 2. Konuşma

3. Sesleri ayırt etme

4. Seslerle nesnelere ya da nesne resimlerini eşleştirme

- Dikkat ve bellek çalışmaları
- Temel kavram çalışmaları
- Problem çözme çalışmaları
- El becerisi çalışmaları

Çizme, boyama, kesme, katlama, yoğurma, yapıştırma vb.

- Özbakım becerilerini geliştirme çalışmaları
- Güven ve bağımsız davranış geliştirme çalışmaları

Drama

Bu çalışmalar çeşitli kaynaşma-ısınma çalışmaları, pandomim, rol oynama, doğaçlama, öykü oluşturma, dramatisasyon gibi etkinliklerden oluşur.

Alan Gezileri

Çocukların ilgisini çekecek, yöresel, kültürel, meslekî ve güncel önem taşıyan her mekân çocuk için doğal öğrenme alanıdır. Bu alanlar; içinde bulunulan yörenin tarihî bir binası, müzesi, bir ressamın sanat atölyesi, matbaa, fabrika vb. olabilir.

Alan gezileri yalnızca fen çalışmaları kapsamında düşünülmemelidir. Çocukların araştırma yapma, problem çözme ve olayı yerinde gözleme yolu ile doğrudan öğrenme gereksinimlerini karşılamak amacıyla da çeşitli çevre gezileri yapılmalıdır.

Sanat

Sanat çalışmaları gün içinde çeşitli formlarda çocuklar için etkili bir öğrenme fırsatı olarak da kullanılabilir. Sanat çalışmalarından eğitim programındaki amaç ve kazanımlara ulaşmada teknik olarak da yararlanılabilir. Çok sayıda sanatsal teknik kullanılarak yapılabilecek çalışmalar vardır.

Bu çalışmaların günlük plan içinde yer alması beklenir.

Sanat çalışmaları yalnızca serbest zamanda yapılan etkinlikler değildir. Bazen tek başına bir sanat çalışması yapılabildiği gibi bazen de diğer etkinliklerin tamamlayıcısı olarak yapılabilir.

II. BÖLÜM

OKUL ÖNCESİ EĞİTİMDE KALİTE

Eğitimde Kalite

Kalite, bir şeyin nasıl olduğunu belirten, onu başka şeylerden ayıran özelliktir. Kalite, verimlilik, esneklik, etkili olma, programa uyma, süreç, yatırım, kusursuzluk arayışına sistemli bir yaklaşımdır. Diğer bir deyişle kalite, şartnamelere uygunluk ve müşteri isteklerinin karşılanmasıdır.

Eğitimde kalite, öğretmenin öğrenme sorumluluğunun yanı sıra öğrenciye de öğrenme sorumluluğu veren bir yaklaşımdır. Bu yaklaşım, öğrenciyi merkeze alan, onun etkin katılımını öngören, ihtiyaçlarına uygun eğitim teknolojisi kullanan, insancıl kuramlarla ortak kavramları kullanmayı kapsar.

Eğitimde kalitenin tanımını yapmak oldukça zordur; ancak bu zorluk eğitim hedefleriyle, kalite arasındaki ilişkiyi ayırt edebilmede yatar. Uzmanlar eğitimde kaliteyi hem bir eğitim süreci, hem de son bir ürün olarak görmektedirler. Ayrıca ölçme ve değerlendirme sonucunda belirlenen nitelikleri bir derecelendirme şeklinde göstermekte, kaliteyi “var-yok” kavramı yerine “düşük-kötü” kaliteden “yüksek-mükemmel” bir kaliteye doğru değerlendirmektedirler.

Eğitimin amacı “pozitifleri arttırmak, negatifleri ise azaltmak, böylece öğrencilerin öğrenme isteklerini korumak” şeklinde tanımlanmaktadır.

Kaliteli Eğitimin İlkeleri

Kaliteli bir eğitim, çocuğun gelişimini bütün olarak hedeflemeli, amaçlara ulaşırken gerekli olan fiziksel çevre, program, personel vb. etkenleri dikkate almalıdır. Kaliteli eğitim çocuğun tüm ihtiyaçlarını en doğru şekilde karşılayabilmelidir. Kaliteli bir eğitim için;

- Çocukların öğrenme sürelerini ve deneyimlerini arttırmak,
- Planlanmış ve çok amaçlı materyal ve araç gereç kullanmak,
- Çocukta merak uyandıran, keşiflerde bulunduran; hayal kurma, yaratıcı aktivitelerde yer alma, deneme yanılma yolu ile ve oyun ortamında sonuca ulaşmayı sağlayan etkinlikleri gerçekleştirmek,
- Çocuğun algılama yapısını, becerilerini ve bilgi seviyesini arttırarak sonraki eğitim aşamalarına iyi bir temel oluşturmak amaçlanmalıdır.

Eğitimin Kalitesinin Değerlendirilmesi

Eğitimde kalite; yetişkin-çocuk oranları, grup büyüklüğü ve gelişimsel uygulamalara bağlı kalarak düzenlenen bir dizi eğitimsel uygulamalara ait nitelikleri kapsar.

Okul öncesi eğitimin kalitesinin değerlendirilmesi, öğretmenin yaptıklarıyla ve olanakları kullanması ile ilgili kayıtları düzgün bir biçimde tutmasına bağlıdır. Bunun için de aşağıdaki basamakların izlenmesi önemlidir:

- Çocuklarda öğrenme becerilerinin gelişimi,
- Çocukların düşüncelerini ve yaptıklarını ciddiye alma,
- Çocuklarla birlikte planlama ve değerlendirme yapma,
- Aileyi bilgilendirme,
- Araştırma ve uygulamalar yapma,
- Çocukların öğrenmelerini görünür yapma.

Katz(1996), eğitim kurumunun değerlendirilmesinde beş farklı yaklaşımdan söz etmektedir:

- Yukarıdan-aşağıya değerlendirme; yetişkin-çocuk oranı, personel özellikleri ve sürekliliği, materyal özellikleri, çocuğa ayrılan alanın niteliği ve niceliği

- Aşağıdan-yukarıya değerlendirme; çocukların gelişimlerini belirleme, izleme
- İç-dış değerlendirme; olumlu anne-baba ve öğretmen ilişkisi kurma
- İç değerlendirme; personel, aile ve çocuk ilişkileri
- Sonuçların değerlendirilmesi; toplum, politikalar, kanunlar ve yönetmeliklerde gerekli düzenlemeler yapılırken katkıda bulunma

Okul Öncesi Eğitimde Kalite

Okul öncesi eğitim, çocuğu hayata hazırlamada en önemli süreçtir. Günümüzde değişen teknoloji, çevre koşulları ve yaşam biçimleri çocuğun eğitiminde ailenin yanı sıra eğitim kurumlarının gerekliliğini göstermektedir. Okul öncesi eğitimin yaygınlaştırılması, ancak nitelikli bir eğitim sağlandığında gerçek amacına ulaşabilir. Bu nedenle nitelik ve yaygınlaştırmanın birlikte düşünülmesi kaçınılmaz bir gerekliliktir.

Çocuklara ve aileye hizmet eden programların kalitesi; çocuklarda kişilik gelişimi, güven duygusunun kazanımı, deneyim kazanma ve hayatta başarılı olma gibi özellikleri garanti altına alır.

Okul öncesi eğitimin kalitesi, içinde bulunulan eğitim koşullarından etkilenir. Okul öncesi eğitimde kaliteyi arttırıcı etkenler arasında, kurumdaki yetişkin-çocuk oranı, araç-gereç ve kaynaklar, öğretmen ve diğer personel gibi etkenler bulunur.

Okul öncesi kurumları kalite açısından incelenirken; aile katılımı, okul öncesi kurumsal özellikler; eğitim ortamları, program, personel (öğretmen-yönetici), eğitimin değerlendirilmesi boyutları ile ele alınmalı ve belli standartlara dikkat edilerek her boyut tek tek analiz edilmelidir.

Okul öncesi çağı çocuklarına (36-72 ay yaş grubu) sağlanan hizmetlerin kalitesi;

- Çocuk ile yetişkinler arasındaki sözlü etkileşimlerin kalitesi,
- Öğretmenlerin eğitim programı bilgi ve anlayış düzeyi,
- Öğretmenlerin küçük çocukların nasıl öğrendikleri ile ilgili bilgileri,
- Öğretmen ve diğer yetişkinlerin çocukları çatışmaları çözmede nasıl destekledikleri,
- Çocukların öğrenmelerinin evde desteklenmesinin sağlanması

gibi öğelerle de yakından ilişkilidir.

Çalışmalar, yukarıda sıralanan bu öğeleri taşıyan, okul öncesi eğitim hizmetlerinin kalite değerlendirmelerinde yüksek puanlar aldıklarını göstermektedir.

MESLEK ETİĞİ VE ÖĞRETMEN YETERLİKLERİ

Etik

Etik, bir toplumda insan davranışlarının ahlak kuralları açısından değerlendirilmesidir. Etik, başkaları hakkında ahlaki yargılarda bulunan, başka insanların eylemlerini öven ya da kınayan herkesle ilgilidir. Eğitimde özel bir önem taşır; çünkü öğretmenler ve yöneticiler, hem ahlaki sorunlarla kuşatılmıştır hem de şu anda öğrencilerinin, yani gelecek kuşağın eğitiminin ve ahlaki gelişiminin sorumluluğu her zamankinden çok onlardadır.

Okul Öncesi Eğitimde Etik Davranışlar

Eğer tecrübeli okul öncesi öğretmeniyseniz, tecrübeli problem çözücüsünüzdür. Yüz yüze geldiğiniz problemleri büyük ihtimalle sağduyunuz ve iyi yargınızla çözersiniz. Sınıfınız için ya da çocuk için özellikle neyin doğru olduğu ya da geçmişte ne yaptığınıza ilişkin gösterdiğiniz tepkiye inanırsınız. Kişisel ahlak, iyi yargı, geçmiş tecrübeye güven, sizi doğru yöne yani insan doğasına yönlendirir. Okul öncesi öğretmeni eğitim sürecinde karşılaştığı çok boyutlu problemleri (çocuk, program, aile, toplum vb.) insan doğasının en temel davranışları olan iyilik, dürüstlük ve adaletli olmakla kolayca çözebilir. Okul öncesi öğretmenin sahip olacağı etik davranışlar, öğretmenin karşılaşacağı problemlere çözüm bulmasında yol gösterici olacaktır. Feeney ve Freeman (1999) okul öncesi öğretmenlerinin etik davranışlarını dört başlık altında incelemiştir:

Öğretmenlerin çocuklara karşı ahlaki sorumlulukları

Çocukluk yaşam döngüsünde eşsiz ve değerli bir dönemdir. En önemli görevimiz çocukların güvenliğini, sağlığını, beslenmelerini ve çocuklar için duyarlı ortamı sağlamaktır. Feeney ve Freeman (1999), öğretmenlerin çocuklara karşı ahlaki sorumluluklarını şöyle sıralarlar:

1. Çocuklara zarar vermemek (duygusal, fiziksel, hakaret vb.)
2. Ayrımcılık yapmamak (ırk, ulus, din, cinsiyet, köken, yetenek, statü, davranış ya da ailenin inancı vb.)
3. Çocuğu ilgilendiren kararları bu konuyla ilgili tüm bilgilere dayanarak almak
4. Programda çocukların bireysel farklılıklarını, ilgi ve ihtiyaçlarını, çevreyi göz önünde bulundurarak düzenlemeler yapmak
5. Çocukları objektif olarak değerlendirmek
6. Ailelerle işbirliği yapmak
7. İhtiyaç duyulduğunda başka uzmanlardan yardım alarak her çocuğun eğitimden eşit şekilde yararlanmasını sağlamak
8. Çocukları istismar (fiziksel, cinsel, sözlü ve duygusal istismar) ve ihmale karşı koruyan devlet yasaları ve toplum prosedürlerini bilerek takip etmek ve böyle bir durumla karşılaşıldığında gerekeni yapmak

Öğretmenlerin ailelere karşı ahlaki sorumlulukları

Çocuk gelişiminde aileler öncelikli öneme sahiptir (Aile kavramı anne-babaların dışında çocukların yetiştirilmesinden sorumlu diğer insanları da kapsar). Aile ve erken çocukluk eğitimcilerinin çocukların refahındaki payı tartışılmaz. Feeney ve Freeman (1999) öğretmenlerin ailelere karşı ahlaki sorumluluklarını şöyle ifade etmektedirler:

1. Ailelere uygulanan programı anlatarak programın başarıya ulaşabilmesi için uygulanacak aile katılım programları hakkında bilgi vermek
2. Aile katılım programlarını uygulamak

3. Çocukları etkileyecek önemli kararların alınmasında ailelerin katılımını sağlamak
4. Çocuklarda görülen hastalık (duygusal stresten kaynaklanan hastalıklar ve enfeksiyondan kaynaklanan bulaşıcı hastalık) durumlarını ailelerine bildirmek
5. Ailelere, çocukların yer aldığı proje çalışmaları hakkında bilgi vererek onların herhangi bir yaptırım olmaksızın çocuklarının projelerinde yer almalarına / almamalarına fırsat vermek
6. Ailelerle ilişkileri kişisel çıkarlar için kullanmamak
7. Çocuklara ait kayıtların açıklanmasının ve gizliliğin korunması için yazılı politikalar geliştirmek (dokümanların tüm program personeli ve danışmanlar dışındaki kişilere açıklanmasında aile izni zorunluluğu getirilmesi gibi)
8. Aile hayatına izinsiz karışmaktan ve gizli bilgilerin açıklanmasından kaçınmak
9. Çocuğun risk altında bulunduğu durumlarda gizli bilgileri bu olaya müdahale edebilecek kurum ve bireylerle paylaşmaya izin vermek
10. Aile üyelerinin uyuşmazlığında, çocukla ilgili bilgileri paylaşarak, kurumların daha bilinçli kararlar almasına yardım etmek

Öğretmenlerin meslektaşlarına karşı ahlâki sorumlulukları

Feeney ve Freeman (1999), öğretmenlerin meslektaşlarına karşı ahlakî sorumluluklarını şöyle ifade ederler:

1. İş arkadaşımızın profesyonel davranışı ile ilgili bir endişe duyduğumuzda, kendi düşüncelerimizi ifade ederek eğer mümkünse sorunu birlikte çözmeye çalışmak
2. Meslektaşlarımız kişisel nitelikleri ve mesleki davranışlarıyla ilgili görüşlerini ifade ettiklerinde bunları önemseyeceğimizi belirtmek
3. Mesleki bilgileri paylaşmak
4. Takım çalışması yapmak
5. Açık iletişim kurmak
6. Çalıştığımız kurumla ilgili konuşurken ve kişisel kanaatlerimizi açıklarken dikkatli olmak ve yetkili olmadığımız konularda konuşmamak
7. Çocukları korumak için oluşturulan kural ve düzenlemelere özenle uymak ve uymayan meslektaşlarımızı uygun şekilde uyarmak
8. Çocuklarla ilgili alınan kararlarda ve programları uygularken bilgi ve deneyimlerimizi en iyi şekilde kullanmak
9. Program standartlarını karşılamayan çalışanları ilgili bölüme bildirmek ve mümkünse performanslarını geliştirmelerine yardımcı olmak
10. Çocukları objektif olarak değerlendirmek
11. İşe almayı ve terfiyi sadece kişinin başarısını ve pozisyonunun gerektirdiği sorumlulukları yerine getirmesine bakarak yapmak

Öğretmenlerin topluma karşı ahlakî sorumlulukları

Feeney ve Freeman (1999), öğretmenlerin topluma karşı ahlakî sorumluluklarını şöyle ifade etmektedirler:

1. Program uygulamalarının dayandırıldığı bilgilerde eksiksiz olmak
2. Kurumda çalışan meslektaşlar ve diğer uzmanlarla ekip çalışması yapmak
3. Çalıştığınız kuruma eleman alımlarında, görüşünüze başvurulduğunda yetenekleri, nitelikleri ya da karakteri istenen pozisyon için uygun değilse o kişinin işe alınması için referans vermemek
4. Meslektaşımızın ahlak dışı veya yetersiz davranışını gayri resmi çözümlerinizi etkisiz kaldığında amirimize bildirmek

5. Çocukları koruyan yasa ve düzenlemeleri bilmek
6. Çocukları koruyan yasa ve düzenlemeleri çiğneyen uygulamalarda yer almamak

Genel Öğretmen Özellikleri

Öğretmenlik en temel mesleklerden biridir. Bu meslek elemanlarının, yani öğretmenlerin, hangi kademedeki öğretmenlik yaparlarsa yapsınlar sahip olmaları gereken bazı özellikler vardır. Bunları şöyle özetleyebiliriz:

- Geniş bir dünya görüşü ve genel kültür bilgisine sahip olmak
- Güleryüzlü, iyi huylu, uyumlu, anlayışlı, sabırlı, bilgili olmak
- Liderlik yapabilmek
- Ahlâklı, güvenilir ve dürüst karakterli olmak
- Meslekî yönden yeterli bilgi sahibi olmak
- Öz güven sahibi olmak
- İşini sevmek ve işine bağlı olmak
- İşbirliğine açık olmak
- Objektif olmak
- Peşin hükümsüz ve adil olmak
- Yeniliklere açık, esnek, aktif ve araştırmacı olmak
- Anlaşılır, akıcı ve güzel konuşabilmek
- Düzenli, temiz, giyimi ve görünümüyle güzel, tavırları hoş olmak .

Öğretmen Yeterlikleri

Günümüz öğretmenlerinden bu genel özelliklerin yanı sıra bazı yeterliklere sahip olmaları da beklenmektedir. Bu yeterlikler çeşitli çalışmalarda farklı biçimlerde sınıflandırılmaktadır. Ancak bu çalışmalardaki ortak ana yeterlikler aşağıdaki şekilde gruplandırılabilir:

- Konu alanı ve alan eğitime ilişkin yeterlikler
 1. Konu Alanı Bilgisi
 2. Alan EğitimBilgisi
- Öğretme-öğrenme sürecine ilişkin yeterlikler
 1. Planlama
 2. Öğretim Süreci
 3. Sınıf Yönetimi
 4. İletişim
- Öğrencilerin öğrenmelerini izleme, değerlendirme ve kayıt tutma yeterlikleri
- Tamamlayıcı meslekî yeterlikler

DAVRANIŞ YÖNETİMİ

Her çocuk, okul öncesi eğitim kurumuna geldiğinde, aile içinde kendi kişilik özellikleri ve ailenin sosyo-kültürel özellikleri çerçevesinde geliştirmiş olduğu bazı davranış kalıplarına sahiptir. Bu davranışların bir bölümü onun kurumdaki diğer insanlarla uyumunu kolaylaştırdığı halde bazıları da aksine uyumunu güçleştirir. Kuşkusuz her çocuk farklı bir bireydir ve her çocuğun kendine özgü bazı davranışlarının bulunması da normaldir. Ancak bir grubun içinde bulunmak, yetişkinlerle ve kendi yaşlıları ile sağlıklı bir birliktelik yaşamak için kabul edilebilir, güvenli davranışlara sahip olmak son derece önemlidir. Bu davranışların kazanılmasında öğretmenin çok önemli bir rolü vardır. Ancak bu kazanım tek başına öğretmenin çabası ile oluşmaz. Burada okulda görev yapan diğer personelin ve özellikle de ailelerin işbirliğine ihtiyaç vardır.

Günümüzde psikoloji ve rehberlik alanında çalışanlar için davranış yönetimi kavramı; sağlık ve temizlik yani öz bakım davranışlarının kazanılması, güvenli davranış geliştirme, sosyal beceri geliştirme, sosyal kurallara uyum, nezaket ve görgü kuralları, problem çözme, öfke ve çatışma yönetimi, empati ve iletişim ile motivasyon ve duygusal zekayı geliştirme vb. konuları içermektedir. İnsanlar yaptıkları davranışları hareket, zihinsel, duygusal ve sosyal boyutlarıyla sorgulayıp insancıl, sosyal ve psikolojik yönden uygun olup olmadığı konusunda öz disiplin geliştirmek durumundadırlar. Bu becerinin kazanılması da ancak erken yaşlarda edinilen eğitim yaşantıları ile mümkün olmaktadır. Etkin ve üretici davranış kontrolü bireyin kendine ve çevresine sağlıklı ve dengeli uyumunu kolaylaştırmaktır.

Türk Milli Eğitim sisteminin amaçlarından biri de öğrencileri sadece bilgi ile donatmak değil, sosyal uyumunu kolaylaştırmak, toplumun beklentileri yönünde sosyal kazanım ve becerilerle gelişimine katkıda bulunmaktır. Bu da ancak çocukların kendi davranışlarını sorgulayabilme ve gerekli denetimi sağlamaları ile mümkündür.

Okullarda verilmesi gereken öğrencilerin kendi davranışlarını kontrol etmelerini sağlamak ve başka otoritelere gerek kalmaksızın kendilerini denetlemeleri bilinci ve iç disiplin kazandırmaktır. Başlangıçta belki uzun süreli bir çabayı gerektiren bu çalışmalar bireyin ileriki yaşamında çok yararlı olacaktır. Bütün bunların gelişmesi ise öğretmenin ve ailenin disiplin anlayışı ile yakından ilgilidir. Demokratik, özgüveni geliştirici, hak ve sorumluluklar dengesine dayalı ve içten denetimi esas alan bir disiplin anlayışı ile olumlu sonuç almak mümkündür.

Okul öncesi dönemdeki çocuklar söz konusu olduğunda, eğitim süreci içinde program amaçlarına uygun olarak yapılacak etkinliklerle öğrencilerde davranış yönetimine ilişkin kazanımlar gerçekleştirilebilir. Kazanımlar, şu konu başlıkları altında toplanabilir:

Sağlık ve Temizlik Alışkanlıkları

Bugün her uygar insanın kendi sağlığı başta olmak üzere toplum sağlığını düşünmek gibi bir misyonu vardır. Her birey gerekli hijyen kurallarını öğrenmeli, ağız ve diş sağlığı başta olmak üzere yaşamını sağlıklı olarak yürütebilmek için gerekli önlemleri almalı ve bunun için gerekli alışkanlıkları kazanmalıdır. Rutin sağlık kontrollerinin önemi, diş sağlığı, kişinin kendi kendine uygulayabileceği basit ilk yardım teknikleri, sağlığını tekrar kazanmada gerekli bilincin oluşması çok önemlidir. Ayrıca ülke ve dünya sağlığını tehdit eden hastalıkları tanımalı ve bunlarla ilgili gerekli önlemleri alma konusunda da bilinçli davranmalıdır.

Güvenli Davranış

Güvenli davranış, kişiler arası ilişkilerde aşırı utangaçlık ve saldırganca davranma arasında yer alan dengeli davranış biçimidir. Kişinin kendini doğru ve anlaşılabilir bir biçimde ifade etme, kendisini ifade ederken başkalarının haklarının da farkında olma ve onları kabullenmeyi de içerir. Okul öncesinde bunu gerçekleştirmenin başlıca yolu çocuğa sağlıklı iletişim tekniklerinin öğretilmesi, duygu ve düşüncelerini uygun şekilde ifade etme becerisinin kazandırılması ve yetişkin tarafından gösterilen saygıdan geçer. Yetişkin tarafından dinlenen, ihtiyaçları uygun şekilde karşılanan ve başkalarına karşı saldırganca veya aşırı çekingen davranışları destek görmeyen çocukların doğru davranışı gerçekleştirdiklerinde pekiştirilmesi son derece önemlidir. Öğretmenlerin sınıf içi uygulamalarda buna dikkat etmeleri ve aile ile sıkı işbirliğini sürdürmeleri çok önemlidir. Güvenli davranışın temelinde kendine güven ve kendi haklarının bilincinde olmak, başkalarının haklarının da farkında olmak vardır. Gün boyu gerçekleşen etkinlikler bu konudaki davranışları oluşturabilecek nitelikte olmalıdır.

Sosyal Beceri Geliştirme

Sosyal beceriler temelleri okul öncesi dönemde atılan davranış kalıplarıdır. Sırasını bekleme, başkalarına hizmet etme, başkalarını incitmeden hakkını arayabilme, başka insanların duygularını dikkate alarak sevinç ve kızgınlıklarını ifade edebilme, isteklerini erteleyebilme vb. davranışlar eğitim programında yer alan sosyal ve duygusal hedefler çerçevesinde çocuklara kazandırılmalıdır. Öğretmen, sınıftaki çocukların duygularını, başka çocukların varlığından kaynaklanan kırıklıklarını düşmanlığa ve çatışmaya dökmekten kaçınması için gerekli önlemleri almalı, sosyal beceri kazandırma yönünde etkinlikler geliştirmeli ve çocukların başkalarının istekleri ile ilgili duyarlılık geliştirmesine yardımcı olmalıdır.

Sosyal becerilerin bir bölümü de görgü kuralları kapsamında kazandırılabilir. Küçük çocukların ben merkezci düşünce yapılarında, “başkaları” fikri oldukça bulanık olmakla birlikte çocuk, özellikle okul öncesi kurum ortamında diğer çocukların da varlığını ve onların da kendisi gibi isteklerinin bulunduğunu bu nedenle de her şeyi canının istediği zaman ve istediği şekilde söyleyip yapmanın burada mümkün olmadığını kısa zamanda fark eder. Bunun için de neyi, nasıl yapar ve söylerse arkadaşlarının ve öğretmenin onayını alabileceğini öğrenmeye ihtiyacı vardır. Arkadaşından veya öğretmeninden bir şey isterken “lütfen” demeyi, istediği bir oyuncakla oynamak için daha önce oyuna başlayan arkadaşını beklemeyi, yemek öncesi elini yıkamayı, sırası geldiğinde tabağını yemek konması için uzatmayı, yemeğe başlamak için öğretmeni ve arkadaşlarını beklemeyi öğrenmek zorundadır. Bunun için hem öğretmenin hem de arkadaşlarının desteğine ihtiyacı vardır. Ayrıca zamanı kullanma, parasını ve emeğini dengeli harcama, serbest zamanlarını uygun şekilde değerlendirme, kendine yatırım yapma konuları da bu kavram içerisinde yer alır.

Problem Çözme ve Yaratıcılık

Çağdaş eğitim anlayışı içinde okul öncesinden başlayarak çocukların ilgi, merak, gözlem, deney, keşif gibi yeteneklerini geliştirici, bu sayede etkin öğrenmeyi hızlandırıcı, aynı zamanda problemlere çok yönlü çözümler bulmalarına yardımcı olacak etkinliklere ihtiyaçları vardır. Yaratıcılığın her bireyde var olan ve insan yaşamının her aşamasında kullanılabilen bir yeri olması, günlük yaşamdan bilimsel çalışmalara dek uzanan geniş bir alanı içine alan süreçler bütünü bir tutum ve davranış olması erken yaşta bu becerilerin çocuklara kazandırılmasını zorunlu kılmaktadır. Bireyin her yaşam döneminde sorunlar karşısında pes etmeden çözüm arayan bir tutuma sahip olması için sorunun olası nedenlerini fark edebilmesinin ve bu nedenlere uygun çözümler üretebilmesinin temelinde okul öncesinde geliştirilen yaratıcılığın ve özgüvenin önemli etkisi vardır.

Öğretmenin sınıf içi uygulamalarında kullanacağı yöntemlerin çeşitliliği, yaratıcı çözümlere gösterdiği ilgi, bu çözümleri uygulama konusunda gösterdiği istek, öğrencilerini yeni problemler için motive etme çabası, bu alandaki çalışmalarda temel oluşturmaktadır.

Öfke ve Çatışma Yönetimi

Saldırgan davranışların temelinde engelle karşılaşma vardır. Yakın çevresinde saldırgan davranışları gözleyen veya bunlara maruz kalan çocuklar yeri geldiğinde saldırgan davranışlar sergileyebilmektedir. Çocuktaki yetersizlik ve değersizlik duyguları saldırganlığı ortaya çıkarır. Öfkesini bastıramayan çocukların saldırgan eğilimler gösterdiği bilinmektedir. Özellikle son yıllarda medyada görülen şiddet içerikli sahnelerin fazlalığı nedeniyle, öfke ile başa çıkabilme ve saldırgan davranışların engellenmesi çalışmaları aslında herkes için gerekli olup ne kadar erken yaşlarda başlanırsa o kadar yararlı olacaktır. Bu nedenle çocuklarda 3 yaş civarında görülen öfke nöbetlerinin kontrol altına alınması ileriki yıllarda yaşanacak sıkıntıların önlenmesi açısından ayrı bir önem taşımaktadır.

İstediğini elde edemeyen veya duygularını, düşüncelerini yeterince ifade edemeyen çocuklarda sıklıkla öfke nöbetleri, hırçınlık gözlenmektedir. Başlayan okul yaşantısı ile birlikte gerek sözlü gerekse fiziksel saldırganlığın yanlış olduğunu öğrenmeye başlayacak olan çocuk, çatışmalarını çözmek için gerekli olan iletişim ve problem çözme becerilerini kazanmaya başlar. Ayrıca öfkesini kontrol etmeyi, kendini atılgan davranışlar çerçevesinde ifade etmeyi ve duygularını denetlemeyi de öğrenecektir. Saldırgan davranışlar ve çatışmalar erken yaşlarda hem aile hem de öğretmenler tarafından kontrol altına alınamaz ise ileriki yaşlarda sıkıntı yaratacaktır. Çocuğa sevgi ve ilgi ile yaklaşılmalı, duygu ve düşüncelerini yeterince ifade etme becerisini kazandırma çalışmalarına ağırlık verilmelidir.

Çocuklarda öfke nöbetlerini tetikleyen olağan dışı olaylar da olabilir. Anne ya da babadan birinin evden uzakta olması, bir yakını kaybetme, hastalık vb. etkenler öfke nöbetlerini hızlandırabilir. Çocukların ılımlı ve sevgi dolu bir yaklaşımla öfkeye neden olan durumları algılaması ve anlaması sağlanmalıdır. Öfkelenedikleri zaman öfkeleri konusunda bilinç geliştirmeleri, öfkelerini nasıl ifade edecekleri ve verdikleri tepkinin nasıl bir sonuç yaratacağı çocuklara yetişkinler tarafından etkin dinleme, sakin ve duyarlı yaklaşım ile fark ettirilmelidir. Öfkesini kontrol edemeyen bir çocuğa ailenin veya öğretmenin de öfke ile saldırgan tutumlarla tepki vermesi yanlış bir örnek oluşturacaktır.

Öfke kontrolü sağlıklı iletişim becerisi, problem çözme, çatışma çözme becerisi, atılganlık gibi kavramlarla yakından ilişkilidir. Gerek öğretmenler gerekse aile çocuğa öfkeli davranmadığı ve öfkesini kontrol altına aldığı zamanlarda bunu fark ettiğini hissettirmeli ve gerekli ödüllerle desteklemelidir. Öfke kontrolünde yapılacak bir başka çalışma ise çocuklarda zaten mevcut olan fazla enerjiyi spor ya da sanat gibi yararlı etkinliklerle boşaltması yönünde çocuğu teşvik etmektir. Aksi takdirde var olan bu fazla enerji, saldırgan davranışlarla ya da öfke nöbetleri ile açığa çıkma eğilimindedir.

Empati ve İletişim

İnsan sosyal bir varlıktır. Sosyal çevreye uyum, ancak bireyin kendini ve çevresini çok iyi analiz etmesi ve bu kurallara uygun davranabilmesi ile mümkündür. Sosyal açıdan sağlıklı olmanın temelinde sağlıklı iletişim kurabilme vardır. Bugün birçok yetişkinin bile iletişim kurmada yetersiz kaldıkları düşünülürse erken yaşlarda bu becerinin kazanımı ayrıca önem kazanmaktadır.

Her ne kadar basit anlamıyla duygu ve düşünceleri karşımızdaki kişi ya da kişilere en sade ve en etkili biçimde aktarmak ve bu aktarımın doğru anlaşıldığı yönünde geri bildirim alınması şeklinde ifade edilse de iletişimin özünde bu kadar kolay olmadığı bilinmektedir. Sosyal yaşamın

gereklerinin başında gelen insanlarla tanışma, en sade ve en anlamlı şekilde fikrini söyleyebilme, bir konu üzerinde tartışma, alternatif üretebilme, düzgün ve etkili konuşabilme, karşısındaki kişiyi anlama ve tanıma kavramları son derece önemlidir. Belki konuşmadan da önemli olan dinleme becerisi sosyal yaşamın gerektirdiği en temel becerilerden biridir.

Sosyal kurallara uygun yaşamak ancak bilinçli olarak kazanılacak öz denetim ile mümkündür. Bununla ilgili olarak okullarda şu çalışmalara öncelik verilmesi gerekir: Tanışma, düzgün ve etkili konuşma, bir konu üzerinde tartışabilme, telefonda konuşma, sözsüz iletişim yöntemleri (mimik ve jestlere duyarlı olma vb.), karşısındaki insanları tanıma ve anlamamanın önemi, başkaları ile empati kurma ve o gözle anlamaya çalışma.

İstenmeyen Davranışların Ortadan Kaldırılması

Davranış kontrolünün temelinde yatan en önemli olgu istenmeyen davranışın yerini istenilir davranışla değiştirebilmedir. Bunun herhangi bir zorlama olmaksızın tamamen bireyin kendi isteğiyle ve uygun yöntemlerin kullanılması yoluyla yapılması gerekmektedir. Aksi takdirde belli yaptırım uygulanır ki bu da hedeflenen iç disiplini sağlayamaz. Amaç, öğrencinin herhangi bir otorite figürü olmaksızın istenilen davranışı kendiliğinden gerçekleştirmesidir.

İstenilen davranışı kazandırmada ödülün dengeli kullanımı çok önemlidir. Bugün artık ceza yöntemi kabul görmemektedir. Ödül ile davranışın etkili hale getirilmesi ve olumlu pekiştirme kullanarak olumlu duyguların uyandırılması hedeflenmektedir. Burada dikkat edilmesi gereken ödülün davranışın önüne geçmesini önlemektir. Asıl amaç ödül olduğu takdirde öğrenciler sadece ödül almak adına o davranışı yapma eğiliminde olacakları için davranışın kazanımı ve yönetimi ikinci plana atılacaktır.

Küçük yaş çocuklarında somut adımların gösterilmesi ayrıca önem kazanmaktadır. Yaptığı her davranışın sonuçları mutlaka öğrenciye bildirilmeli ve istendik davranışlar olumlu pekiştirmeyle desteklenmelidir.

Çocuklarda davranış yönetiminin kazanılmasında planlı ve programlı hareket edilmeli, bu çalışmaların sadece bilgi verme amaçlı olmadığı bir beceri kazandırma işi olduğu kesinlikle akıldan çıkarılmamalıdır. Erken yaşlarda yapılacak bu çalışmaların özellikle somut göstergelerinin çocuklara gösterilmesi önemlidir. Bu nedenle davranış yönetimi çalışmalarının bir liste ile takibi yararlıdır. Listede yer alması uygun görülen davranış ve beceriler şunlar olabilir:

- Okul ve sınıf kurallarına uyum derecesi
- Verilen görevleri yerine getirebilme gayreti ve beceri düzeyi
- Düzenli ve planlı çalışabilme düzeyi
- Arkadaşları ile dengeli iletişim kurma ve birlikte hareket etme düzeyi
- Tepkilerini uygun yöntemlerle ifade edebilme düzeyi
- Sorumluluk alabilme düzeyi
- Öğretmenlerine karşı davranışları ve tutumu
- Arkadaşlarına karşı davranış ve tutumu
- Diğer yetişkinlere karşı tavır ve tutumu
- Başkaları ile işbirliği içerisinde çalışabilme becerisi
- Kendi temizliğine dikkat etme ve çevresini temiz tutabilme becerisi
- Yardımsever yaklaşım düzeyi
- Araç-gereçleri dikkatli ve özenli koruyabilme ve kullanabilme becerisi
- Çevresindeki insanlara paylaşımcı ve yardımsever yaklaşımları
- Grup çalışmalarında sorumluluk alabilme düzeyi
- Oyun kurallarına uyum düzeyi

- Kendi kendini ayarlayabilme ve kontrol etme düzeyi

Yukarıda verilen listenin öğretmenler ve aile işbirliği ile birlikte denetlenip takip edilmesi yararlı olacaktır.

İstenmeyen davranışları ortadan kaldırma teknikleri

1. Konuşma Tekniği

Çocukların daire şeklinde oturduğu bir düzen içerisinde istenilen ve istenmeyen davranışlar üzerinde tartışmaları sağlanır. Davranışın tanımlanması öğretmen ve çocuklarla birlikte yapılır. Daire şeklinde oturmadaki amaç bütün çocukların birbirlerini görmeleri ve karşılıklı yüz yüze iletişim kurmalarını sağlamaktır. Önceden belirlenen davranışlar üzerinde çocuklar kendi fikirlerini söyler, olumlu ve olumsuz yönlerin kendilerini ne şekilde etkilediğini paylaşırlar.

2. “Dur ve Düşün” Tekniği

Çocuklardan yapacakları bir davranıştan önce bir süre beklemeleri ve düşünmeleri istenir. Hatta bekleme süresi için, “İçinden 10'a kadar say.”ya da “Üç kere nefes al.”gibi komutlar da verilebilir. İdeal bekleme süresi 10-15 saniyedir. Bu bekleme süresi içerisinde çocukların yapacakları davranış değerlendirilmeleri ve istenilir olup olmadığını düşünmeleri sağlanır. Bu tekniğin özellikle saldırgan davranışlarda bulunacak çocuklar için yatıştırıcı bir özelliği bulunmaktadır. Çocuklara çeşitli drama ve rol oynama teknikleriyle kazandırılacak olan bu teknik, bir davranış yapmadan önce bir süre duraklamayı ve o davranışın başka ne şekillerde yapılabileceğini böylece alternatif üretmeyi gerektirir. Burada önemli olan olumlu alternatifleri ve yapılacak davranışın olumlu sonuçlarını görmeyi sağlamaktır.

3. Öğrenen Merkezli Eğitim ve Aktif Katılım Tekniği

Kazandırılmak istenen davranışla ilgili olarak öğretmenin aktif, çocukların pasif olduğu sınıf ortamları uygun değildir. Öğrenen merkezli eğitim anlayışı, benimsenmeli ve uygulanmalıdır. Çocukların sıklıkla soru sorabilecekleri, konuşup tartışabilecekleri, fikir üretip paylaşabilecekleri bir sınıf ortamı yararlı olacaktır. Ayrıca öğrenmede ne kadar çok duyu organı devreye girerse o kadar yararlı olur.

4. Somut Örnekler Kullanma ve Konunun Güncel Yaşamla Bağlantısını Kurma

Kazandırılmaya çalışılan davranışla ilgili olarak soyut tanımlamalardan çok somut örnekler üzerinde durulmalı ve ele alınan davranışın güncel yaşamdaki önemi bol örneklerle verilmelidir. Zaman zaman öyküler anlatılmalı ve gerekli yerleri özellikle vurgulanıp örneklendirilmelidir.

5. Öğren-Anlat Tekniği

Belli davranışların kazandırılması aşamasında çocuklara komutlar vermek yerine onların anlamalarını sağlamak yararlı olacaktır. Sadece önerilerin ve kuralların sıralandığı bir yaklaşım biçimi genellikle negatif etki yaratacağından çocukların bizzat katılımı sağlanmalıdır. Ayrıca hangi kuralı ne kadar anladığı, neler yapıp neleri yapmayacağı ve ne düzeyde kavradığı da bu teknik sayesinde anlaşılabilir. Böylece hem çocuğun kavrama düzeyi anlaşılır hem de pekiştirme sağlanmış olur. Başkalarına anlatacağını bilen çocuk konuyu daha dikkatli dinleyecektir.

6. Çocuktan Çocuğa Tekniği

Öğrenmede kullanılması rahat ve kolay bir teknik olan çocuktan çocuğa veya arkadaştan arkadaşta yöntemi iyi dinlemeyi ve öğrenmeyi gerekli kılar. Bazı konuları sadece öğretmeninden dinlemek yerine kendi akranı bir arkadaşından öğrenen çocuk daha fazla dikkatini verecektir.

Başka bir yöntem ise çocuğun öğrendiği konuları bir başka arkadaşına veya kendinden küçük bir çocuğa anlatması yöntemidir. Başkasına öğreteceği düşüncesi daha dikkatli dinlemeyi gerekli kılacak ve öncelikle çocuğun kendisinin örnek olacak davranışlarda bulunmasını sağlayacaktır.

7. Basit ve Anlaşılır Sınıf Kuralları Koyma

Uzun ve anlaşılması zor kurallar çocuklar üzerinde yeterince etkili olmaz. Kurallar çocukları disipline etme ve kendi iç kontrollerini sağlamak adına konulur. Kuralsız bir yaşam karışıklığa neden olmakta ve insanlar daha fazla zorluk yaşamaktadırlar. Uzun ve anlaşılması zor kurallar olumsuz etki yaratacağından kısa ve sade kurallar yararlı olur. Sınıf kurallarının belirlenmesinde çocukların görüşlerinin alınması ve birlikte karar verilmesi çok önemlidir. Bu kuralların her gün tekrarlanması ne kadar başarılı olunduğunun çocuklarla tartışılması ve sık sık olumlu ifadelerle pekiştirilmesi de yararlı olacaktır. Yetişkinler tarafından, özellikle de öğretmenler tarafından yapılan olumlu pekiştireçlerin çocuklar üzerindeki etkisinin çok önemli olduğu unutulmamalıdır.

8. Günlük Davranış Tablosu Hazırlama

Çocuklara bugüne kadar kazandıkları ve gün içerisinde kazanacakları davranışların tablo halinde verilmesi esasına dayanan bir tekniktir. Her çocuğun gün içerisinde yapması gereken belli başlı davranışlar vardır. Örneğin, kişisel temizlik, kurallar, yapılması gereken ödev ve sorumluluklar gibi... Bunların bir liste halinde çocuklara verilmesi ve onlardan her akşam bu liste ile kendilerini o günkü performansları açısından değerlendirmeleri istenebilir. Bu şekilde kendi kendini değerlendiren çocuk bir süre sonra iç kontrol kazanacaktır.

Bütün bu yöntemlerin dışında, davranış yönetiminde drama ve oyun teknikleri, sosyodrama, rol oynama, öykü ve öykü tamamlama, video ve filmler de yararlı olacaktır.

ÇOCUK VE YARATICILIK

Yaraticılık, son yıllarda günlük yaşantımızda sık kullanılan, algılama, bilinçlilik, duyarlılık, yeniliğe açıklık, esneklik, akıcılık, sezgi, kavrama yeteneği ve buluş gibi zihinsel süreçleri içeren karmaşık bir kavramdır. Bir tanıma göre yaratıcılık “ana yoldan ayrılma, deneye açık olma, kalıplardan kurtulma” olarak açıklanmaktadır.

Alışlagelmemiş düşünme, yaratıcılığa yatkın bir düşünme yöntemidir. Çünkü bu sistem eldeki bilgiyle yetinmez. Yeni fikirlere ve yeni çözümlere açıktır. Alışlagelmemiş düşünme sistemi ise hazır bilgiyi kullandığından çocuğu ezberciliğe yöneltir. Alışlagelmemiş düşünce akıcı, esnek, orijinal ve özenlidir. Üstün zekâlıların yaratıcılığı yüksektir ama yaratıcı olan herkes üstün zekâlı değildir. Guilford'a göre alışlagelmemiş biçimde düşünen kişi, sonuca alışılmış yollardan geçerek ulaşmaz, sonuçta da değişik çözüm yolları ortaya çıkarır.

Çocukların hayal gücünün evde, okulda, oyun bahçesinde yani yetişkinle çocuğun bir arada olduğu her yerde beslenmesi gerekir. Çocukların yaratıcılığını düşünen kimse, yalnızca sanat ve müzik derslerini aklına getirmemelidir.

Yaraticılık ilk defa çocuğun oyununda görülür ve on üç yaş civarında doruk noktaya ulaşır. Yaratıcılığın gelişiminde çevrenin rolü vardır.

Yaratıcı çocuk yorucudur. Hayallerini işletmeyen çocuklar ise uslu çocuklardır, yeni fikirleri, sürprizleri yoktur. Birçok yetişkin çocuğunun yaratıcı olmasını ama yaramazlık yapmamasını ister. Ancak, bugün bu şekilde bir yaratıcılığın olmadığı anlaşılmıştır. Çocukların yaratıcı olması için yetişkinlerin çocukların yaratıcılıklarını geliştirmeyi görev edinmeleri gerekmektedir. Filmler ve kısa geziler çocuğa yeni fikirler verebilirler. Tüm bunların yanında zaman çok önemlidir. Yapılan etkinlikler sırasında çocuğa fazla yönerge vermemeye, yapamayacağı işleri yüklememeye de dikkat edilmelidir. Ritimler ve hareketler yaratıcı ifade için çok iyi fırsat sağlar. Hareket çocuğun kontrol duygusunu geliştirdiği için çocuklardan müzik eşliğinde çeşitli şekillerde hareket etmeleri istenebilir.

Yaraticılık eğitiminde sabit kurallar yoktur, bu eğitimin değişebilir olması gerekir. Yeni görüş ve girişimlere açık olması da bu niteliğinden ileri gelir.

Aktif oyun bahçeleri de çocukları yaratıcılığa yöneltmekte önemli rol oynarlar. Mevcut oyun bahçelerinde görülen salıncak, kaydırak vb. gibi malzemelerin aktif oyun bahçelerinde bulunması zorunlu değildir. Oyun bahçeleri çocuklara çeşitli oyun olanakları sağlamalı ve oynadıkları oyuna göre araçlarda değişiklik yapabilmeye olanağı vermelidir. Oyun bahçelerinin yanında top oynamak, paten kaymak vb. için de alanlar yapılmalı, ayrıca oyun evleri bulunmalıdır. Böyle oyun bahçeleri çocuğun çevresi hakkında bilgi sahibi olmasını, beceriler öğrenmesini, işbirliğini, kendine saygı ve güven duymasını, kendini tanımasını, problemleri çözmeyi öğrenmesini, değişik roller almasını öğretir. Oyun bahçesi bu maddelerden bir kaçını gerçekleştirebildiği takdirde yaratıcılığı geliştiren durumlar ortaya çıkar. Çünkü bu sayede çocuklar, kendi kararları ile bir şeyler yapabileceklerini anlarlar. Bu bahçelerde heykeller, duvarlar, artık malzemeler, tahtalar, tahta kayıklar, dev plastik toplar, eski arabalar vb. bulunmalıdır.

Çocukların yaratıcılıklarının geliştirilmesinde oyun ve oyuncakların önemli bir yeri vardır. Ancak çocuklara oyuncak seçerken aşağıdaki noktaların dikkate alınması gerekir:

- Çocuğun bu oyuncağı farklı şekillerde nasıl kullanabileceği,
- Bu oyuncağın cins, ırk, yaş, sosyoekonomik düzey ve zihinsel yetenekler açısından herkes tarafından kullanılıp kullanılamayacağı,
- Bu oyuncağın çocuğun ilgisini ne kadar süreyle çekebileceği,
- Bu oyuncağın emniyetli, sağlam, kalıcı ve cazip olup olmadığı.

Yaratıcılığı Destekleyen Oyuncak ve Materyaller

Aşağıda verilen oyuncak ve materyaller çocuğun hayal gücünü geliştirip yaratıcılığını artıran oyuncak ve materyallerden bazılarıdır.

1. Yapı oyunlarında kullanılan materyaller

Çeşitli şekil ve büyüklükteki tahta bloklar, temel yaratıcılık materyallerinden birisidir. Büyük ve küçük legolar, köpükten yapılmış bloklar ve çivi, çekiç, vida gibi yapı materyalleri bu gruba girer. Yapı materyalleri köşesinde oyuncak, insanlar, hayvanlar ve taşıt araçları da kullanılabilir.

2. Sanat materyalleri

Çeşitli renk, ebat ve kalınlıkta kağıtlar, makaslar, pastel boya, sulu boya ve fırçalar, kalemler, yapıştırıcı, bantlar, lastik ıstampalar, kil ve tuz seramiği ile çalışılırken kullanılan plastik bıçaklar, kalıplar vb.

3. “Bul-Yap” oyun materyalleri

Çocuğun düzeyine uygun çeşitli sayıda ve büyüklükte bul-yaplar, domino, eşleştirme kartları vb.

4. Fen materyalleri

Bardaklar, sürahiler, kaşıklar, yumurta çırpıcı, su oyunu için sabun köpüğü, kum oyunu için süzgeç, kova, kürek, böcek kafesi, büyüteç, fener, miknatis, tohum, yem, taşlar, saksı, sulama materyalleri vb.

5. Kitaplar ve kasetler, TV, video, bilgisayar

Yaşa uygun resimli öykü kitapları, mecmualar, teyp ve kasetler, çocuk kitapları, çeşitli resimler vb. yaratıcı düşünmenin geliştirilmesinde çok önemli etkiye sahiptirler.

6. Drama materyalleri

Drama etkinliklerinde kullanılacak çeşitli aksesuar ve giysiler.

Çocukların yaratıcılıklarının gelişmesinde önemli görev ve sorumluluklar anne-babalar ile öğretmenlere aittir.Çocukların yaratıcılıklarını geliştirirken dikkat edilmesi gereken bazı noktalar vardır.

Yaratıcılıkta Dikkat Edilecek Noktalar

Yaratıcılıkta anne-babalar ve eğitimciler şu noktalara dikkat etmelidirler:

- Çocuklar oyunlarında serbest bırakılmalı, zamanları ve hayal güçleri sınırlanmamalıdır.
- Çocuklara hediye alırken onların hayal güçlerini artıran hediyeler seçilmelidir.
- Yaratıcı düşünmek için fikirler ters çevrilmeli, yani fikirlerle oynanmalıdır.
- Çocukları baskı altına almamalı, değişik ve şaşırtıcı fikirlerinde engellemeyip cesaret vermelidir.
- Çocuğun çevresinde oynayabileceği eşyaların olması, evin ya da sınıfın çeşitli yerlerinde oynayabilmesi sağlanmalıdır. Yetersiz çevre koşullarının yaratıcılığı olumsuz etkilediği unutulmamalıdır.
- Çocuğun heyecanı, hevesi ile yetişkinin sınırlamaları arasında denge kurulmalıdır.
- Sorunların çözümünde, çocukla “Öyle olmaz, böyle olur.” gibi kesin konuşmalar yerine “Başka türlü nasıl yapabilirsin?” gibi açık uçlu öneriler getirilmeli, çözüm yolları tartışılmalıdır. Çocuğun özgür düşünmesine, deneme-yanılma ile problemlere çözüm bulmasına, ezbercilikten uzaklaşmasına yardımcı olunmalıdır.
- Bir işi gerçekleştirebilmesi için çocuğa cesaret verilmeli, imkân sağlanmalı, gerektiğinde yardımcı

olunmalıdır.

- Çocuğa çevresini algılaması, gözlemlemesi ve bu gözlemlerini değerlendirmesi öğretilmelidir.
- Her şeye “evet” diyen bir çocuk yetiştirme anlayışına sahip eğitim sisteminin, çocuğun yaratıcılığını olumsuz yönde etkileyeceği unutulmamalıdır.
- Her yerde ve her zaman “mükemmel olmak” duygusundan uzaklaşılmalıdır.
- Eğer çocuk hazırsa, daha fazla şeyler öğrenmesine fırsat tanınmalıdır.
- Cinsiyet rollerinin aşırı ya da yanlış vurgulanmasının yaratıcılığı olumsuz etkilediği unutulmamalıdır.
- Çocuğun kendine güven duyması sağlanmalıdır.
- Kalabalık sınıflar, aşırı yüklü sınıf çalışmaları ve katı disiplin anlayışının çocukların yaratıcılığını engellediği unutulmamalıdır.
- Çocukta yaratıcılığın gelişmesi ve ortaya çıkması için çocuğun çocuk kitaplarıyla ve sanatla daha çok etkileşimde bulunması için fırsatlar yaratılmalıdır.
- Resim, müzik, oyun, dramatizasyon ve tiyatro etkinliklerinin çocukların ilgi ve yeteneklerinin ortaya çıkarılmasında önemli olduğu unutulmamalıdır.
- Çocukları sabırla dinlemeli, fikirlerini uygulayabilmeleri için onlara fırsatlar verilmelidir. Çünkü çocuklar yaptıkları ve düşündükleri şeyler hakkında sürekli yetişkinlerin desteğine ve düşüncelerine ihtiyaç duyarlar.
- Çocuğu yaratıcılığa yöneltmede ödül kullanılmamalıdır, zira ödülü elde etmeye çalışmak çocuğun yaratıcılığını engelleyebilir.
- Yaratıcı çocukları yaratıcı anne-baba ve öğretmenlerin yetiştirdiği gerçeğinden hareketle kendi yaratıcılığını da geliştirmeye çalışmanız gerekmektedir.

Tüm bunlar için de mizah duygunuz, macera arzunuz, açık bir zihniniz ve bitmeyen bir merakınız olmalıdır. Açık fikirli, eşitlikçi, geliştirici olmak, sezgilerinizi kullanmak, cesaretlendirici ve açıklayıcı olmak gerekmektedir.

OKUL ÖNCESİ EĞİTİMDE SORUMLULUK, ÇEVRE DUYARLILIĞI VE FARKLILIKLARA SAYGI EĞİTİMİ

Çocukların sorumluluk almayı, çevre duyarlılığını ve farklılıklara saygıyı erken yaşlarda öğrenmeye başladıkları araştırmalarda belirtilmektedir. Ayrıca kalıplaşmış tutum ve önyargıların çocukların benlik algılarını ve diğer kişilere yönelik tutumlarını etkilediği de vurgulanmaktadır.

Sorumluluk Eğitimi

Sorumluluk, birçok araştırmacı ve yazar tarafından “bireyin çevresine uyum sağlaması, üzerine düşen görevleri yerine getirmesi ve kendine ait bir olayın başkaları üzerindeki etkilerinin sonuçlarını üstlenmesi” olarak tanımlanmaktadır. Yaşam, sorumluluklar dizisinin ard arda gelerek insanı sarmaladığı bir döngüdür. Bu sorumluluklar dizisinden herkesin geçmesi ve üzerine almak zorunda olduğu sorumlulukları yerine getirmesi gerekmektedir.

Çocuklara verilecek olan sorumluluk eğitiminde, sosyal olarak kabul edilebilir davranışları öğretmek, çocuklara olumlu model olmak ve yönlendirmeler yaparak kültürel ve sosyal normlara göre davranmayı içselleştirmek önemli bir yer tutmaktadır. Sorumluluk duygusu, öğrenilebilen bir beceridir. Çok küçük yaşlardan itibaren çocuklara yaşlarına ve yeteneklerine uygun sorumluluklar vererek, yaptıklarının sonuçlarını görme fırsatları sağlayarak sorumluluk duygusu kazandırılabilir.

Sorumluluk eğitiminin temelinde, çocuğun iç kontrol becerisini geliştirmesine ve çevresine uyum sağlamasına yönelik olan disiplin yatmaktadır. Çocuklar, iyi bir eğitim ve disiplin yöntemlerinin uygun şekillerde kullanılması ile öz-kontrol, karakter, kurallara uyma, öz yeterlik gibi beceriler geliştirebilirler. Sorumluluk duygusunu çok küçük yaşlardan itibaren çocuklara kazandırmada başta aileler ve çocuğun bakım ve eğitimi üstlenen kişiler olmak üzere tüm topluma büyük görevler düşmektedir.

Çocukları için güvenli bir ortam yaratmaya çalışan ebeveynler, çocuklarının yaptıkları olumsuz davranışların karşısında sonuçlarını görmelerine ve bu deneyimi yaşamalarına izin vermezler. Bunun sonucu olarak da çocuk yaptığı işin sonucunu üstlenmeyi ve sorumluluk almayı başaramaz. Yaptığının sonucunu görme fırsatı elde edemeyen çocuklar yaptıklarının sorumluluğunu da almayı öğrenemezler.

Çocuklara sorumluluk duygusunu kazandırmada dikkat edilmesi gerekenler şu şekilde sıralanabilir:

- Çocuğun yaşına, gelişimsel düzeyine, bireysel özellik ve ilgilerine uygun görev ve sorumluluklar vermek,
- Fırsat buldukça seçim yapmasına izin vermek,
- Karşılaştığı problem durumlarında kendi başına çözüm yolları bulmasına destek olmak ve sadece gerektiği yerde müdahale etmek,
- Sorumlu şekilde davrandığı durumlarda mutlaka ödüllendirmek,
- Yaptığı hareketlerin sonuçlarını değerlendirme ve bu hareketlerin başkalarını nasıl etkileyebileceğini görmesini sağlamak,
- Çocuğun sorumluluk almak istediği durumları iyi değerlendirmeye çalışarak hevesini kırmadan sorumluluğunu yerine getirmesine destek ve yardımcı olmak,
- Çocuğu üzerine aldığı sorumluluğu yerine getirebilmesi için cesaretlendirmek.

Okul öncesi dönemde, çocukların kendilerine dikkat etmeyi öğrenmeleri desteklenmelidir. Başlangıç olarak bazı kişisel bakım becerileri ile dağıttıklarını toplaması gerektiği öğretilir. Küçük yaştaki çocuklara, evdeki bazı küçük işlerde yardım etmesi gibi sorumluluklar vermek, hem

çocukların özgüvenlerini hem de evdeki işlere yardım etme isteklerini arttırır. Kendisine verilen sorumluluğu yerine getirmeyen bir çocuca, sorumluluğu nasıl yerine getireceği olumlu model olunarak gösterilmelidir. Çocuğun olumlu model olmasına rağmen aldığı sorumluluğu yerine getirmemesi halinde, bunun sonucunu görmesi ve görevini tam olarak yerine getirmesi sağlanmalıdır.

Üç-dört yaşlarındaki çocuklar okulda da basit sınıf işlerinde görev almak, günlük rutinlere bağlı basit sorumlulukları ve kendilerinden istenen yapabilecekleri basit görevleri yerine getirmekte zorlanmazlar. Aynı zamanda, sorumlu davranmada önemli bir basamak olan başkalarının gereksinimlerinin farkına varmaya da başlarlar. Ancak aldıkları küçük sorumlulukları yerine getirirken yetişkinlerden de destek ve takdir görmeye gereksinim duyarlar. Eğitimciler ve aileler okul öncesi dönemdeki çocuklara sorumluluk verirken emredici davranmamalı, verilen yönergelerin uzun olmamasına ve anlaşılır olmasına dikkat etmelidirler. Bu nedenle üç-dört yaşlarındaki çocuklara anlayabilecekleri, takip edebilecekleri ve gelişim düzeylerine uygun yönergeler verilmelidir. Bu dönemdeki çocuklar sorumluluk yeteneklerini yetişkinlere gösterme konusunda son derece istekli oldukları için, çocukların bu istekleri daima göz önünde bulundurulmalıdır. Küçük çocuklar için gruplar içinde sorumluluk alma eğlenceli olduğundan, grup içinde çocuklar hem sorumlulukları yerine getirmeyi hem de eğlenerek işbirliği yapmayı öğrenebilirler.

Beş-altı yaş dönemi çocuklarda farkındalığın gelişmeye başladığı dönemdir. Bu yıllarda çocuklar yaptıkları hareketlerin kendilerini ve çevrelerindeki kişileri nasıl etkilediğini fark etmeye başlarlar. Kısaca bu dönem “Her hareketin bir sonucu vardır.” ilkesinin çocuca en rahat öğretilbileceği dönemdir. Bu noktadan yola çıkarak bu yaş çocucuna sorumlu davranma becerisi en etkili şekilde öğretilir. Gelişimin bu döneminde çocuklar, kişisel sınırlılıkları fark ederek ve yaptıkları hareketlerin çevrelerini nasıl etkilediğini anlamaya başlayabilirler. Bu dönemdeki çocuklara sorumluluk eğitimi aşamalı şekilde verilmelidir.

Beş-altı yaşlarındaki çocuklar için sorumluluğun anlamı şunları içerir;

- Kendine ve eşyalarına iyi bakmak,
- Yaptığı hareketin başkaları üzerindeki etkilerinin farkında olmak,
- Gelişmekte olan bir öz kontrole sahip olduğunu göstermek,
- Kişisel sınırlılıklarını bilmek ve başkalarına güvenme bilincine sahip olmak,
- Kendisi ve başkaları için verdiği kararlar konusunda kendisine güvenmek,
- Yaptığı hareketlerle ilgili dürüst olmak.

Okul öncesi dönemde eğitimciler, uygun çevre düzenlemesi yaparak, çocukların gelişimsel ve bireysel özelliklerini göz önünde bulundurarak, çocuklara iş birliği dahilinde çalışma fırsatları sunarak ve olumlu model olarak sorumluluk eğitiminde temel olabilecek becerileri kazandırabilirler.

Bunun yanı sıra, çocukların karar verme becerilerini geliştirici, seçimler yapmalarına olanak sunan ve çocukların empati kurmalarını sağlayabilecek etkinlikler planlayarak çocukların sorumluluk becerilerinin gelişimlerini destekleyebilirler. Toplum bilinci gelişmiş ve insanların kendilerine güven duyduklarını bilen çocuklar, sorumluluk alma konusunda kendilerine daha çok güvenmektedirler.

Çocuklar verdikleri kararlarla diğerlerinin beklentilerini karşılayabildiklerini fark ettiklerinde, toplumda sorumlu bir birey olarak yer almaya başlayacaklardır.

Çevre Duyarlılığı Eğitimi

Çevre duyarlılığı, doğayı aracısız keşfetme ihtiyacı tüm çocukların yaradılışında var olan bir özelliktir. Doğa, çeşitli materyali, değişken ve ilginç ortamlarda çocuklara sunmaktadır. Bu yönüyle doğa, çocukların gelişimini destekleyen bir sınıftır. Çocuklara düşen ise sadece çevreyi keşfetmektir.

Okul öncesi çocukları, doğayı inceleyerek birçok beceri elde edebilir ve bu alanla ilgili deneyimlere sahip olabilirler. Mevsimsel farklılıklar da çocukların çevresel duyarlılıklarını arttırmada eğitimcilere

sınırsız kolaylıklar sağlamaktadır. Karda insanların ve hayvanların ayak izlerini izlemek, bu izleri saymak, izlerdeki ayak büyüklükleri hakkında fikirler üretmek ve bu izleri çocukların kendi izleri ile karşılaştırmak gibi fırsatlar tanımaktadır. Bu fırsatlar değerlendirildiğinde çocukların kelime dağarcıkları ve mantıkları desteklenmektedir. Saymak ve karşılaştırmalar yapmak, çocukların matematiksel becerilerini de artırmaktadır.

Çevre gezileri, çocuklara doğayla ilgili bilgileri sunmak için mükemmel bir olanaktır. Çocuklarla beraber çevre gezilerine çıkma çocukların doğayla iç içe olmalarını ve gözlem yapmalarını sağlamaktadır. Geziler sırasında eğitimcilerin görevi, çocuklara uygun çevrede uygun araçlar sağlamak ve çocukların doğa ile güvenli bir ilişki kurmasını sağlamaktadır. Çevre eğitimi ya da fen-doğa ile ilgili kitaplar okumak, çocuklarda çevre bilincinin oluşmasında, çocukların çevrelerine karşı ilgili, duyarlı ve keşfetmeye istekli olmalarında etkilidir. Doğa ve çevre ile ilgili amaç ve kazanımlara davranışlara program içerisinde yer vermek, çocukların doğa ve çevre ile ilgili oyunlar oynamasını desteklemektedir. Küçük yaşlardan itibaren çocuklara sanat eğitimi vermek çocukların güzelliklere karşı duyarlılığını artırmakta, gözlem yapma yeteneğini geliştirmektedir. Zaman zaman sınıf içinde uygulanan etkinlikleri dışarı taşımak, çocukların doğayla iç içeyken şiir yazmalarını, hayallerini resme dökmelerini ya da değişik tasarımlar yapmalarını sağlamaktadır.

Çocukların doğayı tanımalarını ve doğal dünyayı öğrenmelerini sağlayan en uygun yerlerden biri de oyun alanlarıdır. Bu alandaki çalışmalar da çocuğun çevreye duyarlılığını artırmaktadır. Çocukların doğal çevreye ait duyarlılığını arttırmakta bitki ve hayvan resimleri de etkili olmaktadır. Çocuklar yetişkinleri pek çok konuda olduğu gibi çevreye karşı duyarlılık konusunda da model alarak ve yetişkinlerin davranışlarını gözlemleyerek çevreyi sevmeyi ve çevre ile ilgilenmeyi öğrenmektedirler.

Farklılıklara Saygı Eğitimi

Çocukların farklılıkları fark etmesinde; kendi vücudu ve sosyal çevresi ile ilgili yaşantıları ve bilişsel gelişimi etkili olmaktadır:

Kendi vücudu ile ilgili yaşantılar

Bebekler sinir sisteminin gelişmesine paralel olarak duyu organlarını ve kaslarını kullanarak çevrelerini ve kendilerini tanımaya çalışırlar. Bebeğin ayağını tutabilmesi, emeklemesi, yürümesi, kendini tanıması, ne yapıp ne yapamayacağına ait denemeleri sonucu gerçekleşmektedir. Her yapabildiği yeni bir davranış ise onun için en büyük sevinç kaynaklarından biridir. Yaşamın ilk yıllarında çok büyük önem taşıyan bireyin kendi vücudunu tanıma çabası yaşam boyu devam eder.

Sosyal çevresi ile ilgili yaşantılar

Sosyal bir varlık olan insan doğduğu andan itibaren sosyal çevresinin etkisi altına girmekte ve ilk sosyal davranışlarını yakın çevresindeki bireyleri model alarak öğrenmektedir. Bireyin sosyal çevresi, kendi yaşantıları ile öğrendiği bilgilerin de biçimlenmesine yardımcı olur.

Bilişsel gelişim süreci

Bireyin bilişsel gelişim düzeyi onun kendisini ve çevresini nasıl algıladığını, nasıl öğrendiğini belirlemektedir. Bebekler duyu organları yoluyla ve hareket sistemlerini kullanarak öğrenmektedirler. İki ile altı yaş arasındaki çocuklar nesnelere gördükleri şekilleriyle algılamaktadır. Bu yaşlarda düşünce sisteminin merkezinde çocuğun kendi yer almaktadır.

Araştırma bulgularına göre çocuklar:

1. Farklılıkları fark etmekte,
2. Farklılıklar hakkında iki yaş civarında konuşmakta ve bunlarla ilgili sorular sormakta,

3. İnsanların belirli özelliklerinden rahatsızlık duyduklarını belli etmekte ve ön yargı oluşturmakta (ten rengi, toplumsal cinsiyet, fiziksel engellilik, dil),

4. İnsanların farklı özelliklerinin nedenlerine ilişkin kendi kuramlarını dört yaş civarında oluşturmakta,

5. Kendisine ait özelliklerin hangilerinin kalıcı, hangilerinin değişebilir olduğunu beş yaş civarında merak etmektedir.

Çocuk, bir yaşından itibaren kendi yaşantısı ve sosyal çevresinin etkisiyle farklılıkları fark etmekte ve bilişsel gelişim düzeyine uygun olarak öncelikle dış görünüşten kaynaklanan (cinsiyet, ten rengi, fiziksel engellik vb.) farklılıklara yönelik davranışlar göstermeye başlamaktadır.

Çocuklar erken yaşlardan itibaren sıklıkla kendi özellikleriyle çevrelerindeki insanların özelliklerini karşılaştırmaya ve sınıflandırmaya başlamakta ve farklılıklara dikkat etmektedir. Bazı farklılıkların güç ile ilişkilendirildiğini, bazı farklılıkların ise insanların daha az saygı görmelerine neden olduğunu fark etmektedir. Kimin ne giydiğini ya da hangi oyuncaklara sahip olduğunu fark etmenin yanı sıra bu farklılıkların iyi ya da kötü olduğuna ait yargılara da ulaşmaktadır.

Çocuğun, çevresindeki farklı tutumlardan etkilenmemesi, farklı grup ve bireylere hoş görüyle yaklaşması için bazı becerilere sahip olması gerekmektedir. Bu amaçla okul öncesi eğitimde farklılıklara saygı eğitimine planlı bir biçimde yer verilmelidir.

• Farklılıklara Saygı Eğitiminin Amaçları

Farklılıklara saygı eğitiminin amaçları şu şekilde sıralanabilir:

1. Olumlu kimlik ve öz değer geliştirmek
2. Farklı insanlarla etkileşime girmesini ve empati kurmasını sağlamak
3. Önyargıları ve farklılıkları teşhis etmek ve bu konularda eleştirel düşünmek
4. Önyargı ve farklılıklar karşısında kendini ve başkalarını savunmak

Farklılıklara saygı eğitimi, çocuğun bir insan olarak doğuştan sahip olduğu yaşama ve büyüme, gelişme ve eğitim, korunma ve katılım haklarının yaşama geçirilmesinde, bu hakların önündeki engellerin kaldırılmasında en önemli araçlardan biridir.

• Farklılıklara Saygı Eğitiminin Özellikleri

Farklılıklara saygı eğitiminin özellikleri şu şekilde sıralanabilir:

1. Farklılıklara saygı eğitimi kapsayıcıdır.

Farklılıklara saygı eğitimi sınıftaki “bütün çocukları ve her türlü farklılığı kapsamaktadır.” Grubun içinde var olan çeşitlilik ve alay etme / reddetme sorunları gibi durumlarda farklılıklara saygı eğitiminin amacına yönelik çalışılmalı, farklılıklara saygı ve birbirlerine adil davranmak için gereken değerler ve davranışlar oluşturulmalıdır.

2. Farklılıklara saygı eğitimi günlük uygulamaların bir parçasıdır.

Farklılıklara saygı eğitimi; bütün etkileşimleri, eğitim materyallerini, etkinlikleri planlarken ve incelerken dikkate alınması gereken bir bakış açıdır. “Farklılıklara saygı eğitimi” sınıf içi yaşamın tüm alanlarına, her gün dahil edilmeli ve eleştirel düşünme ilkelerinden yararlanılmalıdır. Bu, programı çocukların günlük yaşam deneyimlerine dayandırmak, çocukların dünyalarını araştırmalarına, onu değiştirmek için eyleme geçmelerine ve hem öğretmenlerinden hem de birbirlerinden öğrenmelerine izin veren etkileşimli yöntemler kullanmak anlamına gelmektedir.

3. Farklılıklara saygı eğitimi haklara dayalıdır.

Çocuk haklarına dayalı eğitim ortamlarının özelliklerini şu şekilde sıralanmaktadır:

- Her çocuğun hakları ve esenliği ilgili tüm taraflarca izlenir ve korunur.
- Her çocuk evde, okulda, toplum içinde ve diğer ortamlarda beslenme, zihinsel, fiziksel, duygusal ve sosyal gelişme koşulları ile bir bütün olarak ele alınır.

- Çocukların gelişimini ve katılımını destekleyen, çocuğun gelişimsel düzeyine, yeteneklerine ve öğrenme stillerine uygun çocuk merkezli öğretme ve öğrenme yöntemleri kullanılır.
 - Eğitim haklarından yararlanmada cinsiyetler arası eşitliği gözetir.
 - Öğrenme süreçlerinde kaliteyi özendirir. Çocuklara temel becerilerinin yanı sıra, yararlı geleneksel bilgileri de içeren yeni bir yüzyılda yaşamının gerektirdiği barış, demokrasi, çeşitliliğin kabul edilmesi gibi değerleri kazandırır. Çocukların eleştirel düşüncelerini, sorular sormalarını ve görüşlerini dile getirmelerini teşvik eder.
 - Eğitimin çocukların yaşamlarındaki gerçeklerle bağlantılı olmasını gözetir.
 - Çocukların kültür, toplumsal cinsiyet, sosyo-ekonomik statü, yetenek düzeyi gibi farklı durumlardaki farklı ihtiyaçlarını karşılayacak esnekliğe sahiptir. Çocuklar arasında farklılıklardan kaynaklanan, dışlanma ya da ayrımcılığa izin vermez. Her çocuğun dahil edilmesini, saygı görmesini, fırsat eşitliğine sahip olmasını sağlar.
 - Çocuğun sağlıklı ve mutlu olması için okul ve ailenin birlikte ve uyumlu çalışması için aileyi güçlendirmeye odaklıdır. Çocukların mutluluğu için atılacak adımlarda toplumun işbirliği ve dayanışmasını temel alır.

• Farklılıklara Saygı Eğitiminin Aşamaları

Farklılıklara saygı eğitiminin duyuşsal boyutu ağırlık taşıdığı için, çocuklara tutum geliştirme eğitimi verilmesi gerekir. Bu eğitimin temel aşamaları şu şekilde sıralanabilir:

1. Bilgilendirme

Her tutumun temelinde bilgi vardır. Ön yargı ve kalıplaşmış tutum ise bilgi eksikliğinden kaynaklanır. Bu nedenle çocuklar cinsiyet, engellilik ve fiziksel görünüş hakkında bilgilendirilmelidir.

2. Beceri Haline Getirme

Bu aşamada çocukların kazandıkları bilgileri kendi yaşamlarına uygulamaları sağlanmalıdır.

3. Tutum oluşturma

Çocukların farklılıklara saygı ile ilgili tutum oluşturabilmeleri için öncelikle farklı olan kişilerle empati kurmaları gerekir. Bu nedenle tutum oluşturma aşamasında çocukların empati becerileri geliştirilmelidir.

4. Değerlendirme

Farklılıklara saygı eğitiminin son halkası değerlendirmedir. Bu aşamada çocukların kendi kendilerini değerlendirmeleri, gözlem formları ile davranışlarının öğretmen tarafından gözlenmesi sağlanmalıdır.

Çocuklar farklılıklara saygıyı büyüklerinin davranışlarından öğrenmektedir. Bu nedenle okul öncesi eğitim kurumlarında öğretmen ve bakıcı annelerin çocuklara davranışları çok önemlidir.

Bu noktada eğitimci-çocuk etkileşiminde dikkat edilmesi gereken noktalar şu şekilde sıralanabilir:

- Eğitimci, çocukların yapamadıklarına değil yapabildiklerine odaklanmalıdır. Özel ve farklı olana odaklanmak, eksik ve hatalı bir algılamaya yol açar.
- Eğitimciler, sözel ve sözel olmayan davranışlarında çocuklara cinsiyetlerine, görünüşlerine ya da engellerine göre farklı davranmamalıdır.
- Eğitimciler, erkek ve kız çocukların seçtikleri oyuncaklara, duygularını açıklama biçimlerine müdahale etmemelidir.
- Eğitimciler, çocuklara karşı fazla koruyucu ya da yardım edici olmamalıdır.

- Eğitimciler, kız çocuklarını yalnız dış görünüşlerine göre, erkek çocukları ise başarılarına göre dllendirmemelidir.
- Her ocuğun tercih ettiği öğrenme stili desteklenmelidir.
- Ailelerle ilişkilerde yanlı davranılmamalıdır.

•neriler

Farklılıklara sayđı eğitimi sürecinde eğitimcilere şunlar önerilebilir:

1. Her ocuğun bilgi ve zgven üzerine kurulu grup ve ben kimliğinin gelişimini destekleyiniz.

Onu seviniz, onu olduğu gibi kabul ediniz. Sosyal gelişimini desteklerken bilgi de sununuz. Yaşamda karşılaştığı durumların nedenlerini bilmesi önemlidir. Çocukların bireysel ve toplumsal kimliklerinin gclendirilmesi için her ocuk kendisini tekrar bulmalı, tekrar tanınmalı ve ait olduğu en temel sosyal grup olan ailesinin sayđıyla kabul edildiğini bilmelidir.

2. Her çocuğu farklı deneyimlere sahip insanlarla doğal bir iletişim ve ilişki kurmaya teşvik ediniz.

Çocuklar farklılıklar ile ve onlara sayđı duyarak büyümelidir. Çocukların farklı görünen, farklı davranan ve kendilerinden farklı deneyimlere sahip olan kişilerle teşvik edici ve çok yönlü ilişkiler kurmasına yardımcı olunuz.

3. Her ocuğun farklı tutumlara ve n yargılara eleştirel bakışını teşvik ediniz.

Çocukların olumlu ve olumsuz farklı tutumları fark etmesini ve bu tip davranışları irdelemelerini sağlayacak öğrenme fırsatları sağlayınız.

4. Her ocuğun kendisine ve başkalarına yönelik farklı tutumlara karşı çıkma becerilerini geliştirmesine yardımcı olunuz.

Çocukların eşit ve adil olmayan tutum ve davranışları önlemesi, bu tür davranışlara maruz kalanları koruması, bu tür davranışları uygulayanlara karşı çıkmasına yardımcı olacak öğrenme fırsatları oluşturunuz.

KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİ

Engelli çocukların, normal gelişim gösteren çocuklar gibi, topluma katılmaları ve kabul edilmeleri sağlıklı iletişim kurmalarına ve çevrelerine uyum sağlayabilmelerine bağlıdır. Sınırlı bir çevrede büyüyen engelli çocukların çoğu sağlıklı iletişim kurmada problemler yaşadıkları için normal gelişim gösteren çocuklara göre kişiliklerinde düzensizlikler görülmektedir. Sağlıklı iletişim becerilerinde engelli çocukların normal gelişim gösteren çocuklarla aynı eğitim ortamlarına yerleştirilmesi etkili olmaktadır.

“Engelli ve normal gelişim gösteren çocukların aynı eğitim ortamlarına yerleştirilmesi” şeklinde tanımlanan kaynaştırma eğitiminde çocuklar birbirlerini değişik şekillerde etkileyerek akademik ve sosyal alanlarda gelişme fırsatı bulabilmekte, aynı zamanda sosyal hayata uyumu kolaylaştırıcı pek çok olumlu davranış kazanmaktadır.

Kaynaştırma eğitimi yoluyla engelli çocuklar, normal gelişim gösteren çocukları gözleme, model alma, işbirliği kurma, paylaşma ve karşılıklı iletişim kurabilme olanaklarından yararlanabilmektedirler. Kaynaştırma ortamında bulunan normal gelişim gösteren çocuk, engelli arkadaşlarıyla ilişki kurma fırsatını elde etmekte, sonraki yaşamında da kullanabileceği deneyimler kazanmakta, kendinden farklı olanlara karşı tutumunu değiştirebilmekte ve bireysel ayrılıkların farkına varmakta, buna uygun sosyal davranışlar geliştirebilmekte, sonraki yaşamında da engellilere karşı ön yargısız ve hoşgörülü olabilmektedir.

Kaynaştırma Eğitiminin Amaçları

Okul öncesi dönemde başlatılması gereken kaynaştırma eğitiminin amaçları şu şekilde sıralanabilir:

- Her iki gruptaki çocukların ortak etkinlikler içinde birbirlerinden en iyi şekilde yararlanmalarını sağlamak ve gelişimlerini desteklemek,
- Normal gelişim gösteren çocukların, engelli yaşlılarını daha iyi tanıyarak kabul etmelerini kolaylaştırmak ve onların eğitime katkıda bulunacak fırsatları yaratmak,
- Engelli çocuklarda olumlu benlik gelişimine yardımcı olmak, kişilik ve en önemlisi de sosyal gelişimlerini destekleyerek toplum içinde bağımsız ve üretken bireyler olarak yaşamalarını kolaylaştırmak.

Bu amaçlar doğrultusunda sağlanacak olan bu birlikteliğin sadece fiziksel olarak değil; akademik, sosyal ve duygusal düzeyde de bir bütünlük oluşturulduğunda kaynaştırma eğitiminin amacına ulaşabileceği unutulmamalıdır.

Kaynaştırma Eğitiminin Başarısını Etkileyen Etmenler

Kaynaştırma eğitiminin başarılı bir şekilde yürütülmesinde öğretmenlere büyük görevler düşmektedir. Öğretmenin tutumu, normal gelişim gösteren ve özellikle de engelli çocuklar açısından büyük önem taşımaktadır. Öğretmenlerin kaynaştırma eğitime yönelik tutumlarında çocuğun engel türü, engel derecesi ve öğretmenin aldığı destek hizmetleri etkili olmaktadır. Toplantılarla, öğretmenlere kaynaştırma eğitiminin başarıyla uygulanabilmesi için kendilerine ihtiyaç olduğu ve diğer öğretmenlerin de kaynaştırma eğitimi öğretmenlerinin sorunlarına benzer sorunlar yaşadığı anlatılmalıdır. Öğretmenlere, sorunları olduğunda rehber öğretmenlerin ya da özel eğitim öğretmenlerinin yardım edebileceği konusunda bilgi verilmeli ve öğretmenlerin yaşadıkları deneyimleri birbirleriyle paylaşmaları sağlanmalıdır.

Kaynaştırma eğitimi öncesinde ve bu eğitim sırasında öğretmenlere bilgi vermek, öğretmenlerin kendilerine olan güvenini artırabilir ve engelli çocukları daha kolay anlamalarını ve kabullenmelerini sağlayabilir.

Kaynaştırma eğitiminin başarıyla uygulanabilmesi için normal gelişim gösteren çocukların kaynaştırma eğitimine hazırlanması gerekir. Normal gelişim gösteren çocukların kaynaştırma eğitimine hazırlanmasında öğretmene büyük görev düşmektedir. Öğretmen, normal gelişim gösteren çocuklarla toplantılar düzenlemeli ve bu toplantılar, engelli çocuk ortama gelmeden önce yapılmalıdır. Öğretmen, toplantılarda normal gelişim gösteren çocuklara engelli çocuklarla ilgili bilgiler vermelidir. Böylece, normal gelişim gösteren çocukların, engelli çocuğu anlamaları ve kabul etmeleri kolaylaşır. Ayrıca öğretmen normal gelişim gösteren çocuklara engelli çocuklarla ilgili çalışmalar da yaptırabilir. Örneğin çocukların ellerine çorap giyerek yazı yazmalarına, tek gözlerini kapayarak düz bir çizgi üzerinde yürümelerine yönelik etkinlikler, normal gelişim gösteren çocukların engelli çocukları anlamalarına yardımcı olabilmektedir.

Özel eğitim ortamından normal eğitim ortamına geçişin başarılı olması ve engelli çocuğun kaynaştırma programına dahil edilebilmesi için bireysel eğitim almış olması ve davranış problemlerinin en aza indirilmiş olması gerekmektedir. Ayrıca engelli çocuğa sınıfta uyulması gereken kurallar konusunda da eğitim verilmeli ve sınıf kurallarını kazandırmak için şunlar yapılmalıdır:

- Öğretmen, sınıfta kuralları açıklamış olmasına rağmen, çocuklar bu kuralları doğru bir şekilde anlamamış olabilir. Bu nedenle, öğretmen çocuklarla kuralları tartışmalı, kural açık değilse, çocuğun kuralı anlamasına yardımcı olacak sorular sormasını sağlamalıdır.

- Öğretmen, daha önceki yıllarda hazırlanmış olan sınıf kurallarını içeren bir filmi yeni gelen çocuklarla birlikte seyretmeli ve her bir kural çocuklarla birlikte tartışılmalıdır. Öğretmen her oturumda sadece bir kural üzerinde durmalı ve bütün kuralları bir oturumda tartışmamalıdır. Kaynaştırma eğitiminden başarılı sonuçlar alınabilmesi için, anne-babaların istekli olması da son derece önemlidir. Böylece öğretmenin anne-babayı gerek okulda gerekse evde öğrenilenleri pekiştirme konusunda yardımcı olarak kullanması kolaylaşacaktır. Öğretmenlerin nitelik ve nicelik olarak sınırlılığı, öğretmenlere destek vermesi gereken özel eğitimcilerin bulunmayışı anne-baba desteğinin önemini artırmaktadır.

Kaynaştırma eğitiminin başarısını etkileyen önemli özelliklerden biri de normal gelişim gösteren çocukların anne babalarının bu eğitimi kabul etmiş olmalarıdır. Normal gelişim gösteren çocukların ailelerinin okulda ve sınıfta engelli çocukları kabul eder bir tutum içinde olması, normal gelişim gösteren çocukların engelli arkadaşlarına karşı olumlu tutumlarının oluşmasında da son derece etkili olabilmektedir. Anne-babalarla düzenli toplantılar yapmak, uygulamanın içeriği hakkında bilgiler vermek, onların görüşlerini almak ve gerekiyorsa uygulamanın başarılı olduğu yönleri sergileyebilecek somut örnekler sunmak anne-babaların durumu kabulünün sağlanmasında yararlı olmaktadır.

Okul personelinin kaynaştırmanın gereğine ve önemine inanması, kaynaştırma eğitimi içinde yer alan herkesin işini kolaylaştırmaktadır. İdareciler, okulda görevli tüm personeli kaynaştırma eğitimi konusunda bilgilendirmek için gerekli olanakları sağlamalıdır. Bunun için idareciler konuyla ilgili değerlendirme, adaptasyon metotları ve teknolojinin uygulanmasında meydana gelen güncel gelişmeleri izlemede personelin sürekli eğitimli olması konusunda titiz davranmalı ve işbirliğine dayanan ekip toplantıları düzenlemelidirler. Bu toplantılara, konferanslara ve hizmet içi seminerlerine personelin katılması sağlanmalıdır.

Kaynaştırma Eğitiminin Etkileri

Engelli çocukların, okul günlerini normal gelişim gösteren arkadaşları ile birlikte geçirmesi, onlara ayrı ortamlarda mümkün olmayan sosyal ilişkiler için bir çok fırsat sunmaktadır. Bu fırsatlar engelli çocukların iletişimlerini ve sosyal becerilerini geliştirmektedir. Kaynaştırma eğitimi sırasında, engelli çocuklar normal gelişim gösteren çocukların toplum tarafından kabul edilen davranışlarını

gözleyerek taklit edebilirler. Engelli çocuğun toplum tarafından benimsenen davranışları taklit etmesi, onun toplum tarafından dışlanmamasını sağlar. Böylece çocuğun sosyal kabulü, uyumu ve etkileşimi artar ve çocuk engelliler grubunda değil, toplumun içinde kendisine yer edinir.

Normal gelişim gösteren çocuk, kendinden farklı olanlara karşı olumsuz tutumlarını değiştirebilir ve bunun sonucu olarak da bireysel ayrılıkları fark edip, engelli çocukları anlamaya çalışabilir. Ayrıca kaynaştırma eğitiminde normal gelişim gösteren çocuk öğretmen rolünü üstlenebilir, engelli çocuklarla birlikte oyun oynayabilir; yemekte, otobüste veya oyun alanında özel bir arkadaşlık rolü alabilir. Bu tür etkileşimler sayesinde normal gelişim gösteren çocuklar engelli çocukların birçok olumlu özelliklere ve yeteneklere sahip olduklarını öğrenebilir.

Engelli çocuk, normal sınıf ortamlarında farklı gelişimsel özelliklere sahip normal gelişim gösteren çocukları gözlemlene, model alma, taklit etme, işbirliği yapma, paylaşma ve karşılıklı iletişim kurabilme imkânlarına sahip olmaktadır. Bununla birlikte, kaynaştırma ortamlarında gelişim alanlarının desteklenmesi, çocuğun birçok beceriyi düzenlenen etkinlikler içinde ya da oyunlar sırasında hiçbir zorlama olmadan öğrenebilmesi ve en önemlisi de arkadaşları tarafından kabul edildiğinin farkına varmasını sağlayabilmektedir. Aynı şekilde normal gelişim gösteren çocukların da yardım etme, destek olabilme, yönlendirme, işbirliği yapma, paylaşma ve bazı durumlarda öğretmen rolünü üstlenerek engelli arkadaşlarını teşvik etme gibi olumlu davranışları geliştirebilmesi mümkün olabilmektedir. Yine engelli arkadaşına model olmanın ya da ona yardımcı olabilmenin getirdiği sorumluluk duygusu ile normal gelişim gösteren çocuk kendine güven duyabilme konusunda da olumlu kazançlar sağlamaktadır.

Normal gelişim gösteren çocukların ebeveynleri, engelli çocukların ihtiyaçlarının kendi çocuğunun eğitim ve güvenliğini kesintiye uğratabilecek veya zarar verebilecek kadar ciddi olabileceğinden endişe duydukları için, çocuklarının kaynaştırma sınıflarında olmalarını istememektedirler. Buna rağmen araştırma sonuçları, normal gelişim gösteren çocukların kendilerini engelli çocuğun gelişim seviyesine uydurduğunu, duyarlılık gösterdiğini ve engelli çocuklara yardım ettiklerini göstermiştir.

Engelli çocukların anne-babalarının da kaynaştırma eğitimi konusunda farklı görüşleri bulunmaktadır. Bazı ebeveynler, kaynaştırmanın kendi çocuklarının özel ihtiyaçlarına uygun olan kaynak odalardaki bireysel hizmetlerin kaybı ile sonuçlanacağından; bazı ebeveynler ise, kaynaştırma ortamlarında normal gelişim gösteren çocuklarla yarışmaları istenerek, çocuklarının başarısızlığa ve hayal kırıklığına uğratılacağından endişe duymaktadır. Ayrıca, çocuklarının sözlü sataşma ve alay konusu olacağından ve bu durumun da çocuklarını etkileyeceğinden kaygı duymaktadırlar. Ebeveynler, çocuklarını genel eğitim sınıflarına yerleştirmeleri, diğer çocuklar gibi aynı deneyimlere ve fırsatlara sahip olmaları ve toplumun bağımsız ve katkıda bulunan üyeleri olarak hazırlanmaları için mücadele etmektedirler. Daha az motive edici özel eğitim programları ile ayrı tutulmalarının, çocukları yalnızlığa, istenmeyen davranışlara ve farklı duygulara yönlendireceğini düşünmekte ve çocuklarının diğer çocuklarla etkileşimde bulunma ihtiyacında olduklarını belirtmektedirler.

Öğretmenlerin çoğu, kaynaştırma eğitimine inandıklarını, ancak engelli çocukları eğitmek için yeterli bilgi ve beceriye sahip olmadıklarını da ifade etmektedirler. Ayrıca engelli çocukların tıbbi ve fiziksel özelliklerinden kaynaklanan sorunlarla ilgilenmekten huzursuz olduklarını ve sınıflarda meydana gelen olağanüstü durumlarda ne yapacaklarını ve nasıl üstesinden geleceklerini bilmedikleri için sıkıntı yaşadıklarını da belirtmişlerdir. Bazı sınıf öğretmenleri engelli çocukların akademik ihtiyaçlarını karşılamaktan dolayı, diğer çocukların akademik ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamakta yetersiz kaldıklarını ifade etmişlerdir.

Anne-babaların ve öğretmenlerin istekli olması kaynaştırma eğitiminin başarıyla uygulanabilmesinde önemli rol oynamaktadır. Bu nedenle hem normal gelişim gösteren çocukların hem de engelli çocukların anne babaları ile birlikte öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi konusunda bilinçlendirilmesi gerekmektedir.

III. BÖLÜM

ÖĞRENME SÜRECİ

Öğrenme sürecinde öğretmenlerin öncelikle yanıtlaması gereken bazı temel sorular vardır:

- Öğrenme sürecinin amacı nedir?
- Çocuklar nasıl daha kolay öğrenir?
- Çocukların öğrenmesini kolaylaştıracak öğretmen davranışları nelerdir?

Bu üç soru çocuğun ve öğretmenin öğrenme sürecindeki rol ve sorumluluklarına yanıt arar. Özellikle öğrenme sürecinin amaçları, çocuklara kazandırılması hedeflenen bilgi, beceri, tutum ve davranışların neler olacağına ve bu hedeflere ulaşmak için seçilecek yöntemlerin, öğretmen davranışlarının ve çevre olanaklarının ne olması gerektiğine dikkat çeker. Bu sorulara verilen yanıtlar etkili öğrenme ortamlarının düzenlenebilmesi için gereklidir.

Öğrenme Sürecinin Amacı Nedir?

Öğrenme sürecinin birbirleriyle ilişkili pek çok amacı vardır. Bunlar şöyle sıralanabilir:

- Olumlu benlik algısı gelişmiş, özgüvenli, problem çözücü, yaratıcı bireyler yetiştirilmesini sağlamak
- Yaşam kalitesini yükseltecek bilgi, beceri ve alışkanlıklar geliştirilmesini desteklemek
- Bağımsız düşünme ve davranabilme becerisi kazandırmak
- Öğrenmeye, bilime, bilgiye karşı güdülenmiş bir merak ve olumlu tutum geliştirmesini sağlamak
- İlgili alanlarını geliştirmek
- Bir birey olarak kendini ifade etme ve iletişim becerilerini geliştirmek

Çocuklar Nasıl Daha Kolay Öğrenir?

Çocuğun öğrenmesi kendisine ve çevresine ait birçok özellikten etkilenir. Aşağıda çocuğun öğrenmesini güdüleyici etkenler sunulmuştur:

Bir çocuk;

- Sağlıklı olduğunda,
- Temel fiziksel gereksinimleri karşılandığında,
- Kendini o ortamda duygusal olarak güvende hissettiğinde,
- Duyularını etkili bir şekilde kullanabildiğinde,
- Dikkatini yoğunlaştırabildiğinde,
- Öğrenme ortamından zevk aldığına,
- Gereksinim duyduğunda,
- İlgisi çekildiğinde,
- Motive edildiğinde,
- Kişileri, olayları, nesnelere vb. gözlemlediğinde,
- Etkileşimde bulunduğu,
- Hareket halinde olduğunda,
- Sorumluluk aldığına,
- Bağlantılar kurabildiğinde,
- Öğrenme sürecinin planlama, uygulama ve değerlendirme aşamalarına bizzat katıldığına,
- Problemlerle yüz yüze geldiğinde,
- Kendisi soru sorduğunda ve sorulara cevap bulmak için araştırma yaptığına,

- Derinlemesine ve çok boyutlu düşündüğünde,
- Farklı ilgi alanlarına yöneldiğinde,
- Deneyimlerini yaşama aktarabildiğinde,
- Kendi kendisini değerlendirme fırsatı bulduğunda daha kolay öğrenir.

Çocukların Öğrenmesini Kolaylaştıracak Öğretmen Davranışları Nelerdir?

Öğretmenin sınıf içindeki temel rolü çocuğun öğrenmesini kolaylaştıracak öğretme yöntemlerini, araçlarını kullanarak öğrenme sürecinin verimliliğini arttırmaktır. Bu nedenle öğretmenlerin öğrenme konusundaki bazı gerçekleri bilmesi ve kabullenmesi gerekmektedir. Aşağıda öğrenme hakkında çok yaygın olarak bilinenler özetlenmektedir:

- Her çocuk öğrenir.
- Her çocuk kendine özgü öğrenme kapasitesiyle doğar.
- Her bireyin öğrenme yolu farklıdır. Farklı şekilde öğreniriz.
- Her birey farklı şekilde öğrendiği gibi bir bireyin öğrenmesini sağlayacak birden fazla yol vardır.

• Hepimizin öğrenme ilgisi ve alanı farklıdır. Aynı şeylere aynı ilgiyi göstermeyiz. İlgi alanlarımız ve gereksinimlerimiz değişebilir ve dolayısıyla öğrenme yaşantımız da bundan etkilenir.

• Farklı yaşlarda farklı yollarla öğreniriz. Öğrenilecek her şeyi aynı yolla öğrenemeyiz.

• Bir öğretici olarak bireyin nasıl daha kolay öğrendiğini bilmek öğrenme ortamının oluşturulmasında ilk ve en önemli adımdır. Ancak bireyin kendisinin nasıl daha kolay öğrendiğini keşfetmiş olması daha önemli bir farkındalıktır.

• Gereksinimler, ilgiler, gerçekler öğrenme sürecinin başlama gerekçesidir.

• Her şeyi öğrenmeye istekli ve hazır olamayız.

• Öğrenme anlamak üzerine odaklanmışsa gerçek bir öğrenmedir. Öğrenme, anlam oluşturma yani bilgiyi yapılandırma sürecidir.

• Farklı konu alanları arasında birbirini bütünleyen etkinlikler yapıldığında öğrenme kalitesi artar.

• Öğrenmeye ilginin yüksek ve düşük olduğu zamanlar vardır. Bunlar öğrenme için kritik anlardır.

• Özel ilgi alanlarımıza ait öğrenmeler daha kolay gerçekleşir.

• Öğrenmek zorunda olduğumuz pek çok şey vardır. Bilgi, beceri, alışkanlık gibi.

• Öğrenme beyinde gerçekleşir.

• Her bireyin beyni o kişiye özgü bir yapıdadır. Bu durum her bireyin düşüncelerinde farklılık yaratır.

• Beynimizi bütüncül olarak kullandığımızda, sağ ve sol beynimizin etkileşimini güçlendirdiğimizde, öğrenme kalitesini ve verimliliğini arttırabiliriz.

• Farklı ilgiler, farklı öğrenme olanakları ve farklı modeller beynimizde farklı bağlantılar oluşturur.

• Öğrenme bir anda gerçekleşmez, bir birikimdir ve süreç içinde gerçekleşir. Ön öğrenmeler önemlidir.

• Tekrarlar öğrenmeyi güçlendirir.

• Modeller öğrenmeyi yönlendirir, özellikle küçük çocuklar için taklit etme öğrenme yaşantısının temelini oluşturur.

• Çocuklar birbirlerinden çok şey öğrenirler. Akranların birbirlerinin öğrenme ufkunu açtığı unutulmamalıdır.

- Öğrenmenin kaynağı çok zengindir. Öğrenmeye ilgisi yüksek kişi yaşamın kendisinin zengin

ve doğal bir öğrenme fırsatı olduğunu bilir ve onun hakkını verir.

- Öğrenme bir eylem, bir süreç ve aynı zamanda bir üründür.
- Öğrenme dinamik bir süreçtir.
- Öğrenme açık uçlu bir süreçtir. Her birey kendi öğrenme ürününü kendisi yapılandırır. Bu normal ve doğal bir sonuçtur.
- Öğrenen için de öğretene için de öğrenme aktif bir eylemdir.
- Öğrenme sadece zihinsel bir süreç değildir, aynı zamanda sosyal, duygusal ve fizyolojik bir olgudur.
- Öğrenme yaşam boyu devam eder.
- Öğrenme uyum sağlama sürecidir.
- İnfomal yolla öğrendiklerimiz formal yollarla öğrendiklerimiz kadar önemli ve çoktur.
- Öğrenme içsel bir süreçtir. Birey isterse öğrenir.
- Öğrenme stilimize uygun olanları daha kolay ve kalıcı öğreniriz.
- Her birey kendi öğrenme hızında öğrenir.
- Farklı düşünenler birbirlerinin öğrenmesini tetikler.
- Bütün öğrenme gereksinimlerini karşılamada tek bir kuram ya da tek bir yöntemle bağlı kalmak hatalı olabilir.
- Aynı anda, birçok şey öğrenilir; sadece bilgi değil, tutumlar, duygular vb. Sevgi, bilgi ve yaratıcılık mükemmel bir üçlüdür. Sonuç, mutlaka etkin öğrenmedir.
- Öğrenilen hiçbir şey bireyin kendisinden önemli olamaz.
- Öğrenilenler unutulabilir.
- Her zaman doğru ve yararlı öğrenme gerçekleşmez.
- Öğrenme sorunları dediğimiz şey çoğu kez bireyin kendi öğrenme gereksinimleriyle uyuşmayan ortamlarda bulunmasından kaynaklanmış olabilir.
- Öğrenmeyi kolaylaştıran ya da zorlaştıran bireyin kendisine ve çevresine ait özellikler vardır.
- Ne öğrendiğimiz önemlidir, ancak nasıl öğrendiğimiz de çok önemlidir.
- Öğrenilenlerin çocuğun hayatını kolaylaştırıcı olması yani işe yarar olması öğrenme sürecine olan ilgiyi artırır.
- Öğrendiklerimizi göstermenin yollarını da öğrenmek zorundayız. Öğrendiğimizi kendimize kanıtlamak, başkasına kanıtlamaktan daha önemlidir.
- Öğretene rolündeki bizler de bir öğreneniz ve biz de kendi farklılığımızı öğrenme - öğretme sürecine yansıtıyoruz.
- Çocuklar, sevdikleri kişi ve diğer kaynaklardan daha kolay öğrenirler.

Çocukların öğrenmesini kolaylaştıracak öğretmen davranış ve sorumlulukları:

Öğrenme konusunda yaygın olarak bilinen bu temel bilgiler doğrultusunda çocukların öğrenmesini kolaylaştıracak öğretmen davranışları ve sorumluluklarından bazıları şöyle sıralanabilir:

- Etkili bir eğitim için çocuğu tanımak ilk adımdır. Bu nedenle öğretmen çocuğu tanımaya önem vermelidir.
- Öğretmenin gelişim ve öğrenme ile ilgili bilgileri yeterli olmalıdır.
- Öğretmen öğretme yöntemlerini gereksinimlere göre değiştirerek ya da bütünleştirerek uygulamaya geçirebilmelidir.
- Öğrenmenin yaratıcı bir süreç olmasını sağlama yönünde fırsatlar yaratmalıdır.
- Öğrenme ile ilgili olumlu tutum geliştirmek önemlidir. Bu nedenle öğretmenlerin öğrenme sürecindeki olumlu tavırları önemlidir.
- Çocukların önbilgilerini açığa çıkarmak ve bunları genişleterek kullanmaları için onları

cesaretlendirmek gerekir.

- Öğretmen, sınıf yönetimini çocuklarla paylaşmaya açık olmalıdır.
- Zenginleştirilmiş bir çevre ile çocukların öğrenme ilgilerini uyandırmak gerekir.
- Açık uçlu sorularla çocuklar düşünmeye yönlendirilmeli ve çocukların düşünme becerilerinin geliştirilmesi desteklenmelidir.
- Çocuklara düşünmeleri ve yeni fikirler üretmelerinde yeterli zaman verilmesi önemlidir ve öğrendiklerini özümsemeleri için gereklidir.
- Çocuklar, işbirlikli faaliyetlere özendirilmelidir.
- Öğrenen merkezli, etkileşimli bir süreç planlanmalıdır.
- Esneklik ve güncellik öğrenme sürecinin güvenceleri olarak düşünülmelidir.
- Çocuğun bilgiye boğulması değil, bilgiye ulaşmak için merakının uyandırılması ve ona bilgiye ulaşma yollarının öğretilmesi önemsenmelidir.
- Çocukların yaratıcı düşünme becerisini geliştirmek programın temel hedefleri içinde benimsenmelidir.
- Çocukların özgün fikirleri ve buluş yoluyla öğrenmesi desteklenmelidir.
- Öğrenme sürecindeki en önemli değer demokrasi olarak düşünülmelidir. Demokratik sınıf, farklılıkları avantaja dönüştürmeyi başarabilen sınıftır.
- Çocuğun zihinsel becerileri kadar sosyal ve duygusal gereksinimleri de önemsenmelidir. Bu anlamda çocukların sosyal ve duygusal zekâlarını güçlendirmeye yönelik faaliyetlere yer verilmelidir.
- Çocuğun kendi bilgisini yapılandırabilmesi için sürece aktif katılımı desteklenmelidir.
- Çocukların her türlü çabası, gelişmeyi ve öğrenmeyi motive edici olarak desteklenmelidir.
- Oyun, çocukların en doğal öğrenme fırsatı olarak düşünülmeli ve çocukların oyun aracılığıyla öğrenebileceği etkinlikler düzenlenmelidir.

EĞİTİM ORTAMLARININ DÜZENLENMESİ

Dikkatli ve özenli planlanmış eğitim ortamları okul öncesi eğitim programlarının en iyi şekilde uygulanmasında büyük önem taşır.

Eğitim Ortamlarının Özellikleri

İyi planlanmış eğitim ortamları aşağıdaki özelliklere sahip olmalıdır:

- **Çocukların gelişim özelliklerine uygun**

Eğitim ortamları farklı beceri düzeyindeki aynı yaş grubundaki çocuklar ve bazen de farklı yaş grubundaki çocuklar tarafından kullanılır. Bu nedenle eğitim ortamlarının farklı yaş ve becerilere sahip çocuklar için fırsatlar yaratacak şekilde ve bu fırsatlara engelli çocuklar da dahil her çocuğun kolayca erişebileceği biçimde düzenlenmesi gerekir.

- **Güvenli**

Çocuklar sürekli olarak çevrelerini keşfederler. Bu, öğrenmenin en önemli yoludur ve teşvik edilmelidir. Oyun alanları ve oyun alanlarında kullanılan malzemeler, çocuklardaki yaralanmaların önemli bir bölümünü oluşturur. Güvenli bir çevre düzenlemesi, çocukların buluşlarına izin verirken yaralanmaların önlenmesinde etkili olur.

- **Çok amaçlı**

Öğrenme ortamları çocuklara yeni deneyimler ve problem çözme fırsatları sağlar. Çok amaçlı bir çevre düzenlemesi, çocukların öğrenme süreçlerini destekleyecek esneklik ve çeşitlilik sunmalıdır. Bir yandan bireysel ve grup işbirliğine elverişli sosyal, sakin ve aktif oyun fırsatlarını sunarken, bir yandan giriş, çıkış ve dolaşmalar için seçenekler barındırır ve eklemeleri ya da yeniden düzenlemeleri olanaklı kılar.

- **Problem çözme becerilerini geliştiren**

Problem çözmeye olanak sağlayan bir düzenleme çocuklar için deneyim fırsatları yaratacak ve yeteneklerini çeşitli seviyelerde göstermeleri için imkan tanıyacaktır. Örneğin farklı yüzeylerde merdivenler, basamaklar, çeşitli hareketli yüzeyler, farklı yükseklikler vb.

- **Yaratıcılığı destekleyen**

Çocuklar, oyunlarında kendi fikirlerini ve hayal güçlerini kullanmaları için teşvik edilmeye ihtiyaç duyar. Yaratıcı eğitim ortamı ışığın, alanın, dokunun, rengin, şekillerin ve hareketli bölümlerin kullanımında yenilik sağlar.

Etkinlik Köşeleri

Eğitim ortamlarının düzenlenmesinde etkinlik köşeleri, sanat etkinlikleri ve buralarda kullanılacak oyun malzemeleri büyük önem taşımaktadır.

Bu köşelere öğrenme alanları da denilmektedir. Bu köşeler çocukların yaş, gelişim, büyüme özellikleri, yetenekleri, ilgileri ve köşelerin birbirleriyle olan ilişkisi göz önünde tutularak düzenlenir.

Bu köşeleri birbirinden ayırmak için prefabrik bölme elemanları ya da oyuncak dolapları kullanılabilir. Köşeler için gerekli malzemenin düzenli bir şekilde durması çocuklara düzen alışkanlığı kazandırması açısından son derece önemlidir. Karışık görünüm, çocukları düzensizliğe yöneltebilir.

- **Evcilik köşesi**

Çocukların bir olayı canlandırma ya da taklit yoluyla sosyal ilişkileri öğrendikleri oyun alanıdır. Bu köşede farklı giysiler, araç-gereçler vardır. Ayrıca bir kukla sahnesi de bulunabilir. Çocukların boyuna uygun sandalye ve minderler vardır. Tüm çocuklar, anaokulu ortamının güvenilirliği içinde kendi bağımsızlıklarını gerçekleştirmek için uygun alanı araştırırlar.

- **Blok köşesi**

Bu köşede değişik boy ve şekillerde kesilerek hazırlanmış tahta bloklar ve içi boş bloklar bulunmaktadır. Bu bloklar raflarda ya da yerde muhafaza edilebilir. Blok oyunlarıyla çocuk şekil, sıralama, sınıflama vb. ilişkileri öğrenir.

- **Müzik köşesi**

Çeşitli müzik ve ritim aletlerinin yardımıyla çocuklarda estetik gelişiminin sağlandığı bir alandır. Burada çeşitli müzik ve ritim aletleri çocukların uzanıp alabileceği dolaplarda bulunur.

- **Fen ve matematik köşesi**

Bu köşe, çocuğun araştırmacılığına imkân tanınmalıdır. Burada değişik koleksiyon örnekleri, mikroskop, miknatıs vb. malzemelerin konabileceği raf ve masalara ihtiyaç vardır.

- **Kitap köşesi**

Sessiz bir etkinlik alanı olduğu için blok, evcilik, müzik köşelerinin aksi tarafında bulunmalıdır. Çevrenin ses emici panellerle kapatılmış olması ve kitapların sergileneceği açık raflı dolapların bulunması tercih edilen bir durumdur.Çocuk, kitap raflarına kolayca erişebilmelidir.

- **Manipülatif oyuncaklar köşesi**

Çeşitli malzemelerden yapılmış eğitici, masa üstü oyuncakların kullanıldığı alandır. Bu köşede masa, sandalye ve raflı dolaplara ihtiyaç vardır.

- **Sanat etkinliklerinin yapıldığı alan**

Etkinlik köşelerinden fiziksel açıdan ayrı olan sanat etkinlikleri alanı, çocukların proje yapmasına fırsat verir. Sanat etkinlikleri ile ilgili alanın sınıfın ayrı bir yerinde olması, çalışmaların bölünmesini önler, çocukların çalışmalara yoğunlaşmasını sağlar. Konsantrasyon sağlanamazsa, çocuklarda sıkıntı ve kaygı meydana gelecektir. Bu alan sınıfın aydınlık ve suya yakın bir yerinde, yoğun dolaşım alanlarından uzak olmalıdır. Bu köşede boya, hamur ve sanat işlerinin yapılabileceği masa ve sandalyelere, malzemelerin konulacağı dolaplara ihtiyaç vardır.

Oyun Alanları ve Bahçe Düzenlemesi

Oyun, çocukların motor becerilerinin ve bilişsel gelişimlerinin oluşmasına katkıda bulunur. Çocukların iletişim ve sosyal becerilerini, bağımsızlık ve olumlu benlik duygularını teşvik eder. Oyun alanları düzenleme yönünden yaratıcı olmalıdır. Oyun alanlarının büyüklüğü, zemini farklılık göstermelidir. Bu şekilde çocuklar motor ve bilişsel becerilerini geliştirebilirler ve denemeler yapabilirler. Dış oyun alanları planlanırken çocuklara araştırma, gözlem, problem çözme ve deneme-yanılma yoluyla gelişme ve öğrenme fırsatı verilmelidir. Yollar, ağaçlar, farklı yüzeyler yaratıcı olarak kullanılmalıdır. Boş toprak parçaları çocukların doğayla iletişim kurmasına fırsat verecektir.

Dış oyun alanlarında doğal çimler ve gölgelik yapan ağaçlar bulunması beklenir. Yüzeylerin

faydalı ve güvenli olmasını sürekli kılmak amacıyla sulamaya özen gösterilir. Oyun malzemelerinin çevresinde çok amaçlı ve her türlü hava koşuluna uygun yüzeyler bulunur. Bu alanın yüzeyi çim, kum, çakıl, toprak gibi değişik malzemelerden oluşur. Tepeler, çukurlar, çocukların yuvarlanması veya oyuncaklarını yuvarlaması için idealdir. Düz beton yürüyüş şeridi de bisiklet veya tekerlekli oyuncakları yürütmek için planlanır.

Oyun Malzemelerinin Özellikleri

Oyun malzemelerinin tümü çocukların yaş gruplarına uygun ve güvenli olmalıdır. Malzemeler tasarım, döşeme, onarım açısından ilgili standartlara uymalıdır. Oyun malzemesi yaşa uygun olarak dengeleme, kaldırma, tırmanma, itme, sallanma faaliyetlerine olanak vermelidir. Malzemelerde mümkün olduğu kadar metal yerine ahşap kullanılmalıdır. Özellikle tırmanma ve atlama araçları iyi monte edilmelidir. Malzeme kullanımı sırasında sosyal beceriler teşvik edilmeli, çocuklar sıranın kendilerine gelmesini beklemeyi ve paylaşmayı öğrenebilmelidir. Öte yandan çocukların seçim yapması için yeterince oyun seçeneği sunulmalıdır ve gereksiz rekabete veya beklemeye neden olmamaya da özen gösterilmelidir.

ÖĞRENME SÜRECİNDE PLANLI ÇALIŞMANIN ÖNEMİ

Eğitim etkinliklerinin sistemli ve düzenli bir şekilde gerçekleştirilebilmesi için önceden gerekli hazırlıkların ve planların özenle yapılması gerekir. Belirlenen amaçlara ulaşılabilmesi, bir ölçüde, yapılan bu planlamanın başarısına bağlıdır. Planlama, belirli eğitim hedeflerine ve program amaçlarına ulaşmak için etkinliklerden hangilerinin seçileceğini, bunların çocuklara niçin ve nasıl yaptırılacağını, ne gibi yardımcı ve tamamlayıcı kaynak, araç-gereç ve materyallerin kullanılacağını ve çocuklardaki gelişimin nasıl değerlendirileceğini önceden ayrıntılı olarak tasarlama işidir.

Öğrenme Sürecinde Planlı Çalışmanın Yararları

Öğrenme sürecinde planlı çalışmanın yararları şu şekilde sıralanabilir:

- Sürecin planlanması, öğretmenin, eğitim-öğretimde neyi, niçin ve nasıl uygulayacağını düşünmesini sağlayarak verimi artırır.
- Etkinliklerin ne zaman ve ne kadar süre içinde uygulanacağını zaman sırasına göre düzenlenmesini, ayrıca programların süresi içinde tamamlanmasını sağlar.
- Planlı çalışma, öğretmen ve çocukları dağınıklıklardan kurtarır, onlara güven kazandırır.
- Amaçları gerçekleştirecek en uygun yöntem, teknik, araç ve gereçlerin seçilmesini, güne hazırlıklı başlanılmasını sağlar.
- Planlı çalışma, yapılan çalışmaların belgelendirilmesi sayesinde eğitim ve öğretimin değerlendirilmesinin sağlam ve güvenilir olmasını sağlar.
- Öğretmen ve çocuklara düzenli ve birlikte çalışma alışkanlığı kazandırır.
- Öğrenme sürecinde düşünceye açıklık kazandırır.
- Hazırlanan yıllık ve günlük planların değerlendirilmesi bir sonraki yıl ya da gün için yapılacak planlara yol gösterir.
- Öğretmen, planlarını hazırlarken grubundaki çocukların davranışlarını ve gelişimlerini değerlendirdiği formları iyi analiz edebilirse çocukların gelişimsel düzeylerini ve bireysel gereksinimlerini doğru tespit edeceği için onlara uygun amaçları ve kazanımları seçebilecek ve böylece eğitim programı amaçlarına daha kolay ulaşmış olacaktır.

Plan Çeşitleri

Okul öncesi eğitimde öğrenme sürecinin belli bir düzen içinde sistemli bir biçimde yürütülebilmesi için genel olarak iki tür plan hazırlanmaktadır. Bunlar yıllık ve günlük planlardır.

• Yıllık plan ve özellikleri

Yıllık plan, bir öğretim yılı içinde yapılacak tüm öğrenme etkinliklerinin planlanmasını içerir. Diğer bir deyişle yıllık plan, öğretmenin bir öğretim yılı süresince, öğretmeni olduğu grup için program uyarınca belirlediği amaçlar ve kazanımların, kavramların, aile katılımı çalışmalarının, alan gezilerinin ,belirli gün ve haftalarda yapacağı etkinliklerin, etkinliklerde kullanacağı yöntemler ve değerlendirme yöntemlerinin aylara göre dağılımını gösteren ve öğretmenler tarafından hazırlanarak eğitim-öğretim yılı başında okul yönetimine verilen çalışma planıdır. Yıllık plan yapılırken çocukların gelişimsel özellikleri ve düzeyleri, ilgi ve ihtiyaçları mutlaka göz önünde bulundurulur. Yıllık planlar genel anlamıyla çocuklara bir yılda kazandıracağımız davranışlarla etkinliklerin bir çizelge üzerinde gösterilmesidir.

Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi'nde çıkan yönergeye ve eğitim programına uygun olarak planı kendi başına ya da diğer öğretmenlerle birlikte hazırlayabilir. Hazırlanan plan okul müdürü tarafından onaylandıktan sonra uygulamaya konulur.

• Günlük plan ve özellikleri

Günlük plan, o gün için belirlenen amaçları ve kazanımları, kavramları, etkinliklerin hangi

ortamda ve hangi yöntemle gerçekleştirileceğini, etkinliklerdeki öğrenme süreçlerini, kullanılacak materyal, araç ve gereçleri, etkinlikler arası geçişleri, beslenme, tuvalet, temizlik gibi gün içindeki rutin etkinlikleri, varsa planlanan aile katılımı çalışmalarını ve değerlendirme boyutunu içeren ve her gün öğretmen tarafından hazırlanan bir plandır. Yıllık planda olduğu gibi günlük plan hazırlanırken de çocukların gelişim düzeyleri, ilgi ve ihtiyaçları mutlaka göz önünde bulundurulur.

Günlük plan hazırlanırken fazla ayrıntıdan sakınılmalı; ancak çok kısa ya da dağınık bir plan yapmamaya özen gösterilmeli, değişik tekniklere yer verilmeli, farklı kaynaklardan yararlanılmalı, çocukların eğlenerek öğrenecekleri çeşitli eğitim ortamları oluşturmaya dikkat edilmelidir.

IV. BÖLÜM

AİLE KATILIMI

Günümüzde okul öncesi eğitime verilen önem tüm ülkelerde artmıştır. Ancak okul öncesi eğitimin önemi konusunda toplumsal bilinç oluşturan ülkelerde, bu bilinç sayesinde, okul öncesi eğitimdeki okullaşma oranları da artmıştır. Bu gerçekten hareketle pek çok ülkede toplumsal bilinç oluşturma konusunda çeşitli çalışmalar ve yoğun kampanyalar yürütülmektedir.

Okul öncesi eğitim alanında çocuklar üzerinde yapılan araştırmalar, aile katılımını sağlayan programlarda yetişen çocukların gelişimindeki olumlu etkinin “kalıcı” olduğunu ortaya koymaktadır. Ancak, okul öncesi eğitim kurumlarının bir çoğunda aile, programların dışında kalmakta; böylece çocuğun kazandığı becerilerin kalıcılığı sağlanmamakta ve bu becerilerin günlük yaşama aktarılması mümkün olmamaktadır. Bu nedenle okul öncesi eğitimde en iyi yaklaşım, çocuğu tek başına birey olarak değil, ailesi ile birlikte ele alan yaklaşımdır.

Ailenin eğitime katılımını sağlamak için ailelere olumlu düşüncelerle yaklaşmak önemlidir. Aile bireylerinin çocuğu daha iyi tanıdığını ve çocuk hakkında öğretmenden daha fazla deneyime sahip olduğunu, kendi çocuğunun eğitiminde geçerli olabilecek yöntemler bildiğini kabul etmek gerekir. Ayrıca aile bireylerine karşı anlayışlı, hoşgörülü, esnek ve demokratik bir tutum sergilemek, ailenin çalışmalara katılımını kolaylaştırmak açısından önemlidir.

Ailenin eğitime katılımı, aile bireylerinin okul öncesi eğitim hakkında görüş sahibi olmaları ve çalışmaların evde pekiştirilmesini desteklemeleri ve böylece eğitimde devamlılığın sağlanması için gereklidir. Eğitimde sürekliliğin sağlanması ise eğitimdeki başarıyı artırır.

Ailenin eğitime katılımı, ebeveynlerin çocuk yetiştirme konusundaki bilgi ve becerilerini artırmakta ve daha etkili ebeveynler olmalarını sağlamaktadır.

Okul öncesinde aile katılımı; aile eğitim etkinlikleri, aile iletişim etkinlikleri, ailelerin eğitim etkinliklerine katılımı, ev ziyaretleri ve evde yapılabilecek etkinlikler, bireysel görüşmeler ve toplantılar yönetim ve karar verme süreçlerine katılım olmak üzere yedi ana başlıkta incelenebilir. Öğretmen, programdaki etkinliklerin hangilerinde aile katılımına yer vereceğini yıllık planını hazırlarken belirlemelidir. Her etkinlikte aile katılımı gerekmez.

Aile Eğitim Etkinlikleri

Aile eğitim etkinlikleri çocuk sağlığı, gelişim, davranış yönetimi, iletişim, beslenme, ruh sağlığı gibi konularda ailelerin bilgi ve becerilerini geliştirmeye yönelik sistemli ve planlı çalışmalardır. Aile eğitimi toplantılar, konferanslar, bireysel görüşmeler ya da makaleler, broşür, el kitabı, dergiler gibi basılı araçlar ve eğitim panoları yolu ile yapılabilir. Çalışmalara başlamadan önce ailelerin ilgi ve ihtiyaçlarını belirlemek amacı ile yazılı bir form verilmelidir. Bu formların analizi sonucunda ortaya çıkan ihtiyaçlara göre hangi konunun hangi etkinlik yoluyla ve ne zaman yapılacağı planlanmalıdır.

AİLE EĞİTİMİ İHTİYAÇ BELİRLEME FORMU

İsim.....

Tarih...../...../.....

Okulumuzda sizlerin belirleyeceği konularda eğitim etkinlikleri düzenlemeyi planlıyoruz. Aşağıda verilen konulardan eğitim almak istediklerinizi önem sırasına göre numaralayınız. En önemli gördüğünüz konuya (1) veriniz.

Konular

Gün.....

Saat.....

- () Çocuklarla iletişim
- () Çocukta davranış yönetimi
- () Çocuk hastalıkları
- () Beslenme alışkanlıkları
- () Çocuk kitapları
- () Çocuk ve oyun
- () Okula hazırlık
- () Diğer (ekleyiniz).....

Toplantı Sıklığı.....

- () Her hafta
- () 2 haftada bir
- () Ayda bir

Belirlenen ihtiyaçlar doğrultusunda yapılabilecek etkinlikler şunlar olabilir:

• Eğitim toplantıları

Eğitim toplantıları aile katılımı açasından çok önemlidir. Bu toplantılarda aşağıdaki noktalar göz önünde buundurulmalıdır:

1. Yüz yüze eğitimlerde mümkün olduğu oranda küçük gruplarla, ebeveynlerin etkin olduğu çalışmalar tercih edilmeli eğitim sırasında görsel, işitsel ve teknolojik araçlar kullanılmalıdır.

2. Toplantılarda, ebeveynlerin birbirlerini görebilecekleri şekilde "U" düzeninde oturmaları sağlanmalıdır.

3.Ortamın aydınlatma ve ısı durumu kontrol edilmeli, hoş bir ortam yaratılmalıdır.

4. Konuşurken ebeveynlerle göz iletişimi kurulmalıdır.

5.Ebeveynlere sevecen, hoşgörölü, sabırlı, saygılı ve hoşgörölü davranılmalıdır.

6. Ebeveynlerle konuşurken ses tonu ve vurgulara özen gösterilmeli, yargılayıcı ifadelerden kaçınılmalıdır.

7.Toplantı konusu ile ilgili mümkünse uyarıcı panolar ve masalar hazırlanmalıdır.

8. Toplantı konusu ile ilgili görsel bir sunum yapılmalıdır.

9. Sunumda kullanılacak teknolojik araçlar ortamda önceden hazır bulundurulmalı ve önceden kontrol edilmelidir.

10. Konu içeriği önceden hazırlanmalı, teorik bilgilerden çok ebeveynlerin günlük yaşamda kullanabilecekleri, sorunların çözümüne yönelik bilgiler hazırlanmalı; örnekler ve örnek olaylarla zenginleştirilmeli, hangi tekniklerin nerede kullanılacağı önceden belirlenmelidir.

11. Toplantının amacı toplantı başlarken açıklanmalıdır.

12. Toplantı sırasında tek yönlü öğretici olmaktan kaçınılmalı, ebeveynlerin katılımını sağlayacak soru sorma, tartışma, rol oynama, demonstrasyon teknikleri kullanılabilir.

13. Ebeveynlerden alınan yanıtlar pekiştirilmelidir.

14.Tartışmalar planlanan yönde gitmediğinde tartışma yönlendirilmelidir.

15. Ebeveynlerin tartışmaya etkin katılımı sağlanmalıdır.

16. Tartışmalara katılmayan ebeveynlere deneyimlerini paylaşımları için fırsat verilmelidir.

17.Toplantı sonunda özetlemeler ve gelecek toplantılar hakkında bilgi verilmelidir.

• Konferanslar

Konferanslar önceden belirlenen konularda ya da genel konularda öğretmen, yönetici ya da davet edilen bir konuk tarafından verilebilir. Ancak bir uzman davet edildiğinde, önceden uzman ile görüşülerek konu içeriği gözden geçirilmeli, bilgilerin uygulanabilirliği ve ifadelerin anlaşılabilirliği kontrol edilmelidir.

• Eğitim panoları

Ebeveynlerin rahatlıkla görebileceği bir alanda, bir konu başlığı belirlenerek, dikkati çekecek bir tarzda hazırlanmış, kolay okunabilir özellikte panolardır. Panolara ilgi ve dikkat çekici bir başlık hazırlanır.

1. Panolar gazete haberleri, fotoğraflar, makaleler, şiirler ve resimlerle ilgi çekici hale getirilir.

2. Konu ile ilgili broşür, el kitabı, el ilanı v.b. basılı materyaller ile panodaki bilgilerin gelişmesi sağlanır.

3. Ebeveynler çocuklarını bırakmaya ya da almaya geldiklerinde panoya dikkatleri çekilir.

4. Ebeveynlerin panodaki yazıları okuyup okumadıkları gözlemlenir ve onların dikkati yönlendirilir.

• Bireysel görüşmeler

1. Her çocuğun ebeveyni ile bireysel görüşme düzenli ve planlı olarak yapılmalıdır. Bunun için bireysel görüşme çizelgesi hazırlanmalıdır.

2. Bazen evde ya da okuldaki yeni durumlarda da bireysel görüşmeler yapılmalıdır.
3. Görüşmeler için uygun bir ortam sağlanmalı, görüşmelerin kesintiye uğramasına izin verilmemelidir.
4. Rahat bir atmosfer sağlanmalı, saydam olmalı ve güvenilir olduğunuz hissettirilmelidir.
5. Yalnızca sorunlu durumlarda değil olumlu gelişmeleri paylaşmak için de bireysel görüşmeler yapılmalıdır.
6. Görüşmelerin amacı açıklanmalı, çocuğun gelişim durumu ve davranışları hakkında ebeveyne bilgi verilmelidir.
7. Ebeveynden çocuğun evdeki davranışları ve olaylar hakkında bilgi alınmalı, yani durumlar karşılıklı olarak paylaşılmalıdır.

Aile İletişim Etkinlikleri

Okul öncesi eğitim kurumlarında ebeveynlerle iletişim kurmak için başvurulacak yollardan başlıcaları şunlardır:

1. Telefon görüşmeleri

Aile ile iletişim etkinliklerinden ilki telefon görüşmeleridir.

- a) Telefon görüşmeleri yolu ile ebeveynlerle sık sık iletişim kurulmalı,
- b) Telefon görüşmelerinde bir sorun tartışılmamalı sorunları tartışmak için yüz yüze görüşme tercih edilmeli,
- c) Telefonda çocuk hakkında bilgi verilmeli ve olumlu yorumlarda bulunulmalıdır.

2. Kitapçıklar-etkinlik örnekleri

Öğretmen, çocukların resimleri için anlattıkları hikâyeleri ya ayrı bir not alarak ya da resmin arkasına kaydederek bunlardan ebeveynleri haberdar edebilir. Ayrıca öğretmen, ebeveynleri çocuğun resim yaparken kullandığı renk isimleri, söylediği şarkılar ve dil ile ilgili diğer ayrıntılar hakkında da bilgilendirmelidir.

Grupta çalışırken küçük kitapçık ve broşürler oluşturulabilir. Kitapçıklar, öğretmen tarafından ya da bir grup çocuk tarafından oluşturulabilir. Öğretmen, çocukların anlattığı hikâyeyi yazmalı ve hikâyeyi çocukların resimlemelerine izin vermelidir. Aşağıdaki kitaplar anaokulundaki etkinlikler hakkında ebeveyne bilgi verebilir:

- a) Yemek Kitapları: Sevilen yemek tarifleri toplanabilir ve kitapçığa yerleştirilip eve gönderilebilir.

Bu tarifler anaokulu mutfağından ya da çocukların yemek pişirme etkinliklerinde denedikleri yemeklerin tariflerinden oluşturulabilir.

- b) Adres kitapları: Anaokulundaki bütün çocukların, personelin adresleri toplanıp pratik bir adres ve telefon numaraları kitabı oluşturulabilir.

- c) Gezi kitapları: Geziden sonra çocukların gezideki olaylar ve en çok hoşlandıkları şeyler hakkında kitaplar yapılabilir.

Diğer bireysel kitapçıkların başlıkları da şunlar olabilir. “..... Zaman Korkarım”, “Ailem”, “...Zaman Kızarım”, “Sevmediğim Şeyler”, “Anaokulunda Çok Eğlendik” gibi .

3. Teyp kayıtları

Öğretmen anaokulunda her zaman kayıt almaya hazır bir teyp bulundurmalıdır. Çocukların yeni öğrendiği şarkıyı, arkadaşları ile konuşmalarını, yeni öğrendiği bir sözcük ya da kavramla ilgili konuşmalarını kaydederek bu önemli olayı ebeveynlerle paylaşmalıdır. Teyp çocukların da kullanabileceği araçlardır. Çocuklar heyecan verici bir şeyi keşfettiğinde ya da o anda olan önemli bir olayı, heyecanı anında yakalayıp ebeveynleri için kaydedebilir. Bu kayıtlar çocukla birlikte eve gönderilebilir ve akşam ebeveynlerle paylaşılması sağlanabilir.

4.Fotoğraflar

Her anaokulunda bir fotoğraf makinesi mutlaka bulunmalı ve öğretmen fotoğraf makinesini kullanmayı bilmelidir.

Çocuk için ilk olarak gerçekleşen gelişimsel olaylar ve diğer bütün hatırlanması gereken olaylar fotoğraf makinesi ile kayıt edilebilir. Bu fotoğraflar sınıftaki panoya asılabilir ya da armağan olarak anne-babaya verilebilir. Böylece ebeveynler bu gelişmeleri daha iyi takip edebilir ve pekiştirebilirler.

Fotoğraflar gezilerde, yemek sırasında, kahvaltıda ya da oyun etkinlikleri sırasında çocuklar tarafından da çekilebilir. Çekilen bu fotoğraflar albümlere konabilir. Bu şekilde çocukların fotoğraflar hakkında konuşmaları ve gurur duymaları sağlanır.

Günlük olaylar sırasında çekilen slaytlar ebeveynlere veli toplantılarında gösterilebilir ya da toplumsal ve gönüllü kuruluş toplantılarında gösterilebilir. Slaytlar, ebeveynlere okul öncesi programlarını, amaçları ve hedefleri göstermede yardımcı olabilir.

5.Duyuru panoları

Duyuru panoları ebeveynlerin çocuklarını aldıkları ya da getirdikleri zaman okuyabilecekleri yerlere yerleştirilmelidir. Duyurular, çocukların etkinlikleri ya da öğretmenin hazırladığı özel notlar tahtaya iliştilirilebilir. Bazı firmaların çıkardığı el ilanlarından (beslenme, çocuk yetiştirme ve sağlık konularında) ebeveynlere yeterli sayıda sağlanabilir. Ayrıca okulun el kitapları ve haber mektupları tahtanın yanında bir masada bulundurulabilir.

6.Haber mektupları

Anaokulu ve ebeveyn arasında iletişim sağlayan önemli bir araçtır. Bu mektuplar, haftalık, aylık ya da on beş günde bir düzenli olarak hazırlanabilir. Ebeveynlere, topluma ve yöneticilere bilgi vermek amacı ile kullanılabilir.

Ebeveynler okul dışı gezileri, yeni etkinlikleri bilmek isterler. Ebeveynler haftalık etkinliklerin programını öğrendiğinde çocuk ve ebeveyn o etkinlik hakkında konuşacak, çocuğun ihtiyacı olan sözcük ve terimleri açıklayacaktır.

Çocuk yetiştirme ile ilgili makaleler, oyuncak yapımı ya da evde çocuklarla yapılabilecek etkinlikler haber mektubunda yer alabilir. Ayrıca çocuklarla, personelle ya da ebeveynlerle ilgili haberler herkesin ilgisini çekecektir. Ayrıca program etkinlikleri, okul öncesi ile ilgili çıkan yeni yasalar konusunda ulusal haberler, okul öncesi programdaki değişiklikler ya da araştırmalar haber mektupları aracılığı ile velilere duyurulabilir.

7.Yazışmalar

Yazışmalar ebeveynnden okula, okuldan ebeveyne olmak üzere iki yönlü bir süreç olmalıdır. Bu süreçte öğretmen memnuniyetine ya da önemli olaylara ilişkin notlar yazılabilir. Kesin kayıtların ve raporların tutulmasında çocukların katılmasının çok kritik önemi vardır. Yemek yeme, uyuma, fiziksel büyüme ve gelişim konusundaki kayıtlar yalnızca ebeveyn ve çocuk için değil öğretmen içinde çok önemlidir.

8.Toplu dosyalar

Her bir çocuğun büyüme ve gelişim kayıtları için öğretmen toplu dosyalar tutmalıdır. Sağlık kayıtları, gelişim çizelgeleri ve anekdot kayıtları toplu dosyalarda bulunabilir. Bu dosyalarda çocuğun yaptığı sanat etkinlikleri tarihleri ile birlikte düzenli olarak yer almalıdır. Çocuğun sosyal ve psikomotor gelişimleri kaydedilmelidir. Örneğin çocuğun ilk ayakta duruşu, topu ilk yakalayışı gelişimin temel taşlarıdır.

Gözlem kayıtları ve anekdotlar, bu şekilde çocuğun davranışlarını ve gelişmesini dönemler boyunca izleme amacı ile kullanılabilir.

Öğretmenin elinde sürekli kâğıt-kalem bulunmalıdır. Öğretmen, çocuğun davranışlarını çeşitli

etkinliklerde detaylı olarak tanımlayarak yazmalıdır. Bu gözlem kayıtları objektif olmalıdır. Ancak bu şekilde çocuğun büyüme ve gelişiminin seyri sağlıklı biçimde izlenebilir.

9.Toplantılar

Toplantılar, okulun politikalarını ve programını anne-babalara tanıtma ve anne-babaların birbirlerini tanımaları, paylaşımında bulunmaları açısından önemlidir.

Dönem başında yapılan toplantılarda okul öncesi eğitimin önemi ve okul öncesinde yapılan çalışmaların neler olduğu, kurum olarak amacımız ve programımız, anne-babalara anlatılmalı, daha sonraki toplantılarda da yapılan uygulamalar ve hedeflere ne kadar ulaşıldığı hakkında bilgi verilmelidir. Son toplantıda ise değerlendirme yapılmalı ve önerilerde bulunulmalıdır. Babaların katılımlarının artırmak için, sadece babaların katılabileceği özel toplantılar düzenlenmelidir.

Toplantılara katılımın düşük olmasının nedenlerinden birisi de kurumlarda ebeveynlerden ekonomik destek beklenmesidir. Bu nedenle, toplantılar sırasında bu kalıplaşmış yargıyı değiştirmeye özen gösterilmelidir.

Çocukların bireysel sorunları bu toplantılarda dile getirilmemeli, bunun için bireysel görüşme tercih edilmelidir.

Toplantılarda, çocukların gelişimsel ilerlemeleri gözlem kayıtları, etkinlik örnekleri ve test sonuçları gibi somut kanıtlarla anlatılmalıdır. Toplantı sırasında çocukların kayıtları yeniden gözden geçirilebilir, gelişim düzeyleri tartışılabilir ve gelecek yıl için planlamalar yapılabilir. Öğretmen, toplantılarda ebeveynleri konuşmaya teşvik etmeli ve grubu yönlendirmelidir. Çocukların toplu kayıtları, tarihlere göre sıralanmış sanat etkinliği örnekleri, standart testlerin ya da standart olmayan testlerin sonuçları ve gözlem kayıtlarının sonuçları ebeveynlerle paylaşılmalıdır. Verilere dayanan çocukların büyüme ve gelişim durumu özetleri ebeveynler için önceden hazırlanmalıdır.

Toplantılar sırasında, öğretmen olabildiğince özel ve somut olmalı, değerlendirmelerini sanat etkinlikleri, gözlem kayıtları ya da fotoğraf örnekleri ile desteklemelidir. Çocukları ve aileleri diğer çocuklar ve aileler ile karşılaştırmaktan kaçınılmalıdır. Eğer bir sorun var ise, dürüstçe yaklaşılmalı, ebeveynle işbirliği yapılmalı ve bunu da yapmaya devam etmelidir. "Nasıl yardım edebileceğinizi düşünüyorsunuz" sorusunun karşılığında ebeveyn önerisini dinledikten sonra siz de somut çözüm önerileri verebilirsiniz: "Şunu yapmayı deneyebilirsiniz.Bakalım ne olacak?" vb. Anlaşılmazlık durumunda, anlaşılmazlığı tartışmaya dönüştürmekten kaçınılmalıdır. Toplantı sırasında;

- a) Toplantı yönetimi ile ilgili kurallara uyulmalıdır:
- b) Toplantı saati, tarihi, yeri önceden duyurulmalı,
- c) Toplantının amacı ve beklentileri açıklanmalı,
- ç) Toplantıya zamanında başlanmalı,
- d) Etkin tartışmalar yapılması sağlanmalı,
- e) Tartışmaların gündem dışına taşmamasına özen gösterilmeli,
- f) Alınan kararlar ve uzlaşılan noktalar özetlenmeli,
- g) Sonuç özetlenmeli ve değerlendirme yapılmalıdır.

Toplantı sonunda gelecek yılın planları tartışılabilir ya da çocuğun gelecek yıl devam edeceği okul hakkında bilgiler verilebilir. Planlamalar bittikten sonra olumlu duygular ifade edilmeli, ebeveyni işbirliğine davet edilmelidir.

10.Okul ziyaretleri

Okul ziyaretleri ebeveynlerin program etkinliklerini anlamaları bakımından çok önemlidir. Okul ziyaretleri planlanmalıdır. Ancak ebeveynlerin, özellikle babaların düzenli aralıklarla okulu ziyaret etmesi çok zordur. Bu nedenle babalar için de uygun zamanları tespit edip, okul ziyaretleri planlanmalıdır. Özel günlerde de ebeveynlerin çocukları ile okulu ziyaret etmelerine izin verilmelidir. Özel ziyaret günleri planlanabilir: Anneler günü, kardeşler günü gibi.

11.Geliş-gidiş zamanları

Geliş-gidiş zamanları ebeveynle iletişim açısından önemli fırsatlardır.

Öğretmen, ebeveynle iletişim kurmak için gün içindeki belirli zamanları kullanabilir. Örneğin o gün için yapacağı hazırlıkları anne-babalar gelmeden önce tamamlamalı ve anne-baba daha rahat bir ortamda karşılanmalıdır.

Çocuk ve ebeveyn anaokuluna geldiğinde mümkün olduğunca sıcak karşılanmalıdır. Öğretmen, gecenin nasıl geçtiğine ilişkin sorular sorabilir. Örneğin “İyi uyudun mu?”, “Hastalığı nasıl oldu?”, “Dün gördüğümüz sincabı size anlattı mı?” vb. Öğretmen o günün planları hakkında da ebeveynlerle konuşabilir: “Bugün biz okulda ekmek pişireceğiz, bir kısmını sizin için saklayacağız” ya da “Bugün çocuklarla konuşmak için bir dışçı gelecek” vb. Bu tür bilgiler anında ve plansız olarak ebeveynle iletişim için kullanılabilir.

Aynı şekilde ebeveyn de, çocuk hakkında, öğretmeni bilgilendirebilir: “Burak bu gün çok mutlu, bu gün yaptığı kaleyi tamamlamak istiyor.”, “Aslı bugün biraz rahatsız, onu yakından izlemeniz gerekebilir.” gibi... Öğretmen benzer iletişimleri çocuğun sanat etkinliklerini ailesine vererek akşam üzeri de kullanabilir.

Ebeveynlerin Eğitim Etkinliklerine Katılımı

Ebeveynlerin sınıf etkinliklerine katılımının birçok şekli vardır. Bazı programlarda ebeveyn, günlük etkinliklerde öğretmenin yardımcısı gibi görev yapmakta, bazı programlarda ise sadece belirlenmiş zamanlarda özel bir etkinlik için yardım etmeye çağırılmaktadır. Müzik, dans, sanat gibi özel yetenekleri olan ebeveynlerden yararlanılabilmektedir. Bazı anaokullarında ise ebeveynler yalnızca gezilerde ve özel toplantılarda davet edilmektedir.

Ebeveynlerin etkinliklere katılımını belirlemek için onlara öncelikle “Ebeveyn Katılım Formu” uygulanmalıdır.

EBEVEYN KATILIM FORMU

İsim:.....

Tarih:.....

Ebeveynlerin eğitime katılımı ve çocukların deneyimlerini paylaşmak için sizleri anaokulumuzda görev almaya davet ediyoruz. Bu yolla sizler, kendi çocuklarınızın arkadaşları ve diğer yetişkinlerle olan ilişkilerini gözlemleyebilme şansını elde etmiş olacaksınız. Ayrıca çocuk yetiştirme ve onlarla iletişim kurmada yeni yollar öğrenebileceksiniz. Anaokulumuzdaki çalışmalara katılım sürenizi, katılım yapabileceğiniz etkinlikleri belirtiniz.

Katılım Süreniz:

Tam Gün ()

Yarım Gün ()

Özel Etkinlikler ()

Aşağıdaki maddeleri inceleyiniz ve yapabileceğinizi işaretleyerek belirleyiniz. Aşağıda belirtilenlere eklemeler yapabilirsiniz.

.....Gezilerde yardım edebilirim.

.....Çay ve diğer özel toplantılarda yardım edebilirim.

.....Materyal ve araç hazırlamak için düzenli olarak gelebilirim. (Lütfen gün belirtiniz.)

.....Öykü anlatabilirim.

.....Çocukların oluşturduğu hikâyeleri kayıt edebilirim.

.....Deneylerde görev alabilirim.

.....Enstrüman çalabilirim.

.....Resim deniz, kabuğu, taş...vb. koleksiyonumuzu çocuklara gösterebilirim.

.....Meslek tanıtımlarında görev alabilirim.

.....Yemek pişirme, dikiş dikme.. vb. özel ilgilerim var. Bunları çocuklarla paylaşabilirim.

.....İlgi köşeleri(bakkal, postane vb.) hazırlanmasında yardım edebilirim.

.....Tiyatro çalışmalarında görev alabilirim.

.....Evcil hayvanlarım var okula getirebilirim.

.....Bilgisayar etkinliklerinde görev alabilirim.

Yardım etmeyi düşündüğünüz diğer konuları belirtiniz.

.....
.....
.....

NOT: Kutular, düğmeler, giysiler, kemerler, şapkalar ve çantalara ihtiyacımız vardır. Bu tür eşyaları çocuklarınızla gönderebilirsiniz.

Katılım formlarının analizi sonrasında çalışmalara sürekli olarak katılmak isteyen ebeveynler için bir katılım planı oluşturulmalı ve bu plan kendilerine bildirilmelidir.

Ebeveynler sınıfa düzenli katılımcı oldukları zaman bir uyum programı yapılmalıdır.

Ayrıca anaokulunda çalışma kuralları ile ilgili olarak ebeveynlerle birlikte bir çalışma rehberi hazırlanabilir. Bu rehber diğer ebeveynlere de verilebilir. Bu programla çocuklarla çalışmak için ebeveynlerin ihtiyacı olan becerileri kazanmasına yardımcı olunmalıdır. Ebeveynlerin program hakkında birçok konuyu öğrenmeye ihtiyaçları vardır. Örneğin “Günlük etkinlik programı nedir, nasıl işler?”, “Çocuklardan beklenenler nelerdir?” gibi... Eğer özel bir gün için etkinlik ya da bir aracın kullanılması ile ilgili özel bir açıklama var ise bunlar hem sözel hem de yazılı olarak ebeveynlere verilmelidir. Ebeveyn her geldiğinde ona özel bir sorumluluk verilmeli, günlük etkinliklerle ilgili diğer bilgiler de verilmelidir. Ayrıca disiplin, iletişim gibi konularda ebeveynlere bilgi verilmelidir.

Hazırlanan bu rehberde çocuklarla çalışmanın etik kuralları, çocuklarla ilgili bilgilerin gizliliği, çocukları diğer çocuklarla karşılaştırmama gibi ilkeler vurgulanmalıdır.

Başkaları ile sınıf içinde çalışmak her zaman kolay değildir. Ancak üzerinde düşünüldüğünde ve planlamalar yapıldığında, ebeveynlerin programa dahil edilmesi çok güç değildir.

Öncelikle öğretmen kendini hazırlamalıdır. Ebeveynler sınıfa katıldığı anda öğretmen onları gözlemlemek için zaman ayrılmalıdır.

Öğretmen çalışmayı düşündüğü ebeveyni öncelikle tanımalıdır. Eğer çalışacağı ebeveyni tanırsa, değerlerini, alışkanlıklarını bilirse onlarla iletişim kurmak için fikre sahip olabilir. Yetişkinlere rehberlik etmek için her şeyden önce onlarla patron gibi konuşmamak yararlı olacaktır. Örneğin “Bana yardım edebilir miydiniz?”, “Özge’nin yardıma ihtiyacı var, onunla çalışabilir misiniz?” vb.

Eğer sınıfta ebeveynler ne yapacaklarını tam olarak bilirlerse onlara verilecek yönergeler de en aza indirilebilir.

Aynı zamanda ebeveynlerin bu işe hazırlanması da önemlidir. Ebeveynler de neyi yapıp neyi yapmayacaklarını bilmelidir. Ebeveynler okulu tanımalı, okulun politikalarını bilmeli, okulda uygulanan yöntemlerden haberdar olmalıdır. Bu tür bilgiler oryantasyon ya da eğitim programları ile ya da basılı materyaller aracılığı ile verilebilir. Birçok kurum okulu tanıtan basılı materyallerin hazırlanması, ebeveynlerin grup toplantılarına katılımı, çocuklarla çalışma teknikleri, sınıfı gözleme gibi birçok olanağı ebeveyn sınıfta çocuklarla çalışmaya başlamadan önce sunmaktadır.

Ebeveynler sınıfta farklı düzeylerde katkılar getirerek çalışabilirler:

1. Evde ya da okulda eğitim materyalleri hazırlayabilirler.

2. Yemek, kahvaltı ya da açık havada oyun etkinlikleri sırasında çocukları gözetim altında bulundurabilirler.

3. Kağıt işleri, dosyalama ve kayıt tutmada yardım edebilirler.

4. Sınıftaki eşyaların korunması, kütüphanenin kitaplarının tamir edilmesi, dolapların düzenlenmesinde yardım edebilirler.

5. Bazı etkinlikleri hikâye anlatma, oyun, ya da şarkı gibi doğrudan uygulayabilirler.

Ebeveyn, uygulayacağı etkinliğe karar verirken, sırasıyla, çocuklarla doğrudan çalışılmayan etkinlikler (materyal ve fiziksel ortamlarla ilgili), rutin etkinlikler ve en sonda çocuklarla doğrudan iletişime dayanan etkinliklere doğru bir katılım sırası izlenmelidir. Ebeveyn grup etkinliklerini uygulamadan önce kendisi ile görüşmeli, etkinliğin uygulanmasına ilişkin teknikler hakkında bilgi verilmelidir. Ebeveynlerden istenen iş ne olursa olsun anlamlı olmalıdır. Çok fazla iş verildiği zaman ebeveynlerin katılımı azalır.

• Ev ziyaretleri

Ev ziyaretleri erken çocukluk eğitiminde yeni olmayan bir konudur. Anaokulu, gündüz bakımevi,

kreşler ve diğer kurum merkezli programlarda öğretmenler yılda birkaç kez ev ziyareti düzenlemelidirler. Bir çocuk için yılda en az iki ev ziyareti önerilmektedir. Öğretmen, çocukları ziyaret ederek çocuk ve aile hakkında bilmediği birçok şeyi öğrenecektir. Öğretmen, evi ziyaret ettiğinde aile ile arasında yeni ilişkiler gelişecektir.

Ev ziyaretinde ilişkilerin dinamiği değişmektedir. Evde öğretmen bir "güç" figürü olarak değil bir misafir olarak algılanmaktadır. Bu koşullar altında ebeveyn, kendisini daha rahat hissedecek, öğretmen ile iletişim kuracak; fikirleri, duyguları paylaşacak ve sorular soracaktır. Ev ziyaretleri, ebeveynlerin öğretmene ve düşüncelerine olumlu yaklaşacakları zamanlardır. Bu nedenle öğretmen, ebeveynlerin sorunlarını ve endişelerini bu sırada konuşmalıdır.

Ev ziyaretleri çocuklar açısından da önemlidir. Çocuklar öğretmenin onlarla çok ilgilendiğini ve evlerini ziyaret ettiğini düşünerek kendilerini çok iyi hissederler.

Öğretmen, ilk ziyaretinde olumlu bir ilişki kurmak için planlamalar yapmalıdır. Eğer öğretmen oyuncak, kitap ya da bir oyun getirmişse bunun için uygun bir yer seçmelidir. Eve bir şey götürmek öğretmene üzerinde konuşmak için bazı fırsatlar sağlar.

Yakın ilişki bir kez kurulduktan sonra öğretmen çocuk için geliştirdiği amaçları çalışmaya başlayabilir. Ev merkezli programlarda amaçların oluşturulması, ev ziyaretinin en kritik parçasıdır. Amaçlar bir kez oluşturulunca da bu kez öğretmen, bunları gerçekleştirebilecek yöntemleri planlamalıdır. Ev ziyaretinde öğretmen;

1. Evdeki rutin işlerin çocuklar için öğrenme yaşantıları olarak nasıl kullanılabileceğini ebeveyne gösterir.

2. Çocuk ve ebeveynin birlikte oynayabileceği bir oyun ya da etkinlik planlar.

3. Ebeveyni dinleyerek onunla konuşarak, tartışarak ve ona ilgi göstererek destekler.

4. Çocuğun da yapımında görev alabileceği oyuncak ya da evde kullanabilecek bir araç yapar.

5. Oyun oynar, öykü okur, çocuk ve ebeveyni gözlemler.

6. Ebeveyne bazı konularda bilgiler verebilir. (Çocuk için yeni bir durum, örneğin kardeşin doğması vb.)

7. Ev ziyaretini değerlendirir ve gelecek ziyareti planlar.

Bazı ziyaretlerde ise ebeveyn ile bilgi alışverişinde bulunabilir, onlara yararlanabilecekleri eğitimle ilgili kaynaklar getirebilir, bunlar çocuğun büyüme, gelişim ya da öğrenmesi konusunda olabilir ya da ihtiyaçları olan diğer konulardaki (sağlık, sosyal haklar) bilgilere nasıl ve nereden ulaşabilecekleri konusunda yol gösterebilir.

Çocuğun evini ziyaret ederken, öğretmen-ebeveyn ilişkisi ile ilgili etik kuralları sürekli olarak akılda tutmak gerekir. Öğretmenin çocuğun evinde aldığı bilgiler gizlidir ve yalnızca öğretmen ve okul personeli tarafından, çocuğun yaşamını desteklemek amacı ile kullanılabilir.

• Evde yapılacak etkinlikler

Ebeveynlerin okul öncesi eğitim hakkında bilgi edinmeleri, çocuklarının gelişimlerini desteklemeleri, çocukları ile zaman geçirmeyi öğrenmeleri ya da özel bir gereksinim nedeni ile çocuğun bireysel olarak desteklenmesi amaçları ile ebeveynlere evde yapılabilecek bireysel etkinlikler ya da ev programları hazırlanabilir.

Bu çalışmaların sürekli ve düzenli olmasına özen gösterilmeli, etkinliğin uygulanmasına ilişkin yönergeler açık seçik ve anlaşılır olmalı, etkinliğin uygulama zamanları ve yöntemleri hakkında ebeveyne bilgi verilmelidir. Gerekiyorsa özel şekil ya da resimlerle etkinliğin uygulanması tarif edilmelidir.

- **Yönetim ve karar verme süreçlerine katılım**

Başarılı bir aile katılımı ancak ebeveynlerin amaçlar, hedefler ve politikaların belirlenmesinde, karar verme sürecine katılımları ile gerçekleşir. Bu yolla ebeveynlerin okulun amaçları, iş birliği ve açık iletişim konularında katılımı garanti edilebilir.

Okul öncesi eğitim kurumu, ne tür bir kurum olursa olsun, ailenin karar verme sürecine katılımı gereklidir. Geçerli olabilecek kararlar, bilgi ve anlayış temeline oturtulmalıdır. Bunu personelin iletişimi güçlendirme çalışmaları izlemelidir.

Okulda politikaların belirlenmesi için, ebeveyn temsilcilerinin de bulunduğu yönetim heyetleri oluşturulmalıdır.

Ebeveynler program çalışmalarının başlangıcından sonuna kadar politika belirlenmesinde, sürece doğrudan katılmalıdırlar.

Okul öncesi eğitim kurumları sürekli arayış içinde olmalıdır: “Okul öncesinde daha fazla çocuğa ve aileye hizmet etme durumunu nasıl sağlayabiliriz?”, “Hizmetlerimizi nasıl genişletebiliriz?”, “Okul öncesi eğitimin önemi konusunda toplumu nasıl bilinçlendirebiliriz?”, “Toplumsal bilinç kazandırmada okulumuzdaki ebeveynlerden nasıl yararlanabiliriz?”, “Toplumsal bilinç kazandırmada diğer kurum ve kuruluşlarla yerel medyayı nasıl harekete geçirebiliriz?” gibi konuları sorgulamalı ve gerekli çalışmaları yapmalıdır. Okul öncesi eğitim kurumlarında, araştırma, değerlendirme ve program geliştirme çalışmalarını yürütecek bir komite gereklidir. Bu komitede ebeveynler ve diğer toplumsal organizasyonun temsilcileri bulunmalıdır. İdare heyetinde mümkün olduğunca toplumun bütün temsilcileri yer almalıdır.

Bu şekilde, aileler okul öncesi eğitimde planlama, uygulama, değerlendirme ve yönetim süreçlerinin her birine dahil edilmiş olduklarında, gerçek bir aile katılımından söz edilebilir.

OKUL ÖNCESİ EĞİTİMDE DEĞERLENDİRME

Eğitim öğretim sürecinin son aşaması, amaçlar doğrultusunda planlanan ve uygulanan eğitim etkinliklerinin çocukların davranışlarında oluşturduğu değişikliğin ölçülmesi ve yorumlanması amacıyla yapılan değerlendirmedir. Değerlendirme sonuçları, programın geliştirilmesi amacıyla kullanılabilmesi gibi eğitimin etkisini belirlemek amacıyla da kullanılabilir. Her iki durumda da asıl hedef çocukların gelişimini ve eğitimini desteklemektir.

Değerlendirme eğitim sürecinin en temel öğelerinden biridir. Değerlendirme;

- Çocuğun tanınması ve değerlendirilmesi,
- Programın değerlendirilmesi,
- Öğretmenin kendini değerlendirmesi olarak farklı yönlerden ele alınmalıdır.

Çocuğu Tanıma ve Değerlendirme

Erken çocukluk yılları bireyin tüm yaşam becerilerinin temellerinin atıldığı çok önemli bir dönemdir. Çocukların yaşamın ilk yıllarında kazandığı öğrenme alışkanlıklarının, bilgi ve becerilerin yaşamın ileri yıllarına aktarıldığı bilimsel olarak kanıtlanmıştır. Bu nedenle okul öncesi yıllarda çocukların bilinçli ve doğru bir şekilde desteklenmesi ve yönlendirilmesi gerekmektedir.

Özellikle beyin gelişimi ile ilgili yapılan araştırmalar göstermektedir ki bireyin beyin gelişimi yaşamın ilk yıllarında çok hızlı bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Öğrenmenin beyin fonksiyonları üzerine kurulduğu düşünülecek olursa, yaşamın ilk yıllarında beyni uyaracak zenginleştirilmiş öğrenme ortamlarının önemi açıkça görülür. Bu durumda çocukların bilişsel, dil, hareket, sosyal ve duygusal gelişim alanında eş güdümlü olarak desteklenmeleri gerekmektedir. Çocukların gelişiminin çok boyutlu olarak desteklenebilmesi çocukların her türlü özelliği ile objektif olarak değerlendirilmesini zorunlu kılar. Çünkü çocuğa yardım, ancak onun bütünüyle tanınabildiği koşullarda gerçekleşebilir.

Çocuğu tanıma, okul programlarının geliştirilmesinde ilk adım olarak düşünülmelidir. Çocukların öğrenme ortamından etkili bir şekilde yararlanması, kendi öğrenme gereksinimleriyle uyumlu fırsatlar yakalamalarıyla büyük ölçüde gerçekleşebilir. Çocuğu ilgileri, gereksinimleri, gelişimsel özellikleri ve öğrenme stilleri ile tanımak; fiziksel ortamı da bu temele dayandırarak geliştirmek gerekir. Bu anlamda çocuğu tanımak ve değerlendirmek eğitim programının can alıcı boyutlarından biri olarak hayati öneme sahiptir.

Çocuğu tanıma ve değerlendirme; çocuk hakkında tarafsız, bütüncül, esnek fakat tutarlı, bilimsel ve sistematik, birbirini tamamlayan farklı işlev ve özellikteki bir dizi araç yardımıyla gerçekleştirilen, çok boyutlu bilgi toplama ve bunları birbirleriyle birleştirilerek anlamlı ve güvenilir bir karar verme sürecidir. Çocuğu tanıyabilmek için kullanılan araçlar ne olursa olsun her birinin ortak özelliği gözlenebilir, somut olmasıdır. Bir başka ifadeyle çocuğu tanıma ve değerlendirme süreci çocuğa ait bilgilerin çok çeşitli araçlar vasıtasıyla sistematik olarak toplanması, kayıt altına alınması ve bu veri tabanı ile çocuk hakkında yorum yapabilir hale gelmesi demektir.

• Çocuk hakkındaki bilgilerin kayıt altına alınmasının gereği

1. Çocukların hemen hemen her gün ve hızla değişen gelişimsel özelliklerinin akılda tutulmasını kolaylaştırır. Unutulmayacak sanılan bir çok şey bir süre sonra belleğimizden silinebilir. Bu nedenle kayıtlar, çocuğun gelişimine ait ipuçları verir ve bunların güvenilir bir şekilde yorumlanmasına yardımcı olur.

2. Kayıt altına alınan bilgiler, geçmişteki bulgularla şimdiki bulgular arasında bağlantı kurmayı

kolaylaştırır, karşılaştırma yapma olanağı verir ve gelecek hakkında öngörü kazandırır.

3. Bazı durumlarda detaylar, kritik kararlar için gereklidir. Kayıt altına alınan bilgiler gözden kaçabilecek neden-sonuç ilişkilerinin kurulmasında yardımcı olur.

4.Çocuk hakkında, çocuğun kendisi ve ailesi için zengin bir öz geçmiş oluşmasına olanak verir.

5.Çocuklar, kendileri ile ilgili yazılı kayıtları görerek okuma-yazmaya karşı olumlu tutum ve alışkanlık geliştirirler.

•Çocuğu tanıma ve değerlendirmenin önemi

Çocukları tanımak önemlidir. Çünkü;

1. Çocukların motivasyonunu, dikkatini, bir alana özgü bilgi ve beceri düzeylerini, ilgi alanlarını, öğrenme stillerini, gereksinimlerini, organizasyon becerilerini, sözlü ve sözlü olmayan iletişim becerilerini, arkadaşlık ilişkilerini, problem çözme becerilerini, sosyal yaşam becerilerini, yardıma gereksinim duydukları alanları ve güçlü yönlerinin tespitini olanaklı kılar.

2. Çocukların gereksinimlerini karşılayacak etkili ve kaliteli eğitim programlarının amaçlarının seçilebilmesini ve bu amaçlara ulaşılması için öngörülen kazanımların belirlenmesini sağlar. Bir başka ifadeyle, çocuğu tanımak için atılan ilk adım, sağlam bir başlangıç demektir. Çünkü çocuğun gereksinimleri tespit edildikten sonra diğer adımlar belirlenebilir.

3. Uygun öğrenme yöntem, teknik ve araçlarının seçilmesine ve böylece etkili öğrenme ortamlarının düzenlenmesine temel oluşturur.

4. Erken yaşlarda çocukların güçlü ve gelişmeye açık veya desteklenmesi gereken özel gereksinimlerinin karşılanmasına olanak verir. Böylece, çocukların gelişimsel olarak desteklenmesinde, doğru zamanda doğru yönlendirme şansı yakalanmış olur. Güvenilir ve geçerli araçların kullanılması durumunda, aileleri çocukları ile ilgili olarak bilgilendirmek ve yönlendirmek için etkili bir süreçtir. Çocuğu tanımakla ilgili kullanılan her yöntem ve araç, eğitimcinin ve ailenin çocuk hakkındaki fikirlerini karara dönüştüren somut sonuçları gösterir.

5. Çocukların kendi kendilerini de tanıma fırsatı yaratarak bireysel ve sosyal farkındalığı geliştirir ve çocuğun kendi hakkında içten denetim becerisinin gelişmesini sağlar.

6. Çocukların gelişimindeki ilerlemeyi ya da sapmaları ölçmeyi sağlar. Böylece çocuk hakkında bir profesyonel olarak aileleri bilgilendirmede güvenilir bir rehberlik hizmeti vermek mümkün olur.

•Çocuğu tanıma ve değerlendirme sürecinde dikkat edilmesi gereken noktalar

Geleneksel yaklaşımda değerlendirme, ürüne odaklı iken, yapılandırmacı kuram ve çoklu zeka kuramı çerçevesinde sürdürülen, aktif öğrenmeyi destekleyen günümüz eğitim yaklaşımında sadece ürün değil, sürecin değerlendirilmesi de ön plana alınmaktadır.

Çocuklar ne yaptıkları kadar nasıl ve neden yaptıklarını da düşünmelidirler. Bu şekilde çocukların eylemlerinden bir anlam çıkarmaları mümkün olabilecektir. Aksi taktirde çocuklar neden ve nasıl yaptıklarını düşünmeden , bilmeden ve bunu öğrenmeye gereksinim duymadan ezbere dayalı öğrenmenin sonuçlarıyla yüz yüze kalabilirler. Bu nedenle öğrenme sürecinde çocuğun kendini, arkadaşlarını, eylemlerini, malzemeleri değerlendirmesi, duygu ve düşüncelerini paylaşması sağlanmalıdır.

Tanım ve değerlendirmenin hedefi çocukların neleri bilmediğini değil, neleri bildiğini anlamaktır. Bu, bir anlamda, çocuğun güçlü yanlarının ortaya çıkarılması demektir. Çocukların bildiklerinden hareket ederek yeni öğrenme alanlarına dikkatlerinin çekilmesi önemlidir. Ayrıca, çocukların ne bildikleri kadar neleri merak ettikleri de dikkate alınmalıdır. Çünkü merak, öğrenmeyi güdüler; çocuklar, öğrenme merakı ve ilgisi duydukları konular üzerinde yoğunlaştıklarında çok daha etkili bir öğrenme gerçekleşir. Bu anlamda, çocukların meraklarını göstermelerinin tipik ifadesi olan

soruları ciddiyle ele alınmalıdır. Çocukların soruları, onların gereksinimlerini, meraklarını, nasıl ve ne düşündüklerini yansıtır. “Çocuğu tanımak” demek, çocuğun bildikleri kadar, neleri bilmek istediğini de ortaya çıkarmak demektir. Tabii ki çocuğun yaşından beklenen bazı standartlar göz ardı edilemez, bu nedenle çocukların yaşları gereği beklenen gelişimsel durumun altında olması da önemli bir bulgu olarak ele alınmalıdır. Bu nedenle, çocuğu tanıma ve değerlendirme sürecinde, çocuğun yaptıkları kadar yapamadıkları da dikkatle izlenmeli, gereken eğitsel destek sağlanmalıdır. Ancak, çocuğu tanıma ve değerlendirme çalışmalarının çocukların yapamadıkları üzerinde yoğunlaştırılmasından kaçınılması gerektiği de unutulmamalıdır. Hedef, çocuğun kendi yeterliliğinin farkına vararak kendi hakkında olumlu benlik algısını güçlendirmek ve böylece kendine saygısı ve güveni olan duygusal yönden güçlü bireyler yetiştirmektir.

Çocukların, aynı yaşta olsalar bile, birbirlerinden farklı bireyler olduğunu akıldan çıkarmamak gerekir. Aynı yaşlardaki çocuklar için, o yaşın kritik özellikleri olmakla birlikte çocukları birbirinden ayıran, onları özel yapan bir çok özellikleri de vardır. Bu nedenle çocukları tanıma-değerlendirme sürecinde, çocukların bireysel farklılıklarının kaçınılmaz olduğunu göz önünde bulundurarak öğrenen merkezli çoklu değerlendirme yöntem ve araçlarının kullanılması gerekmektedir.

Çocuğu tanıma ve değerlendirme, öğrenme sürecinin bir sonucudur, ürünü değildir. Sürecin kendisidir. Bir başka ifadeyle, çocuğu tanımak ve değerlendirmek için eğitim durumlarının sonuçlanmasını beklemek gerekmez. Çocuklar, öğrenme süreci içinde bu süreçten nasıl etkilendiklerini kendilerince uygun bir yolla yansıtır. Öğrenme kadar öğrenilenleri ifade etme yolları da özgün ve çok çeşitlidir. Bu nedenle eğitimcilerin çocuğu tanıma ve değerlendirme sürecini öğrenme sürecinin içinde ele alması, her durumu çocuk hakkında bir veri olarak dikkatle değerlendirmesi önemlidir.

Çocuğu tanımak, çocukla ilgili gelişimsel hedeflerin belirlenmesi açısından önemlidir. Ancak çocuğu tanımak için yapılan çalışmalar, çocuğu etiketlemek olarak yorumlandığında bu sürecin çocuk açısından son derece örseleyici olacağı da bir gerçektir. Bu nedenle aşağıda bazı pratik öneriler sunulmuştur:

1. Çocukları tanımaya yönelik kişisel bilgi formları geliştirerek çocuk hakkında önemli konularda öncelikli olarak bilgilendirme yoluna gidilmelidir. Karşılıklı iletişim ortamında doğal olarak bir tanıma gerçekleşse de özellikle çocuğun okula ilk başladığı günlerde çocuk ve ailesi ile ilgili bilgilere gereksinim duyulmaktadır. Kayıt sırasında kapsamlı olarak hazırlanmış bilgi formları bu ilk tanışma sürecinde çocuğa yardımcı kolaylaştırıcı olabilecektir.

2. Her çocuğun kendine özgü olduğu unutulmamalı ve bu nedenle çocuklar arasında herhangi bir şekilde karşılaştırma yapılmamalıdır.

3. Her gün mutlaka çocuğa sınıf içinde birkaç dakika bile olsa özel zaman ayrılmalıdır. Okul öncesi çocuğu bir grubun üyesi olma konusunda sosyal yeterliliğini her gün biraz daha güçlendirse de bireysel ilgiye olan gereksinimi halen devam etmektedir. Bireysel diyaloglar çocuğun özelliklerinin farkına varmak için bir fırsata dönüştürülebilir.

• **Çocuğu tanıma ve değerlendirmede kullanılan araçlar**

Çocuk sosyal bir varlıktır. Çevresiyle etkileşim halindedir. Bu nedenle çocukla ilgili bilgilere eksiksiz olarak ulaşabilmek için onun etkileşim ortamında bulunan kişilerle olan iletişimini anlamak gerekir. Örneğin çocuğun yaşıtı olan arkadaşlarıyla, kendinden büyük ya da kendinden küçük arkadaşlarıyla, farklı cinsiyetteki çocuklarla, anne ve babasıyla, öğretmeniyle, çok tanıdık olmadığı, yabancı diyebileceğimiz kişilerle iletişiminin nasıl olduğunu belirlemek önemlidir. Benzer şekilde çocukların beslenme, temizlik, uyku vb. gibi rutinler ile, bir başkası tarafından yönlendirilen ya da yönetilen faaliyetler sırasında, kendi başına inisiyatif kullanması gereken zamanlarda ve belli bazı

kurallara uyması beklenen durumlarda ne tip duygu, düşünce ve davranışlar sergilediği önemsenmeli ve bu durumlardaki tepkilerinden çocuğu değerlendirme adına yararlanılmalıdır. Çünkü çocuklar, farklı kişilerle olan ilişkilerinde farklı davranışlar sergilerler. Bu nedenle çocuğun sosyal ilişkileri ile ilgili bir değerlendirme yapabilmek için, onun farklı kişilerle bulunduğu ortamlarda veri toplamak gerekir.

Çocuk sosyal bir varlık olmakla birlikte ilgileri, gereksinimleri, öğrenme stilleri vb. açılardan tamamıyla bireyseldir.Çocuklar arasındaki bireysel farklılıklar hem eğitim programlarına hem de değerlendirme sürecine yansıtılmalıdır. Bir başka deyişle, çocuklar farklı yollarla öğrenebildikleri için öğrenme sürecinin de farklı araç ve yöntemlerle değerlendirilmesi gerekmektedir.

Çocuk gelişen, büyüyen ve öğrenen dinamik bir varlıktır. Özellikle okul öncesi yaşlarındaki çocuk, büyüme ve gelişmesinin doruk noktasındadır, çok hızlı bir değişim içindedir. Bu nedenle çocuğun gelişmesine ayak uydurabilecek, güncel ve gelişiminin bütün boyutlarını kapsayan tanıma ve değerlendirme araçlarına gereksinim vardır. Çocuğu sadece tek bir gelişim alanına ait tek bir araç ile değerlendirmeye kalkmak hatalı olacaktır. Ancak bunun yanı sıra, çocuğun özel bir alana ait bilgi, beceri ve davranışlarını değerlendirmeye yönelik olan araçlara da gereksinim vardır.

Çocuk meraklı bir varlıktır. Özellikle yaşamının ilk yıllarında eylemlerinin hedefi, merakını gidermeye yönelik keşfedici araştırmalar yapmaktır. Çocuk, kendini ve dünyayı keşfetme çabası içindedir ve kendisine tanıdık olmayan bir çok şeyle ilgilenir. Bu nedenle çocuğu tanıma ve değerlendirme sürecinde, çocuğun farklı ilgilerini ortaya çıkaracak özel alanlar üzerinde de durulmalıdır.

Aşağıda, okul öncesi çocukları tanıma ve değerlendirmeye yönelik olarak kullanılacak, en yaygın ve en işlevsel araçlardan kısaca bahsedilmiştir. Öğretmenler, çocuklar hakkında çeşitli kaynaklar aracılığıyla bilgi edinirler.Bunlar :

1. Gözlem kayıtları,
2. Anekdöt kayıtları,
3. Gelişim kontrol listeleri ve standart testler,
4. Portfolyolar (gelişim dosyaları),
5. Gelişim raporlarıdır.

1. Gözlem kayıtları

Çocuk hakkında bilgi toplamak için en güvenilir yol, çok sayıda ve amaca yönelik olarak yapılan planlı gözlemlerdir. Her zaman, her yerde kullanılabilmesi için pratik ve ekonomiktir. Gözlem bilgileri, çocuğu tanıma ve onunla ilgili doğru kararlar verilebilmede yardımcı olur. Böylece, çocuğun gelişimini destekleyecek etkin ortamların oluşturulması sağlanabilir. Çocukların gözlenmesi “rastgele” ve “odaklanmış”(hedefe yönelik) olmak üzere iki farklı şekilde gerçekleştirilebilir. Rastgele gözlemler olayın olduğu anda ortaya çıkar. Bu tip gözlemler, daha önceden planlanmamış zamanlarda ve ortamlarda öğretmenin çocuğa odaklanmasıyla ortaya çıkar. Bu tip gözlemler, sınıfta yapılan çalışmaların ya da oyunların doğal bir parçası olarak, tarafsız, ön yargısız bir durumda gerçekleşir. Herhangi bir özel düzenlemenin olmadığı doğal ortamlarda yapılan bu tip gözlemler “çocuğun kendisini yansıttığı ayna” olarak düşünülebilir.

Örneğin, bir çocuk evcilik oyunu oynarken çocuğu rolündeki arkadaşına “Sözümü dinlemezsen senin annen olmam kendime başka çocuk bulurum bu evi terk ederim.” diyorsa, bu diyalogu duyan bir öğretmen için bu sözler ilginç ve mutlaka üzerinde durulması gereken rastgele bir gözlem bilgisidir.

Mekânı, nesnesi, zamanı ve hedefi belirlenmiş gözlemler ise öğretmenin çocukla ilgili özel olarak bilgi toplama gereksinimini karşılar.Örneğin, sınıfta mevcut hiçbir şeyle ilgilenmeyen bir

çocuk için öğretmen, çocuğun ilgi alanlarını tespit etmek amacıyla bir kutu içinde hayvan getirmeyi dener ve çocuğun hayvanla ilgilenip ilgilenmediğini gözlemek ister. Eğer hayvanla ilgilenir ise, hayvanı çocukla iletişimi başlatmak için bir araç olarak kullanmayı hedeflemektedir.

Oyun, çocuk hakkında bilgi edinmek için en doğal ve en zengin veri kaynağıdır. Çocukların seçtikleri oyunlar, oyunlarında aldıkları roller, oyunlarının içeriği, oyun arkadaşları ve onlarla kurulan etkileşim, çocuğun sosyal, duygusal, fiziksel ve zihinsel performansı hakkında objektif bilgi verir. Bir öğretmen için, çocuğu oyunlarında gözlemek ve elde ettiği verileri çocuğu değerlendirmede “güvenilir kaynak” olarak kullanmak çok önemlidir. Aşağıda örnek olarak sunulan “Oyun Gözlem Formu” her çocuk için bireysel olarak kullanılmak üzere hazırlanmıştır. Her çocuğun oyun oynama alışkanlıklarını tespit ederek o çocuğa özgü oyun profilinin oluşturulması gereklidir. Öğretmenler, çocukların oyun davranışlarından yararlanabilmek için bu ya da benzer formlar geliştirmeli ve kullanmalıdırlar.Çocukların farklı oyun arkadaşlarıyla, farklı oyun türlerinde oyunlar oynamaları, oyun alanı olarak farklı mekânları kullanmaları, farklı oyun materyallerine yönelmeleri, onların öğrenme yaşantısını zenginleştirir. Bu nedenle öğretmenlerin zenginleştirilmiş oyun ortamları oluşturmaları gerekmektedir. Çocuklar, kendilerine sunulan seçeneklerin zenginliği ile kendi ilgi alanlarını ve becerilerini de geliştirme ve genişletme şansı bulabilirler.

Gözlemlerden etkili bir şekilde yararlanabilmek için periyodik olarak tekrarlanması, gözlem notlarının tarih belirtilerek kaydedilmesi ve gözlem kayıtlarının iyi tanımlanmış özellikleri ve durumları ifade etmesi sağlanmalıdır. Gözlem kayıtlarının anlaşılır ve net ifadeler içermesi de önemlidir. Genel olarak öğretmenler çocukların sorun davranışlarının gözlenmeye değer olduğunu düşünüp bu konuya odaklanırlar. Oysaki en sorunlu çocuğun bile olumlu davranış özellikleri ve becerileri vardır. Bu nedenle gözlemlerin içeriği çocukların sadece sorunlu davranışlarını değil, olumlu gelişmelerini de kapsamalıdır. Bu şekilde öğretmenlerin çocuklar hakkında çok boyutlu bakış açısı geliştirmeleri mümkün olabilecektir.

Bazı durumlarda genel gözlemler gereksinimi karşılarken, bazı durumlarda daha özel alanlarda gözlem yapmak gereksinimi olabilir. Bu yüzden öğretmenlerin farklı gözlem formları geliştirmeleri yerinde olur.

Aşağıda “Oyun Gözlem Formu” ve “Sistemik Gözlem Formu” örnekleri sunulmuştur.

OYUN GÖZLEM FORMU				
Çocuğun Adı - Soyadı :		Gözlem yapan öğretmen :		
Yaşı ve Cinsiyeti :				
Gözlem Tarihi	Oynadığı oyun köşesi ve oyun materyali Blok, fen, müzik, kitap, dramatizasyon, sanat, vb.	Oyun arkadaşları Yaş ve cinsiyet bakımından oyun arkadaşı olarak, kimleri tercih diyor?	Oyun tipi İzole(yalnız),paralel, beraber,kooperatif, yapı,inşa,sembolik vb.	Oyun davranışları Oyun içinde üslendiği roller, sorumluluklar ve iletişim özellikleri

SİSTEMATİK GÖZLEM FORMU	
Çocuğun Adı - Soyadı : Yaşı ve Cinsiyeti :	Gözlem yapan öğretmen : Tarih: Zaman aralığı:
Etkinlik -Ortam:	
Detaylar:	
Gözlem nedeni:	Yorumlar ve öneriler:

2. Anekdote kayıtları

Anekdote kayıtları çocuğun bireysel yaşamında önemli olan gelişimsel olayların kaydedilmesidir. İşlevsel bir anekdot kaydı tutabilmek için, çocuğun gelişimsel özellikleri ve program amaçları temel alınmalıdır. Her çocuk için tutulacak anekdot kayıtlarının belirli bir sayısı yoktur. Günde en az bir en çok beş arasında değişebilir.

Anekdote kaydı tutarken gözlenen olay ana hatlarıyla yazılır. Yazım sırasında tam bir cümle kurulması gerekmez. Çocuğun ismi ve tarih mutlaka yazılmalıdır. Günün sonunda alınan küçük notlar gözden geçirilerek anekdot kayıt formuna geçirilir ve yorumlar eklenir. Bu notlardan bazıları zaman zaman, okuldan eve, aileler için bilgilendirici küçük notlar şeklinde gönderilebilir. Böylece, ailelere çocukları ile ilgili olarak olumlu bakış açısı yansıtılmış olur.

Anaokulundan Çocuğunuzla İlgili Haber Var
<p>Sayı Veli,</p> <p>Gözlem, anaokulumuzun değerlendirme sisteminin önemli bir parçasıdır. Bizler çocukların nasıl geliştiklerini ve öğrendiklerini onları gözlemleyerek anlarız.</p> <p>Çocuğunuzla ilgili bugün bazı gözlemlerimi sizinle paylaşmak istedim. Aşağıdaki olayı bugün gözlemledim ve sizin bunları duymaktan memnun olacağınızı düşündüm.</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>Çocuğunuzun gelişmesiyle ilgili yeni haberleri sizinle paylaşmaya devam edeceğim. Sizin de çocuğunuzun ev yaşantısıyla ilgili paylaşımlarınızı bekliyorum. Sevgi ve saygılarımla...</p> <p style="text-align: right;">Öğretmenin Adı-Soyadı, İmzası</p>

KISA NOT ÖRNEĞİ

Çocuğun Adı - Soyadı :

Durumu gözleyen :

Tarih :

Gözlenen Durum :

Ayşe, ondan öyküyü anlatması istendiğinde parmak emdi ve başını masaya koydu.

ANEKDOT KAYIT FORMU

Çocuğun Adı - Soyadı :

Tarih :

Kayıt tutan :

Gözlenen durum: Ayşe, parmağını emdi ve başını masanın üstüne koydu, etkinliğe katılmayı reddetti.

Gözlenen mekân ve çocuk grubu: Büyük grup etkinliği

Detaylar: Ayşe'den öyküyü anlatması birkaç defa istendi. Her iki durumda da parmağını emdi.

Yorumlar: Birkaç defa parmağını emdiğini gözledim. Anlatma etkinliği ile ilgili değerlendirmeye gereksinimi var.

3. Gelişim kontrol listeleri ve standart testler

Standart testler ve gelişimsel kontrol listeleri çocukların güçlü ve zayıf yönlerini gösterdiği gibi bazı özel becerilerin ve yeteneklerin ortaya çıkarılmasında da önemli ipuçları verir. Bu nedenle, öğretmenlerin özellikle geçerliği ve güvenilirliği yüksek gelişimsel kontrol listelerinden ve standart testlerden yararlanması sağlanmalıdır. Özellikle çocuğun bireysel gelişimine yönelik olarak kullanılması önerilen bu tip araçların okul programının belirlenmesinde yol gösterici olacağı unutulmamalıdır. Ancak, bireysel ya da küçük gruplarla uygulanabilecek bu tip araçların çocuklar hakkında karar verme sürecinde etiketlemeye varan sonuçlarından kaçınmak gerektiği de unutulmamalıdır.

Öğretmenlerin eğitim dönemi başında hangi araçları hangi zamanda, hangi amaçla kullanacağını belirlemesi ve bu konuda aileleri de bilgilendirmesi gerekmektedir. Tabii ki güncel olarak ortaya çıkan gereksinimler doğrultusunda, yeni araçların kullanılmasının da söz konusu olabileceği unutulmamalıdır. Burada esas olan, çocuğu tanıma ve değerlendirme sürecinde çeşitli araçlara gereksinim duyulduğunun akılda tutulmasıdır. Programda daha önce verilen “Gelişim Özellikleri” çocuğu tanıma ve değerlendirme amacıyla “Gelişim Kontrol Listesi” olarak kullanılacaktır.

4. Portfolyolar (Gelişim Dosyaları)

Portfolyolar, çocuk hakkında genel bir değerlendirme yapabilmek için çok sayıdaki ve çok çeşitli alanlardaki gelişimsel ürünleri ve sonuçları içeren çocuğa ait özgeçmiş dosyasıdır. Çocuğun belli bir zaman periyodu içindeki gelişimsel durumuna ait özellikleri ve değişimleri yansıtan çok

boyutlu gelişim dosyasıdır. Çocukların gelişimlerinin, ilerlemelerinin, öğrenmelerinin belgelenmesi esastır. Portfolyolar, çocukların eğitim dönemi sonunda sergilenmek için toplanmaz, eğitim sürecinin içinde uygulamalarla beraber geliştirilir. Portfolya, sürecin sonu değil, sürecin kendisidir.

Geleneksel anlayışta çocukların değerlendirilmesi yıl sonunda gerçekleşirken portfolyolar değerlendirmeyi öğrenme süreci içinde bütünleştirir. Gelişimin belgelenmesi esastır. Portfolyonun en önemli özelliği, belli bir amaca yönelik olarak hazırlanması ve sistematik olmasıdır.

Portfolyo çocuğun kendi kendini değerlendirmesinde yardımcı olan bilinçli seçimlerin bir araya getirilmesinden oluşur. Aksi takdirde portfolyo gerçek anlamını içermez, hedefine ulaşamaz ve bir faaliyet yığını olmaktan öteye gidemez. Portfolyo, bazı hatalı uygulamalarda olduğu gibi, sadece çocuğun yıl içinde yaptığı sanat çalışmalarının toplandığı bir faaliyet dosyası değildir.

Portfolyolar, çocuğun kendini yansıtması açısından da son derece objektif verileri kapsar.Çocuğun kendisi hakkında karar verilmesine yardımcı olacak çok sayıda özel mesajlarla doludur. Ancak, portfolyonun anlamlandırılması yani bundan bir sonuca varılması portfolyonun oluşturulması kadar önemlidir.

Portfolyonun oluşturulmasında çocuğun aktif katılımı esastır. Portfolyo içindeki ürünlerin büyük bir kısmı, çocuk tarafından seçilmiş ve dosyaya konulmuş olmalıdır. Çocukların kendi çalışmaları hakkında duygu ve düşüncelerini belirtmeleri kendi kendilerini yönetme becerilerini geliştirdiği gibi, öz değerlendirme becerilerini de geliştirir. Çocuklar, portfolyoları için seçim yaparken neden-sonuç ilişkilerini somut olarak örneklerler. Seçenekleri eleme, karar verme, inisiyatif kullanma , kendi sorumluluğunu alma, kararlarının sonuçlarını kabul etme, ayrıntılara odaklanma gibi üst düzey zihinsel ve sosyal becerileri kullanma ve geliştirme şansı bulurlar.

Portfolyo, çocuğun bireysel bir çalışması gibi görünse de aslında öğrenme sürecinin bir yansımasıdır ve çocuğun öğretmeniyle, arkadaşlarıyla ve ailesiyle etkileşimlerinin, paylaşımlarının da somut örneklerini yansıtır. Bu nedenle portfolyo çocuğun kişisel gelişiminin sosyal boyutunu da gösterir. Özellikle portfolyonun sunulma aşaması, üst düzey zihinsel, sosyal becerileri ve dil becerisini gerektirir. Çocuğun portfolyosunu anne ve babasına anlatması, sürecin en son ve en üst becerisidir. Portfolyo sunumları ailelerin çocukları ile gurur duyması için birçok neden içeriyorsa da asıl önemli olan, çocuğun kendindeki gelişimi ve değişimi görerek kendisiyle gurur duymasını sağlayabilmektir. Portfolyolar, çocuğu tanımak ve çocuğun kendini tanıması için kullanılan en güdüleyici araçlardan biridir.

Portfolyoda hangi ürünlerin toplanacağı, bunların nasıl düzenleneceği,nasıl sunulacağı soruları da önemlidir. Etkili bir portfolyo, sadece çocuğa ait bilgileri içermez. Portfolyo, çocuğun etkileşimde bulunduğu öğretmeni, anne-babası ve arkadaşlarıyla ilgili dokümanları da kapsamalıdır.

Aşağıda, etkili bir portfolyoda bulunması beklenen bilgilere ve dokümanlara örnekler verilmiştir:

- a) Aileye ait bilgi formları,
- b) Öğretmenin çeşitli durum ve zamanlarda topladığı gözlem bilgileri,
- c) Çocuğa ve aileye ait anekdotlar,
- ç) Standart test ve gelişimsel kontrol listelerinin sonuçları,
- d) Öğretmenin çocukla ilgili kısa ve uzun vadedeki planları,
- e) Çocuğa ait kişisel bilgiler,
- f) Fotoğraflar,
- g) Video kayıtları,
- ğ) Çocuğun seçtiği sanat çalışmaları,
- h) Çocuğun sorduğu sorular, bazı sorulara verdiği ilginç cevaplar,
- i) Projeler,

5. Gelişim raporları

Gelişim raporları çocukların eğitim dönemi içindeki performanslarının bir özetini kapsar. Çocuğun bütün gelişim alanlarını kapsayan bilgi, beceri, tutum ve alışkanlıklarının genel bir yorumu gelişim raporlarıyla somutlaştırılabilir. Gelişim raporları, öğretmenlerin çocukları tanımaya yönelik olarak kullandıkları çok çeşitli araçların (gözlemler, anekdotlar, standart test ve gelişimsel kontrol listeleri, portfolyo, davranış değerlendirme formu vb.) sonuçlarının bir sentezi olarak da düşünülebilir. Ailelere özellikle belirtilmesi gereken noktalar varsa (özel yetenekler, okul dışında desteklenmesi gereken alanlar, öneriler ve çözüm yolları vb.) bunlara da raporda yer verilmelidir.

Gelişim raporları, çocukların okul öncesi eğitimden ve öğrenme sürecinden nasıl etkilendiğini anlamak açısından ailelere yol gösterici olacaktır. Bu nedenle gelişim raporlarının eğitim dönemi içerisinde en az iki kez ailelerle paylaşılması önerilmektedir.

Gelişim Raporu'nun boş örneği "Ekler" bölümünde yer almaktadır.

Programın Değerlendirilmesi

Program değerlendirilirken, tüm boyutları (amaçlar, kazanımlar, öğrenme süreci) ele alınarak bunlar arasındaki tutarlılıklar, planlanan ile uygulanan arasındaki durum, uygulamada ortaya çıkan yeni gereksinimler belirlenir.

Yıllık planda, amaçlar ve kazanımlar, kavramlar, alan gezileri, belirli gün ve haftalarda yapılacak etkinlikler ve aile katılımı çalışmaları; ayrıca belirlenen bu çalışmaların değerlendirileceği bir bölüm de vardır. Öğretmen, her ay için planına aldığı amaçların hepsini gerçekleştirip gerçekleştirmediğini, etkinlikleri uygulayıp uygulamadığını, uygulamada ortaya çıkan sorunları ve yeni gereksinimleri yıllık planın "değerlendirme" bölümünde belirtir. Ay sonunda yapılan bu değerlendirme, bir sonraki ay için rehber olacaktır. Aylık yapılan değerlendirmelerin tamamı bir sonraki yıllık planın oluşturulmasına kaynak teşkil edecektir.

Bunun yanı sıra her dönem sonunda öğretmen her bir çocuk için "Kazanım Değerlendirme Formu"nu doldurur. Formun boş örneği "Ekler" bölümünde yer almaktadır.

Günlük planın değerlendirilmesinde ise o gün öğrenme süreci ile belirlenen amaçlara ne ölçüde ulaşıldığı belirtilmeli ve sonraki planlamalar için gerekli ipuçları kaydedilerek kullanılmalıdır. Bu değerlendirmenin yapılmasının amacı problemi tanımak, çözümünü öğrenmek ve diğer çözüm yollarını keşfetmektir.

Öğretmen bu saptamayı yaparken;

1. Sınıftaki çocukların bireysel / grup olarak etkinliklere katılma durumunu,
2. Çocukların eğlenerek öğrenme durumunu,
3. Etkinliklerin düzeyinin gruptaki çocukların yaş, gelişim düzeyi, ihtiyacı ve bireysel özelliklerine uygunluğunu,
4. Hedeflenen amaçları kazandırmadaki uygunluk ve yeterliliğini,
5. Etkinlikler için belirlenen sürenin yeterliliğini,
6. Günlük planı aksatan özel durumların neler olduğunu,
7. Farklı değerlendirme yöntem ve tekniklerini (çalışma sayfası, soru-cevap ... gibi) kullanarak çocukların kazanımları elde edip etmediğini belirtmelidir.

Öğretmenin Kendini Değerlendirmesi

Öğretmen, kendini değerlendirirken, programın ve çocukların değerlendirilmesi sonucunda elde ettiği verileri analiz etmelidir. Bu değerlendirmeler doğrultusunda hazırladığı planını, eğitim ortamını ve kullandığı materyalleri gözden geçirerek uygulamalarını geliştirmelidir. Bütün bu

değerlendirmeler sonucunda elde edilen veriler bir sonraki yılın programı hazırlanırken kullanılmalıdır.

Öğretmenin değerlendirilmesinde kullanılan yöntemlerden en ideal olanı öğretmenin kendi kendini değerlendirmesidir. Düzenli aralıklarla yapılan bu öz değerlendirmeler öğretmenlerin güdülenmelerini, yaratıcılıklarının artmasını, yansıtmacı öğretmen olabilmelerini ve eksiklerini görerek kendi kendilerini güçlendirebilmelerini sağlar. Öz değerlendirme sonucunda öğretmen, hiçbir zaman yapmadığı veya ara sıra yaptığı davranışlar konusunda kendini geliştirebilmek için çaba sarf etmeli, kaynaklara ulaşmalı bunun için, okul yönetiminden de destek talep etmelidir. “Öğretmen Öz Değerlendirme Formu”nun boş örneği “Ekler” bölümünde yer almaktadır.

VI.BÖLÜM

OKUL ÖNCESİ EĞİTİMDEN İLKÖĞRETİME GEÇİŞTE ÖĞRETMENİN, AİLENİN GÖREV VE SORUMLULUKLARI

İlköğretim, yetişkin olduğumuzda alacağımız görevler için hazırlanmamızda temel oluşturan bir kurumdur. Bu kurumda kazandığımız bilgiler, daha sonraki öğretim yaşamımızdaki başarımızı da büyük ölçüde etkiler. Bu kurumda, öğretmen ve yaşitlarımızla kuracağımız ilişkilerin olumlu ya da olumsuz oluşunun, daha sonraki öğretim basamaklarındaki davranışlarımızı etkilemesi kaçınılmazdır.

İlköğretime başlamak, çocuğun hayatındaki en önemli dönüm noktalarından biridir. İlköğretim evden ilk kez ayrılan çocuğun, günün büyük bir bölümünü yeni arkadaş ve yeni yetişkinlerle farklı bir ortamdır. Çocuk ilk kez programlı öğretimin gerektirdiği etkinliklere katılmak, belirli bir disiplin planı dahilinde kurallara uymak, öğretmenin talimatını yerine getirmek ve daha da önemlisi okuma-yazma, aritmetik vb. konuları öğrenmek gibi görevlerle karşı karşıyadır.

Bu bakımdan ilköğretim birinci sınıf, yaşam boyunca kullanacağımız okuma-yazma, aritmetik gibi temel becerileri kazandırmak ve gelecekte okumaya karşı tutumumuzu yönlendirmek açısından en önemli basamaklardan biridir.

Anaokulu ve hazırlık sınıflarının görevi, çok kere yanlış uygulandığı gibi, çocuğa ilköğretime başlamadan, erken yaşta okuma yazma öğretmek değil, onun ilköğretimde okuma-yazma öğrenmesine yardımcı olacak kavramları ve becerileri kazandırmak olmalıdır. Böyle bir hazırlık dönemiyle ilköğretime gelen çocuk güler yüzlü, tüm çocuklarını eşit derecede seven ve hepsini tanıma çabası içinde olan bir öğretmenin sınıfında kuşkusuz büyük bir gelişme fırsatı bulacaktır.

Hazır oluş veya hazır bulunuşluk, çocuğun herhangi bir duygusal karışıklığa uğramadan kolayca ve yeterli olarak öğrenebilmesidir. Bu, yalnızca olgunlaşma ile ulaşılabilecek bir nokta değildir. Çocuk bu hazırlığa, yeni öğrenme görevlerine temel olabilecek ön öğrenmeyi, “okul öncesi dönemde öğrendiklerini” tamamlayarak ulaşabilir. Başka bir deyişle ilköğretime hazırlık, ilköğretime başlamadan bir dönem önce, matematik ve çizgi çalışmalarının yapılması değil, 6 yaş grubu çocuklarının bütünsel gelişimlerinin desteklenerek ilköğretim için gerekli becerilerin kazandırıldığı sistemli çalışmalar bütünüdür.

Günümüzde uygar insan olmanın başlıca koşulları okuma-yazma bilmek, hesap yapabilmek, bunun yanında insanlarla olumlu iletişim kurabilmek, bilgiye erişme yollarından biri olan bilgisayar okur-yazarı olabilmektir. Bu nedenle, ülkemizde ilköğretimin özellikle ilk üç yılında okuma-yazma, aritmetik, dil ve sosyal becerilerin kazanılması son derece önemlidir.

Yüzyıllardan beri okuma-yazma ve aritmetik gelişmiş insanda bulunması gereken temel ön beceriler olarak dikkati çekmektedir. İnsanın uygar bir yetişkin olmasında olmazsa olmaz olan bu temel beceriler, bugün de önemini korumaktadır. Zira bu beceriler olmaksızın daha karmaşık bilgilerin kazandırılması ve insanın ufkunun genişletilmesi mümkün değildir.

Okuma-yazma, çok yönlü karmaşık bir süreçtir. Okuma her şeyden önce bireyin sembollerle ses arasında ilişki kurmasını ve yazdığından anlam çıkarmasını gerektirmektedir. Yazma ise, bunun da ötesinde sembolün yazıya dönüşmesi için el-göz koordinasyonu diyebileceğimiz hareket becerisini gerektirir. Bütün bunların kazanılmasında çocuğun doğumdan itibaren edindiği deneyimlerin, aile ortamında edindiği kitap okuma ve yazı ile ilgili yaşantıların önemli rolü vardır.

Çocuklara kitap okurken sorular sormak, resimler hakkında konuşmak, neden-sonuç ilişkileri kurdurmak, bahçe oyunlarında tırmanma, kum, kil, duvar boyası, boyama, kesme, çizgi vb.

çalışmalara, dilde dikkat yoğunluğu, hafıza, problem çözme, ses (fonolojik duyarlılık) vb. çalışmalara yer vermek okuryazarlığın ön becerilerinin kazanılmasında önemlidir. Yapılan tüm çalışmalara çocuğun yaparak yaşayarak öğrenmesi için ortamlar hazırlamak onun okuma yazma sürecinde önemli gelişmeler göstermesine yardımcı olur. Çünkü okuma-yazma bir anda kazanılan bir yeterlik değildir, çocukların uzun yaşam deneyimleri sonucu edindikleri tüm birikimlerin beyinde organize edilmesiyle kazanılan bir süreçtir. Ancak okula hazır olma kavramının, sadece okuma-yazmayı öğrenmeye hazır olma anlamında kullanılmaması gerektiği de göz ardı edilmemelidir. Çocuğun bilişsel, fiziksel, sosyal ve duygusal alt yapısı da onun okula hazır olmasına yardım etmek için dikkate alınması gereken noktalardır. Kendilerini rahat ve güvende hissettikleri ortamlarda yaşlılarıyla ilişkiler kurmaları, aileleri dışında bir yetişkinin otoritesini kabul etmeleri çocukların ileride güvenli biçimde yeni ilişkiler kurmalarını kolaylaştırmaktadır. Çocuklar sınıfta tartışmalar ve etkinliklerde, öğretmeni veya arkadaşları tarafından ortaya atılan, tartışılan konularda ilişkiler kurabiliyor ve kendi görüşlerini ortaya koyabiliyorlarsa, gerekli durumlarda bedenlerini uygun biçimde kullanabiliyorlarsa, öz bakımları için gerekli temel işleri kendileri yapabiliyorlarsa zaman zaman kendilerine ait sorumluluklar almışlar ve bu sorumlulukları yerine getirme konusunda destek görmüşlerse, ilköğretime kendi yeteneklerine güven duyarak başlamaktadırlar.

İlköğretime Hazır Oluşu Etkileyen Başlıca Faktörler

Çocuğun ilköğretimin taleplerini kolayca yerine getirebilmesi onun bireysel özellikleriyle olduğu kadar çevrenin ona sağladığı imkânlarla da yakından ilgilidir. Hazır oluşla ilgili çeşitli araştırmaların çoğunda ortak olan dört temel faktör vardır: Fiziksel, zihinsel, duygusal, sosyal ve çevresel faktörler. 20.yüzyılın ilk yarısında zihinsel faktörler önemli kabul edilirken zamanla sosyal ve çevresel faktörler öne çıkmıştır. Bugün gelinen noktada, sözü edilen faktörlerin hepsi de aynı önem derecesine sahip olarak kabul edilmektedir. Zira artık bu faktörlerin birbirinden bağımsız olmadığı, birindeki eksiklik veya yetersizliğin diğerlerini de etkilediği kabul edilmektedir. Kısaca ifade edecek olursak, insanın kalıtsal özellikleri önemlidir ama bu özelliklerin potansiyeline uygun olarak gelişmesi ancak çevre ve sosyal ortamın katkıları ile mümkündür.

• Fiziksel faktörler

Genellikle her ülkede, ilköğretime başlamak için belirli bir kronolojik yaş belirlenir. Ancak okula yeni başlayan bir çocuğun sadece belirli bir yaşa erişmiş olması yeterli değildir. Çocukta bulunması gereken en önemli niteliklerden biri, çocuğun sağlıklı ve normal bir beden gelişimine sahip olmasıdır.

Çocuk, okula başladığında yaşlarının boy ve kilosuna yakın bir düzeye ulaşamamışsa, bu durum onun için bir takım sorunlar doğurabilir. Aynı şekilde görme, işitme açısından da çocuğun tam olarak sağlıklı olması gereklidir. Aksi halde iyi göremediği, iyi işitemediği için öğretmenin yönergelerini iyi anlamayan çocuk, başarısızlığı erken tatmış olacaktır. Okumaya geçişte, yönlerin doğru tayin edilmesinin ve seslerin ayırıştırılmasının da rolü önemlidir.

• Zihinsel faktörler

Çocuktaki öğrenme yeteneğini etkileyen bir başka önemli özellik de "zekâdır ". Zekâ, çocuğun anne-babadan almış olduğu önemli kalıtsal özelliklerden biridir. Ancak bu özellik, daha iyi geliştirilmek için uygun koşullar ister. Bu konudaki çeşitli araştırma bulguların özetle; okuma olgunluğu ve zeka arasındaki ilişki, kullanılan yöntem, dilin ve alfabenin özelliklerine göre değişiklik göstermekle birlikte, çocukların zekâ düzeyleri ile okuma başarısını gösteren puanlar arasında yüksek bir korelasyon olduğunu göstermektedir. Aynı araştırmalar, genellikle 5.0 veya 5.6 veya 6.0 zeka yaşının İngilizce okuyup yazabilmek için gerekli olduğunu belirtmektedir. Türkçe okuyup yazma ile ilgili kesin bulgular olmamakla birlikte, normal bir zekâ düzeyine sahip 6 yaş çocuklarının

uygun şartlarda okuma-yazmayı kısa zamanda öğrendiklerini gözlemlerimize dayanarak söyleyebiliriz.

Uygun olmayan çevre koşullarının, insanın zekâ gelişimini olumsuz yönde etkilediği, bu konuda yapılan çeşitli araştırmalarla doğrulanmış bir görüştür.

• Duygusal faktörler

Okulun öğrenciden beklediği yeterlikleri karşılamada başarılı olabilmek için, beden sağlığı kadar önemli olan bir başka nokta da duygusal olarak sağlıklı ve dengeli bir kişilik yapısına sahip olmaktır. Duygusal olarak dengeli olmayan, aşırı derecede hassas ve anneye bağımlı, anneden ayrılmakta zorluk çeken çocukların okuldaki öğrenme faaliyetine katılmaları çok güçtür. Anneden ayrılmaları diğer çocuklardan daha uzun süren bu çocuklar, bunu başardıkları zaman da artık sınıf arkadaşları öğrenme sürecinin büyük bölümünü aşmış olurlar. Ancak bu kez de onlardan geri kalmış olmak yüzünden hayal kırıklığına uğrarlar. Araştırmacılar çocuğun, duygusal olarak kararlı ve dengeli olmamasının mı okumayı öğrenmeye engel olduğu; yoksa öğrenemediği için mi duygusal sorunların (isteksizlik, ilgisizlik, ağlama, aşırı saldırganlık veya hareketsizlik, kardeşleri, arkadaşları, öğretmenleri ile iletişim kuramama, kendi hayal dünyasında kapalı kalma vb.) ortaya çıktığı konusunda güçlük çekmektedirler. Ancak kesin olan nokta şudur ki duygusal sorunlarla öğrenmedeki başarısızlık, her zaman birlikte görülmektedir. Duygusal olarak sağlıklı olmanın en belirgin işareti, çocuğun insanlara -yaşlıları ve yetişkinler- rahatça yaklaşma ve öğrenme konusunda gösterdiği istektir.

• Sosyal ve çevresel faktörler

Aile ortamı ve sosyal çevre, zekâ gelişiminde ve zekâ gelişiminden etkilenen öğrenme yeteneğinin gelişiminde, dolayısıyla okula hazır olmada son derece önemli rol oynar. Toplumsal çevre koşullarının da çocuğun gelişiminde önemli rolü olduğunu vurgulayan, özellikle yaşamın ilk yıllarında içinde yaşadığı aile ve yakın çevrenin sağladığı olanakların çocukların duygusal, toplumsal ve zihinsel gelişimindeki rolüne değinen görüşler giderek daha ön plana çıkmaktadır. Çocuk, yetişkinin rehberliği yoksa, deneyimlerinin önemli yönlerini özümlemekte ve dilin içeriğini ve yapısını geliştirmekte güçlük çeker. Bu nedenle ev çevresi, çocuğun yaşamının ilk beş yılında önemli bir temel eğitim kurumudur. Bu kurum, çocuğa sağladığı olanaklar ve kazandırdığı deneyimlerle onu evden sonra ikinci en önemli eğitim kurumu olan okul hakkında aydınlatmada da tek sorumlu durumdadır. Ev çevresi denildiğinde üzerinde durulması gerekenler şunlardır :

1. Ekonomik koşullar (ailenin geliri, evde yaşayan kişi sayısı, evin tipi, yeterli ve düzenli beslenme vb.),
2. Oyun ve çeşitli sosyal deneyimler için olanaklar,
3. Evdeki konuşma ortamı (çocukların konuşmasını etkileyen anne-baba konuşmasının cinsi, konuşma modeli vb.),
4. Okuma-yazmaya karşı tutum (evde çeşitli kitapların bulunup bulunmaması, evdeki okuma miktarı vb.),
5. Çocuğun güven ve kişilik gelişimini etkileyen, özellikle anne-baba ilişkileri bakımından, aile yaşamının nitelikleri.

Okul öncesi yıllarda, çocuğun başından geçenleri kesin olarak tespit etmek zor olsa da bu ilk deneyimlerin çocuğun hayatındaki etkilerinin sürekli olduğunu söylemek mümkündür.

Buradan hareketle okula hazırlık için okul öncesinde destek olunması gereken alanları şöyle sıralayabiliriz:

1. Okuma-yazmaya hazırlık becerileri (okuma ve yazma öncesi beceriler, sesleri tanıma, el-göz koordinasyonunu sağlama),

2. Matematik becerileri (0-10 arası rakamları tanıma, setler oluşturma, renkleri, şekilleri öğrenme vb.),

3. Sosyal beceriler (sirasını bekleme, verilen yönergeleri takip etme, sessiz dinleme, paylaşma, işbirliği yapma, dikkat yoğunlaştırma),

4. Motor beceriler (büyük ve küçük kas gelişimi),

5. Duygusal beceriler (kendi duygularını uygun biçimde ifade etme, başkalarıyla empati kurabilme),

6. Özbakım becerileri (kendi ihtiyaçlarını karşılama, temizlik, beslenme, dinlenme vb. alanlarla ilgili işleri yapma, giysilerini yardımsız giyip çıkarma).

Yetişkinler olarak görevimiz, çocukların tüm bu alanlardaki gelişmesine yönelik eğitim ortamları hazırlayarak-çocuğu doğrudan etkinliğin içine katıp- kendi ilgi ve ihtiyaçlarını fark etmesine, farklı alanlarda deneyim kazanmasına; soran, sorgulayan ve en önemlisi de çok boyutlu düşünebilen nesiller yetişmesine yardımcı olmaktır.

İlköğretime Hazır Oluş İçin Yapılan Çalışmaların Boyutları

Okul öncesinde öğretmenin çalışmalarını etkin bir şekilde planlayabilmesi için ilköğretim 1.sınıfa başlayacak çocukların sahip olması gereken yeterlikleri bilmesi son derece önemlidir. Bu yeterlikler şunlardır:

Çocukların;

- Dikkatlerini uzun süre yoğunlaştırmaları (ders süresi 40 dakika),
- Kendi kendine giyinme becerisini (fermuarını çekme, düğmesini ilikleme, ayakkabı bağlama vb.) kazanmış olmaları,

- Sırada dik ve belli bir mesafede oturmaları,
- Tuvalet kontrolünü kazanmaları,
- Kendi temizliklerini yapabilmeleri,
- Sıralarını beklemeleri, sebat göstermeleri,
- Teneffüslerde kendilerini korumaları, dengeli hareket etmeleri,
- Kendi sorumluluklarının farkında olmaları ve bunları yerine getirebilmeleri,
- Anneden ve evden kolay ayrılabilmeleri,
- Anneden ayrı oldukları için üzüntü duymamaları,
- Öğretmen ile iletişim kurabilmeleri,
- Öğretmenin verdiği yönergelere uymaları,
- Diğer çocukların varlığına katlanabilme ve onlarla baş edebilmeleri,
- Kendilerini ifade etmeleri,
- Arkadaşlık ilişkileri ve iletişim kurma becerilerine sahip olmaları.

Bu yeterlilikleri kazandırabilmek için okul öncesi öğretmeni sene başında yıllık program yaparken ilköğretime hazırlık çalışmalarını şu boyutlarda planlamalıdır :

• Özbakım becerileri ile ilgili çalışmalar

1. Kendi işini yardımsız olarak yapma
2. Tuvalet ve el-yüz temizliğini yardımsız yapma
3. Giysilerini yardımsız giyip çıkarma
4. Eşyalarını toplama
5. Kendi sorumluluğunu üstlenme

• **Duygusal çalışmalar**

1. Kendi duygularını tanıma ve ifade etme
2. Başkalarının duygularını anlama
3. Empati kurma
4. Duygusal tepkilerini kontrol etme

• **Sosyal çalışmalar**

1. Başkalarıyla iletişim kurma
2. Toplumsal kurallara uyma (sosyal kurallar, nezaket kuralları)
3. Yeni bir gruba adapte olma, bir grubun üyesi olma
4. Paylaşma, yardımlaşma, işbirliği
5. Sorumluluk alma, aldığı sorumluluğu yerine getirme
6. Sırasını bekleme, izin isteme

• **Fiziksel çalışmalar**

1. Beden dengesini sağlama
Dengeli yürüme, koşma
Farklı hareketler yaparken beden dengesini koruma
2. Koordineli hareket etme
Engellerle karşılaştığında seri ve çabuk hareketler yapma
Vücut organları arasında koordinasyonu sağlama
3. El-göz koordinasyonu ve ince motor beceriler
Nesneleri manipüle etme (bir kaptan diğerine aktarma, makas tutma vb.)
Düzgün kalem tutma
Çizgileri birleştirme
Çizgileri kopya etme

• **Zihinsel çalışmalar**

1. Dikkat ve hafıza becerileri
2. Matematik becerileri
Nesne sayma, rakam tanıma
Nesnelerle arttırma, eksiltme yapma
Renk, şekil setleri
3. Bilimsel düşünme becerileri
Gözlem yapma
Tümevarım, tümdengelimsel düşünme
Neden-sonuç ilişkisi kurma
Problem çözme

• **Dil çalışmaları**

1. Sözcük dağarcığını zenginleştirme
2. Türkçeyi düzgün kullanma
3. Kelimeleri doğru telaffuz etme
4. Sesinin tonunu ve hızını ayarlama
5. Aynı sesle başlayan kelimeler üretme
6. Kafiye kelimeler üretme
7. Anlatma ve ifade etme becerilerine yönelik çalışmalar,

Yıllık Planda Hazırlık Çalışmaları

Hazırlık çalışmaları, programdan bağımsız çalışmalar olarak düşünülmemeli, programa entegre edilerek bir bütün oluşturulmalıdır. Bu çalışmaların planlarda sadece “okuma-yazmaya hazırlık” adı altında yapılması yeterli değildir. Aslında programda yapılan tüm çalışmalar okula hazırlık çalışmalarıdır. Okuma-yazmaya hazırlık çalışmaları okula hazırlık çalışmalarının çok küçük bir bölümünü oluşturmaktadır.

Bu ilke doğrultusunda,

- ilköğretim birinci sınıfa başlarken çocukların sahip olmaları gereken yeterlikler ışığında ilköğretime hazırlık çalışmaları bütün bir seneyi kapsayacak şekilde planlanmalı,
- çalışmalarda tüm gelişim alanlarına yer verilmeli,
- her alandaki çalışmalar gelişimsel sıralama dikkate alınarak (basitten-zora doğru) plana yerleştirilmeli,
- farklı gelişim alanlarından birbirine yakın ya da takip eden beceriler göz önünde bulundurulmalı,
- çalışmalarda aile katılımına yer verilmelidir.

Okula Hazırlık Çalışmalarında Aile Katılımı

Okul öncesi dönemde çocuğa dış dünyayı tanıma olanağı veren, ona çeşitli alışkanlıklar kazandıran temel kurum ailedir. Çocuk, aile içinde temel öğrenme için gerekli deneyimleri kazanırken, olanaklar ölçüsünde gidebileceği okul öncesi kurumlarda da bu deneyimlerini pekiştirme ve zenginleştirme fırsatı bulur. Okul öncesinde tüm dış uyarm kaynaklarından yararlanabilen ve öğrenme yeteneklerini potansiyellerinin en üst düzeyine çıkarabilen çocukların, ilköğretime başladıklarında da bu tutumlarını sürdürdükleri görülmektedir. Okulda başarı konusundaki başlıca etkenlerden biri olan okuma isteği, okula karşı olumlu bir tutumun oluşması ancak ailenin yardımıyla yaratılabilir.

Okul öncesi dönem okul-aile işbirliğinin en yoğun olması gereken dönemdir. Bu dönemde ailelerle yalnızca kendi çocukları ile ilgili bilgi almak için değil, etkinlikleri zenginleştirmek için de iletişime girilmelidir. Aile ile işbirliği ya da daha yaygın bir deyişle aile katılımı, okul öncesi eğitim programının önemli bir parçasını oluşturmalıdır. Kurumda verilen eğitimin devamlılığı, ailenin çocuğunu daha iyi tanınması, program konusunda bilgi sahibi olabilmesi vb. nedenlerle mutlaka planlı olarak yapılmalıdır. Çünkü aile desteği, çocuğun ilköğretime hazırlığında olumlu katkı sağlar. İlköğretim için hazırlık çalışmaları ile ilgili iyi bir aile katılımı programı için temel stratejiler şunlardır:

• Ailenin bilgilendirilmesi

Aileye ilköğretime hazırlık çalışmaları ve onların bu çalışmaları nasıl destekleyeceği hakkında bilgi verme, uygulama sırasında bilgilendirme, çocuklardaki davranış değişikliği hakkında bilgi verme vb. çalışmaları içerir

• Ailenin okuldaki eğitim etkinliklerine katılımı

Ailenin bizzat sınıfta belli etkinlikleri gerçekleştirmesi, okul dışında yapılacak çalışmalarda öğretmenin desteklenmesi, öğretmenin rehberliğinde evde programın devamlılığını sağlayacak çalışmaların yapılması vb. çalışmaları içerir.

• Okulda yapılan çalışmaların evde de desteklenmesi

Okuldan gönderilen çalışmaların evde gerçekleştirilmesi, okulda yapılan çalışmalarla paralel olarak evde de farklı etkinliklerin yapılması vb. çalışmaları içerir.

• Okul seçiminde yönlendirme

Çocukların gelişim düzeyine ve kişilik özelliklerine, aldığı okul öncesi eğitime, ailenin okuldan beklentilerine uygun olarak okul seçiminde rehberlik yapılmasını içerir.

• Aileye rehberlik

Ailelere, her ay çocuktan kazanılması beklenen davranışlara yönelik değerlendirme formu gönderilmelidir. Doldurulan formun geri istenerek öğretmenin doldurduğu değerlendirme formuyla karşılaştırılması önem taşımaktadır. Ailelere ilköğretime hazırlıktan neler beklemeleri gerektiğine yönelik seminerleri verilmesi, çocuğa ilköğretimi tanıtırken anaokulu ile bir kıyaslama yapılmaması, aradaki farklılıklardan çok orada çocuğu bekleyenler konusunda bilgi verilmesi yararlı olacaktır. Çocuk okula başlamadan önce ailelerin mutlaka göz muayenesi yaptırmalarının gerekliliği, okul seçiminde nelere dikkat edilmesi gerektiği, çocuğun sınıf atlamasına karar verileceği durumlarda sadece zihinsel gelişim düzeyinin değil sosyal-duygusal, psikomotor, özbakım becerileri gibi diğer gelişim alanlarının da göz önünde bulundurulmasının gerekliliği vb. çalışmalar aileye rehberlik çalışmaları kapsamındadır.

İlköğretime Geçişte Öğretmenin Sorumlulukları

İlköğretime geçiş sürecinde okul öncesi öğretmenlerinin sorumlulukları oldukça fazladır. Çünkü okul öncesi öğretmenlerinin en önemli görevlerinden biri de çocukların okul öncesinden ilköğretime yumuşak geçişlerini sağlamaktır.

Öğretmenin bu sorumluluklarından bazıları şunlardır:

- Öğretmenler, okula hazırlığın ne olduğu ve nasıl olması gerektiği konusunda yeterli bilgiye sahip olmalıdırlar.

- Öğretmenler, programlarını okul öncesi eğitimin amaçlarını dikkate alarak hazırlamalıdırlar. (Okuma-yazma öğretmek okul öncesi eğitimin amacı değildir.)

- İlköğretim birinci sınıfa başlarken çocukların sahip olmaları gereken yeterlikler dikkate alınarak ilköğretime hazırlık çalışmaları bütün bir seneyi kapsayacak şekilde planlanmalıdır.

- Okula hazırlık çalışmalarını, sadece okuma- yazmaya hazırlık adı altında sınırlı bir etkinlikle yapmamalıdırlar. Programın tamamına okula hazırlık çalışmaları olarak bakmalıdırlar.

- Öğretmenler, okula hazırlığı bütün bir seneye yayılan çalışmalar bütünü olarak görmelidirler.

- Öğretmenlerin, okula hazırlığı çocuğun tüm gelişim alanlarının (psikomotor, sosyal-duygusal, dil, bilişsel gelişim ve özbakım becerileri) eşit şekilde desteklenmesi olarak görüp çocuğun ilköğretime uyumunu kolaylaştıracak; onun okuma-yazmayı kolay öğrenmesini, her alanda daha başarılı olmasını sağlayacak ön becerileri kazandırmasına yönelik çalışmalar yapmalıdırlar. Bu, son derece önemlidir.

- Kalem düzgün tutma ve düzgün kalem kullanma çalışmaları yapmalıdırlar.

- El yazısı yazmaya hazırlayıcı, bilek kaslarını çalıştıracak doğru çizgi çalışmalarını planlayarak uygulamalıdırlar.

- Bir sene boyunca uygulanacak ses çalışmalarını, ilköğretimdeki okuma sistemini inceleyerek doğru bir şekilde planlayıp uygulamalıdırlar.

- Çocukları ilköğretimin nasıl bir ortam olduğu konusunda bilgilendirmelidirler. (Eğer okul öncesi eğitim kurumu ilköğretim bünyesi dışında ise çocuklarla ilköğretim okuluna gezi düzenlenebilir.)

- İlköğretimde yapılan çalışmalar hakkında çocukları bilgilendirmelidirler.

(1. sınıfların dersine önceden izin alarak 10-15 dakika katılabilirler.)

- Çocukları tüm gelişim alanlarında ilköğretime hazır hale getirmelidirler.

- Çocukları birçok teknikle değerlendirerek her gelişim alanında ailelerin anlayabileceği gelişim raporları hazırlamalıdırlar.

- Aile katılım çalışmalarına yer vermelidirler.

- Ailelere doğru bir şekilde rehberlik etmelidirler.

- Çocukların değerlendirmelerini düzenli aralıklarla yapmalıdırlar.
- Değerlendirmelerin sonuçlarını program çalışmalarında etkin olarak kullanmalıdırlar.

İlköğretime Geçişte Ailenin Sorumlulukları

Çocuğun ilköğretime geçişini kolaylaştırmada ailelerin de bazı sorumlulukları bulunmaktadır.

Aileler:

- Okulun aile katılım programlarını özenle takip etmelidirler.
- Okulun programı dışında, öğretmene danışmadan, evde çocuklara okuma-yazma öğretmemelidirler.
 - Okula hazırlığın sadece bilişsel gelişimden ibaret olmadığını, çocuğun tüm gelişim alanlarını eşit şekilde desteklemek gerektiğini unutmamalıdırlar.
 - Okulun programına müdahale etmemelidirler.
 - Okul ve öğretmenden okul öncesi eğitimin amaçları dışında olan (okuma-yazma, çarpma vb. öğretmek gibi), çocuğun ilköğretimde öğreneceği yeterliklerin kazandırılması için taleplerde bulunmamalıdırlar.
 - Çocuklarını diğer çocuklarla kıyaslamamalıdırlar.
 - Eğer çocuk ana sınıfına devam ediyorsa ilköğretim ve anaokulu karşılaştırmasını olumsuz cümleler kurarak yapmamalıdırlar. “Anaokulunda oyuncaklar var ama ilköğretimde yok.” gibi bir cümle kurmak yerine, “Anaokulunda oyuncakların vardı ilköğretimde ise kendi çantan ve içinde kitapların vb. olacak” gibi bir cümle kullanmak yerinde olur.
 - Anne-babaların ilköğretim ve okul seçimi konusundaki kaygılarını çocuğa yansıtılmaları, çocuğun yanında bu konuları konuşmamaları önemlidir. Aksi takdirde çocukların ilköğretimden korkmalarına ve zaten zor olan bir süreci daha zorlaştırmalarına neden olabilirler.
 - Çocukların sordukları bütün soruları, onları korkutmadan, doğru biçimde anlatmalıdırlar. Cevaplayamadıkları sorular için çocuğu daha sonra konuşmaya ikna ederek zaman kazanmalı, bir uzmana danışarak bu soruları nasıl cevaplayacaklarını öğrenip daha sonra çocuğun sorularını yanıtlamaları son derece önemlidir.
 - Eğer okul götürmüyor ise, bir ilköğretim okulundan daha önceden izin alarak çocuğu oraya götürmeli, kendisini nelerin beklediğini görmesi sağlanmalıdır. Bu ziyaret okulla ilgili daha önce yapılan açıklamaları desteklediğini görmesi açısından mutlaka yapılması gerekenler arasındadır.
 - Bu gezide, çocuğa sınıfların ve genel ortamın gösterilmesi, yöneticilerin ziyaret edilmesi, mümkünse birinci sınıf çocukları ile birlikte 10-15 dakika derse katılması sağlanmalıdır.
 - İlköğretime başlamadan önce görme yetisinin yeterliliğinin tespiti için çocuğa mutlaka göz muayenesi yaptırılmalıdır.
 - Çocuğun okul öncesi dönemde kendi kendine okumayı öğrenmesi durumunda çocuğun ilköğretime mutlaka ikinci sınıftan başlaması, sınıf atlaması konusunda ısrar etmemelidirler. Çünkü okula hazır bulunuşluk, çocuğun tüm gelişim alanlarında yeterli olgunluğa ulaşması demektir. Bu çocukların öğretmenin desteği ile okuldan sıkılması önlenerek yaşitlarıyla aynı sınıfta eğitime devam etmesi her açıdan daha uygundur.
 - Kendi ideallerinden önce anne-babalar çocuklarının kişiliğine, gelişim ve yeterlilik düzeyine uygun okulu seçmeli, çocuğun ilk ciddi eğitim yaşamına olumlu başlaması ve sahip olduğu kapasiteyi maksimum düzeyde kullanabilmesine imkan vermelidirler. (Çocuk çok sıkı kurallara uyamayacak bir çocuksa onu bunaltacak kadar disiplinli bir okula gönderilmemelidir.)
 - Okulları gezerken çocuğu da beraber götürmelidirler. Bu son derece önemlidir. Çünkü en az bizim kadar çocuğun da gideceği okulu sevmesi önemlidir.
 - Okulun yeri, okuldaki eğitim kadrosunun, okul ortamının fiziksel donanımının ve okuldaki rehberlik hizmetlerinin yeterliliği vb. özellikleri araştırmalı ve uygun seçim yapmalıdırlar.

**İLKÖĞRETİM BİRİNCİ SINIF PROGRAMLARININ KAZANDIRMAYI HEDEFLEDİĞİ
BECERİLERE TEMEL OLUŞTURAN AMAÇLAR TABLOSU (*)**

İLKÖĞRETİM PROGRAMINDAKİ BECERİLER	OKUL ÖNCESİ EĞİTİM PROGRAMINDA İLKÖĞRETİM PROGRAMINDAKİ BECERİLERE TEMEL OLUŞTURAN AMAÇLAR
İletişim	SDA Amaç 6,10 DA Amaç 4,5 BA Amaç 1
Karar verme	PMA Amaç 2 SDA Amaç 3,4,6,9,12,13,15 DA Amaç 5,7,8 BA Amaç 8,9,13,14,15,16,17, 18,19 ÖB Amaç 4,5
Girişimcilik	SDA Amaç 4,5,6,9,11,12,13,15 DA Amaç 4,5,8 BA Amaç 16,18
Çevre bilinci ve çevredeki kaynakları etkili kullanma	SDA Amaç 6,9,12,13 DA Amaç 8 BA Amaç 2,16 ÖB Amaç 1,3,5
Bilinçli tüketici olma	SDA Amaç 9 DA Amaç 8 ÖB Amaç 1,3
Planlama ve üretim	PMA Amaç 1,2,4 SDA Amaç 4,6,9,11,12,13 DA Amaç 4,5,8 BA Amaç 3,4,8,10,13,15, 16,17,18,19 ÖB Amaç 2
Yaratıcı düşünme	PMA Amaç 2,4 SDA Amaç 2,3,4,10,11,12, 13,14 DA Amaç 1,4,5,6,8 BA Amaç 4,8,10,13,16,18

Kendini tanıma ve kişisel gelişimini izleme	PMA SDA DA BA ÖB	Amaç 1,2,3,4,5 Amaç 1,2,3,4,7,8,9, 10,11,13,14 Amaç 1,2,3,4,5 Amaç 1 Amaç 1,2,3,4,5
Duygu yönetimi	SDA DA	Amaç 1,2,3,4,5,7,8 Amaç 4
Sorumluluk	SDA DA ÖB	Amaç 4,6,9,12,13,15 Amaç 4,5 Amaç 1,2,4,5
İşbirliği ve takım çalışması	SDA DA BA	Amaç 5,6,8,9,10,12,13,15 Amaç 4,5,8 Amaç 16,18
Liderlik	SDA	Amaç 5,6,7
Farklılıklara saygı	SDA	Amaç 1,2,3,5,6,7,8,9,10
Araştırma	SDA DA BA	Amaç 9,10,12,13 Amaç 1 Amaç 2,3,4,8,10,13,18, 20, 21
Bilgi teknolojilerini kullanma	DA	Amaç 8
Türkçeyi doğru, etkili ve güzel kullanma	SDA DA BA	Amaç 10, 11,14 Amaç 1,2,3,4,5, 6,7,8 Amaç 4
Etik davranma	SDA DA ÖB	Amaç 1,2,3,5,6,7, 8,9,10 Amaç 4 Amaç 1

Değişkenlik / Benzerlik	SDA DA BA	Amaç 5,7,8,10 Amaç 1,7 Amaç 2, 3,4,5,6,7, 8,10, 11,12, 13,14,16,17,18,19
Problem çözme	SDA DA BA	Amaç 3,6,9,12,13 Amaç 1,4,5,6,8 Amaç 3,4,7,8,9,10,13, 14,15, 16,17,18,19

*36-72 Aylık Çocuklar İçin Okul Öncesi Eğitim Programı'nda, yaş grubunun özelliği nedeniyle ilköğretim birinci sınıf programında karşılığı bulunmayan “büyük ve küçük kas becerileri ile ilgili amaçlar ve kazanımlar” da yer almaktadır.

EKLER

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARI EĞİTİM ETKİNLİKLERİ ÇİZELGESİ (Tam gün, yarım gün, ikili eğitim)

ETKİNLİKLER

- Serbest Zaman
- Türkçe
- Oyun ve Hareket
- Müzik
- Fen ve Matematik
- Okuma-Yazmaya Hazırlık Çalışmaları
- Drama
- Alan Gezileri
- Sanat

AÇIKLAMA:

Bir günlük eğitim içinde (tam gün eğitim); sabah ve ikindi kahvaltı sürelerinin 30 dakika, öğle yemeği süresinin 60-90 dakika, uyku / dinlenme süresinin ise 60-120 dakika arasında yapılmasına özen gösterilmelidir.

Öğretmen, bu çizelgede yer alan eğitim etkinliklerinden, o gün içinde yapacaklarını belirlemeli, etkinlikleri zaman bloklarına ayırmalı ve günlük planında bu etkinliklere yer vermelidir. Bir gün içinde, yukarıda sıralanan etkinliklerin hepsine yer verilmesi gerekli değildir. Örneğin, alan gezisi yapıldığında bu etkinliklerden bazılarının yer verilmeyebilir. Ayrıca bir yada birkaç çalışma, bir etkinlik içinde bütünleştirilebilir.

Çocukların, olayların zaman içinde yer alışlarını daha iyi kavrayabilmeleri için okula geliş, kahvaltı, toplanma, temizlik, öğle yemeği, uyku/dinlenme gibi günlük işlerin zamanında yapılmasına özen gösterilmesi önerilmektedir. Ancak ikili ya da yarım gün eğitim yapılan kurumlarda öğle yemeği ile uyku / dinlenme etkinlikleri yer almamaktadır.

YILLIK PLAN FORMU

YAŞ GRUBU (AY):

OKULUN ADI :

AYLAR		AMAÇLAR VE KAZANIMLAR				DEĞERLENDİRME
		<p>Çocukların gelişimsel özellikleri göz önünde bulundurularak o ay içinde kazandırılması beklenen amaç ve kazanımlar, her bir gelişim alanından seçilerek eğitim programındaki alan adı, amaç ve kazanım numaraları ile açık olarak yazılır.</p>				
		<p>KAVRAMLAR</p> <p>O ay için belirlenen amaç ve kazanımlara uygun olan kavramlar, ilgili listeden (Bk. Program Kitabı) seçilerek yazılır. Gerekli durumlarda kavramlar listesine yeni kavramlar eklenir.</p>	<p>ALAN GEZİLERİ</p> <p>O ay için belirlenen amaç ve kazanımlara uygun olarak yapılacak alan gezileri etkinlikleri yazılır.</p>	<p>BELİRLİ GÜN VE HAFTALAR</p> <p>Belirli gün ve haftalar listesinden (Bk. Program Kitabı) o ay için uygun olan belirli gün ve haftalar seçilerek yazılır.</p>	<p>AİLE KATILIMI</p> <p>O ay için belirlenen amaç ve kazanımlara göre evde ve okulda ailelerle birlikte yapılacak etkinlikler yazılır.</p>	<p>Her ay sonunda "çocuk, program ve öğretmen" boyutunda yapılan değerlendirme sonuçları yazılır. Çocukların gelişimsel özelliklerinin değerlendirilmesine yönelik olarak "Gelişim Kontrol Listesi"nin kullanılması ile ilgili hatırlatma notu yazılır(Bk.Program Kitabı). Her bir dönem sonunda "Kazanım Değerlendirme Formu"nun (Bk. Program Kitabı) uygulanması ile ilgili hatırlatma notu yazılır.</p>

GÜNLÜK PLAN FORMU

Okul Adı:	Tarih:...../...../.....
Yaş Grubu (Ay):.....	
Öğretmen Adı:.....	

AMAÇLAR VE KAZANIMLAR

ETKİNLİKLER	ÖĞRENME SÜRECİ
SERBEST ZAMAN	
TÜRKÇE	
OYUN ve HAREKET	
MÜZİK	
FEN ve MATEMATİK	
OKUMA-YAZMAYA HAZIRLIK ÇALIŞMALARI	
DRAMA	
ALAN GEZİLERİ	
SANAT	
DEĞERLENDİRME	

Yaş Grubu : Ay olarak

ETKİNLİK FORMATI

Amaçlar ve Kazanımlar

- Çocukların gelişimsel özellikleri göz önünde bulundurularak o ay içinde kazandırılması beklenen amaç ve kazanımlar eğitim programındaki alan adı, amaç ve kazanım numaraları ile açık olarak yazılır.

ÖĞRENME SÜRECİ

- Eğitim ortamının nasıl düzenleneceği yazılır.
- Çocukların nasıl yönlendirileceği açıklanır.
- Materyallerin nasıl kullanılacağı yazılır.
- Belirlenen amaçlara ve kazanımlara yönelik eğitim yöntemleri ve öğrenme süreci açıklanır.
- Öğretmenin ve çocuğun süreçteki rolü belirtilir.
- Öğrenme sürecinin sonuçlarına / kazanımlarına dikkat çekilir.

Yöntem ve Teknikler :

- Öğrenme sürecinde kullanılacak eğitim yöntem ve tekniklerinin adları yazılır.

Materyaller

- Öğrenme sürecinde kullanılacak olan materyaller yazılır.

Sözcükler ve Kavramlar :

- Öğrenme sürecinde sözcük dağarcığını zenginleştirecek sözcükler ve kavramlar yazılır.

ETKİNLİKLE İLGİLİ İPUÇLARI

- Çocukların öğrenme sürecine etkin katılımını sağlayacak ve uygulama sırasında dikkat çekilmesi gereken noktalar yazılır.

ETKİNLİĞİN DEĞERLENDİRİLMESİ

- Çocukların kazanımları ve katılımları,
- Uygulama sürecinde materyal, yöntem ve eğitim ortamı,
- Süreç hakkındaki düşünceler ile ilgili değerlendirmeler yazılır.

AİLE KATILIMI (*)

- Etkinlikle ilgili aile katılımı önerileri yazılır.
- Ailelerin etkinlik sonrasında yapabilecekleri pekiştirici örnek etkinlikler yazılır.

(*) Her etkinlik için aile katılımı düzenlenmesi gerekmez.

ÖNERİLEN DİĞER ETKİNLİKLER

- Aynı amaca ulaşabilecek farklı etkinlik örnekleri ya da aynı etkinliğin farklı yöntem ve materyal kullanılarak yapılabilecek örnekleri yazılır.

GELİŞİM KONTROL LİSTESİ

Bu programda verilen “Gelişim Özellikleri” listesinden sınıf ya da gruptaki çocukların yaş grubuna ait gelişim özellikleri seçilerek bu özellikler “Gelişim Kontrol Listesi” olarak kullanılacaktır.

KAZANIM DEĞERLENDİRME FORMU(*)

Çocuğun Adı-Soyadı :
Cinsiyeti :
Doğum Tarihi (Gün/Ay/Yıl) :
Okula Başlama Tarihi :

Öğretmenin Adı-Soyadı :
Okul / Kurum Adı :
Eğitim-Öğretim Yılı :

(+) Bağımsız Yapabiliyor

(-) Yardımla Yapabiliyor

(-) Henüz Yapamıyor

Okul Öncesi Eğitim Programında Yer Alan Amaç ve Kazanımlar	Tarih		Tarih		Okul Öncesi Eğitim Programında Yer Alan Amaç ve Kazanımlar	Tarih		Tarih	
	(+)	(-)	(+)	(-)		(+)	(-)	(+)	(-)
PSİKOMOTOR ALAN									
Amaç 1. Bedensel koordinasyon gerektiren belirli hareketleri yapabile									
Kazanımlar									
1. Sözel yönergelerle uygun olarak ısınma hareketleri yapar.									
2. Değişik yönlere yuvarlanır.									
3. Değişik yönlere doğru uzanır.									
4. Sözel yönergelerle uygun olarak yürür.									
5. Sözel yönergelerle uygun olarak koşar.									
6. Belirli bir mesafeye sürünerek gider.									
7. Belli bir yükseklığe çıkar.									
8. Belli bir yükseklığe tırmanır.									
9. Tırmanılan yükseklikten uygun şekilde iner.									
10. Belli bir yükseklikten atlar.									
11. Belli bir engel üzerinden sıçrayarak atlar.									
12. Pedal çevirme hareketini yapar.									
13. Araç kullanarak koordineli ve ritmik hareketler yapar.									
14. Atılan nesnelere yakalar.									
15. Nesnelere belli bir mesafedeki hedefe atar.									
Amaç 2. El ve göz koordinasyonu gerektiren belirli hareketleri yapabile									
Kazanımlar									
1. Küçük nesnelere toplar.									
2. Nesnelere kaptan kaba boşaltır.									
3. Nesnelere üst üste / yan yana / iç içe dizer.									
4. Nesnelere takar.									
Amaç 3. Büyük kaslarını kullanarak belirli bir güç gerektiren hareketleri yapabile									
Kazanımlar									
1. Farklı ağırlıktaki nesnelere iter.									
2. Farklı ağırlıktaki nesnelere çeker.									
3. Farklı ağırlıktaki nesnelere kaldırır.									
4. Farklı ağırlıktaki nesnelere döndürür.									
5. Farklı ağırlıktaki nesnelere taşıyarak belirli bir mesafeye gider.									
Amaç 4. Küçük kaslarını kullanarak belirli bir güç gerektiren hareketleri yapabile									
Kazanımlar									
1. Nesnelere kopartır / yırtar.									
2. Nesnelere sıkar.									
3. Nesnelere çeker / gerer.									
4. Malzemelere elleriyle şekil verir.									

(*) I. Değerlendirme birinci dönemin sonunda, II. Değerlendirme ikinci dönemin sonunda yapılacaktır.

KAZANIM DEĞERLENDİRME FORMU

Çocuğun Adı-Soyadı : Öğretmenin Adı-Soyadı :
 Cinsiyeti : Okul / Kurum Adı :
 Doğum Tarihi (Gün/Ay/Yıl) : Eğitim-Öğretim Yılı :
 Okula Başlama Tarihi :

(+) Bağımsız Yapabiliyor () Yardımla Yapabiliyor (-) Henüz Yapamıyor

Okul Öncesi Eğitim Programında Yer Alan Amaç ve Kazanımlar	Tarih		Tarih	
	(+)	(-)	(+)	(-)
5. Malzemelere araç kullanarak şekil verir.				
Amaç 5. Denge gerektiren belirli hareketleri yapabile				
Kazanımlar				
1. Farklı zeminler üzerinde yürür.				
2. Zemin üzerine çizilen şekiller üzerinde yürür.				
3. Tek ayak üzerinde belirli bir süre durur.				
4. Tek / çift ayak üzerinde olduğu yerde ziplar.				
5. Tek / çift ayakla sıçrayarak belirli bir mesafeyi dengeli bir şekilde gider.				
6. Çift ayakla ileri / geri sıçrar.				
SOSYAL-DUYGUSAL ALAN				
Amaç 1. Kendini tanıyabilme				
Kazanımlar				
1. Fiziksel özelliklerini söyler.				
2. Belli başlı duygusal özelliklerini söyler.				
Amaç 2. Duygularını fark edebilme				
Kazanımlar				
1. Duygularını söyler.				
2. Duygularının nedenlerini açıklar.				
3. Duygularının sonuçlarını açıklar.				
4. Duygularını müzik, dans, drama vb. yollarla ifade eder.				
Amaç 3. Duygularını kontrol edebilme				
Kazanımlar				
1. Olumlu / olumsuz duygu ve düşüncelerini uygun şekilde ortaya koyar.				
Okul Öncesi Eğitim Programında Yer Alan Amaç ve Kazanımlar				
2. Yetişkin denetiminin olmadığı durumlarda da gerektiği gibi davranır.				
3. Yeni ve alışılmamış durumlara uyum sağlar.				
Amaç 4. Kendi kendini güdüleyebilme				
Kazanımlar				
1. Kendiliğinden bir işe başlar.				
2. Başladığı işi bitirme çabası gösterir.				
Amaç 5. Başkalarının duygularını fark edebilme				
Kazanımlar				
1. Başkalarının duygularını ifade eder.				
2. Başkalarının duygularını paylaşır.				
Amaç 6. Başkalarıyla ilişkilerini yönetebilme				
Kazanımlar				
1. Kendiliğinden iletişimi başlatır.				
2. Grup etkinliklerine kendiliğinden katılır.				
3. Grupta sorumluluk almaya istekli olur.				
4. Aldığı sorumluluğu yerine getirir.				
5. Kendisinin ve başkalarının haklarına saygı gösterir.				
6. Gerekli durumlarda nezaket sözcüklerini kullanır.				
7. Gerektiğinde lideri izler.				
8. Gerektiğinde liderliği üstlenir.				
9. Etkinliklerin süresine ilişkin yönergeye uyar.				
10. Grup etkinliklerinin kurallarına uyar.				
11. Gerekli durumlarda kararlılık gösterir.				
Amaç 7. Hoşgörüyü gösterebilme				
Kazanımlar				
1. Hata yapabileceğini kabul eder.				
2. Kendi hatalarını söyler.				

KAZANIM DEĞERLENDİRME FORMU

Öğretmenin Adı-Soyadı :
Okul / Kurum Adı :
Eğitim-Öğretim Yılı :

Çocuğun Adı-Soyadı :
Cinsiyeti :
Doğum Tarihi (Gün/Ay/Yıl) :
Okula Başlama Tarihi :

(+) Bağımsız Yapabiliyor (L) Yardımla Yapabiliyor (-) Henüz Yapamıyor

Okul Öncesi Eğitim Programında Yer Alan Amaç ve Kazanımlar	Tarih		Tarih	
	(+)	(-)	(+)	(-)
3. Kendisini başkalarının yerine koyarak duygularını açıklar.				
4. Başkalarının hatalarını uygun yollarla ifade eder.				
5. Başkalarının hata yapabileceğini kabul eder.				
Amaç 8. Farklılıklara saygı gösterebilme				
Kazanımlar				
1. Kendisinin farklı özelliklerini kabul eder.				
2. Başkalarının farklı özelliklerini kabul eder.				
Amaç 9. Yaşamın iyileştirilmesinde ve korunmasında sorumluluk alabilme				
Kazanımlar				
1. Yaşamın sürdürülebilmesi için gerekli olan kaynakları verimli kullanır.				
2. Günlük yaşamdaki kurallara uyar.				
3. Canlıların yaşama hakkına özen gösterir.				
4. Canlıların bakımını üstlenir ve korur.				
5. Yaşamda diğer canlılarla paylaşıtlarını açıklar.				
Amaç 10. Toplumsal yaşamın nasıl sürdüğünü kavrayabilme				
Kazanımlar				
1. Toplumda farklı rollere sahip kişiler olduğunu söyler.				
2. Aynı kişinin farklı rolleri olduğunu söyler.				
3. Kendi kültürünün belli başlı özelliklerini açıklar.				
4. Farklı kültürlerin belli başlı özelliklerini söyler.				
Amaç 11. Estetik özellikler taşıyan ürünler oluşturabilme				
Kazanımlar				
1. Estetik bedensel hareketlerle yürür / dans eder.				
Okul Öncesi Eğitim Programında Yer Alan Amaç ve Kazanımlar				
2. Özgün şiir, öykü, şarkı vb. söyler.				
3. Görsel sanat etkinliklerinde ürün yapar.				
4. Görsel sanat etkinliklerinde özgün ürün yapar.				
5. Çeşitli materyaller kullanarak ritim oluşturur.				
6. Çeşitli sesleri kullanarak müzik oluşturur.				
7. Ürünlerini çeşitli yollarla sunar.				
8. Sunularında hayali / gerçek nesnel kullanır.				
Amaç 12. Çevredeki güzellikleri koruyabilme				
Kazanımlar				
1. Çevredeki güzelliklerin korunma nedenlerini söyler.				
2. Çevredeki güzellikleri korumak için yapılması gerekenleri açıklar.				
3. Çevredeki güzellikleri korumada sorumluluk alır.				
Amaç 13. Çevreyi estetik bakımdan düzenleyebilme				
Kazanımlar				
1. Çevresinde gördüğü güzel / rahatsız edici durumları söyler.				
2. Çevre sorunları ile ilgili kendi yapabileceklerine örnek verir.				
3. Çevresini farklı biçimlerde düzenler.				
Amaç 14. Sanat eserlerinin estetik özelliklerini fark edebilme				
Kazanımlar				
1. Sanat eserlerinin özelliklerini söyler.				
2. Sanat eserleri hakkındaki duygularını açıklar.				
Amaç 15. Atatürk ile ilgili etkinliklere ilgi gösterebilme				

KAZANIM DEĞERLENDİRME FORMU

Öğretmenin Adı-Soyadı :
Okul / Kurum Adı :
Eğitim-Öğretim Yılı :

Çocuğun Adı-Soyadı :
Cinsiyeti :
Doğum Tarihi (Gün/Ay/Yıl) :
Okula Başlama Tarihi :

(+) Bağımsız Yapabiliyor

(Δ) Yardımla Yapabiliyor

(-) Henüz Yapamıyor

Okul Öncesi Eğitim Programında Yer Alan Amaç ve Kazanımlar	Tarih		Tarih	
	(+) (Δ) (-)	(+) (Δ) (-)	(+) (Δ) (-)	(+) (Δ) (-)
Okul Öncesi Eğitim Programında Yer Alan Amaç ve Kazanımlar				
Kazanımlar				
1. Atatürk ile ilgili etkinliklere katılır.				
2. Atatürk ile ilgili etkinliklerde aldığı sorumlulukları yerine getirir.				
DİL ALANI				
Amaç 1. Sesleri ayırt edebilme				
Kazanımlar				
1. Sesin kaynağını söyler.				
2. Sesin geldiği yönü belirler.				
3. Sesin özelliğini söyler.				
4. Verilen sese benzer sesler çıkarır.				
Amaç 2. Konuşurken sesini doğru kullanabilme				
Kazanımlar				
1. Nefesini doğru kullanır.				
2. Kelimeleri doğru telaffuz eder.				
3. Konuşurken sesinin tonunu işitebilir biçimde ayarlar.				
4. Konuşurken sesinin hızını ayarlar.				
Amaç 3. Türkçeyi doğru kullanabilme				
Kazanımlar				
1. Konuşmalarında söz dizimi kurallarını doğru olarak kullanır.				
2. Konuşmalarında temel dilbilgisi kurallarına uygun konuşur.				
Amaç 4. Kendini sözel olarak ifade edebilme				
Kazanımlar				
1. Dinlerken / konuşurken göz teması kurar.				
2. Sohbeta katılır.				
Okul Öncesi Eğitim Programında Yer Alan Amaç ve Kazanımlar				
3. Belli bir konuda konuşmayı başlatır.				
4. Belli bir konuda konuşmayı sürdürür.				
5. Söz almak için sırasını bekler.				
6. Duygu, düşünce ve hayallerini söyler.				
7. Duygu, düşünce ve hayallerini yaratıcı yollarla açıklar.				
8. Üstlendiği role uygun konuşur.				
Amaç 5. Dinlediklerini çeşitli yollarla ifade edebilme				
Kazanımlar				
1. Dinlediklerini başkalarına anlatır.				
2. Dinlediklerine ilişkin sorular sorar.				
3. Dinlediklerine ilişkin sorulara cevap verir.				
4. Dinlediklerini özetler.				
5. Dinlediklerini resim, müzik, drama, şiir, öykü vb. yollarla sergiler.				
Amaç 6. Sözcük dağarcığını geliştirebilme				
Kazanımlar				
1. Dinlediklerinde yeni olan sözcükleri fark eder.				
2. Yeni sözcüklerin anlamlarını sorar.				
3. Verilen sözcüğün anlamını açıklar.				
4. Yeni öğrendiği sözcükleri anlamlarına uygun olarak kullanır.				
5. Zıt anlamlı sözcüklere örnek verir.				
Amaç 7. Ses bilgisinin farkında olabilme				
Kazanımlar				
1. Sözcüklerin başlangıç seslerini söyler.				
2. Aynı sesle başlayan sözcükler söyler.				
3. Kafiye sözcükler söyler.				
Amaç 8. Görsel materyalleri okuyabilme				
Kazanımlar				

KAZANIM DEĞERLENDİRME FORMU

Çocuğun Adı-Soyadı :
Cinsiyeti :
Doğum Tarihi (Gün/Ay/Yıl) :
Okula Başlama Tarihi :

Öğretmenin Adı-Soyadı :
Okul / Kurum Adı :
Eğitim-Öğretim Yılı :

(+) Bağımsız Yapabiliyor

(L) Yardımla Yapabiliyor

(-) Henüz Yapamıyor

Okul Öncesi Eğitim Programında Yer Alan Amaç ve Kazanımlar	Tarih		Tarih		Okul Öncesi Eğitim Programında Yer Alan Amaç ve Kazanımlar	Tarih		Tarih		
	(+)	(L)	(-)	(+)		(+)	(L)	(-)	(+)	(L)
Okul Öncesi Eğitim Programında Yer Alan Amaç ve Kazanımlar										
1. Görsel materyalleri inceler.					Amaç 4. Algıladıklarını hatırlayabilme					
2. Görsel materyallerle ilgili sorular sorar.					Kazanımlar					
3. Görsel materyallerle ilgili sorulara cevap verir.					1. Olay ya da varlıkların rengini söyler.					
4. Görsel materyalleri açıklar.					2. Varlıkların rengini söyler.					
5. Görsel materyalleri kullanarak olay, öykü gibi kompozisyonlar oluşturur.					3. Varlıkların yerini söyler.					
6. Görsel materyalleri düzenle kullanır.					4. Varlıkların şeklini söyler.					
BİLİŞSEL ALAN					5. Varlıkların sayısını söyler.					
Amaç 1. Kendisi ve ailesi ile ilgili bilgileri kavrayabilme					6. Olay ya da varlıkların sırasını söyler.					
Kazanımlar					7. Nesnelerin neden yapıldığını söyler.					
1. Kendisi ile ilgili bilgileri açıklar.					8. Nesnelerin içinden eksilen ya da eklenen bir nesneyi söyler.					
2. Aile bireyleri ile ilgili bilgileri açıklar.					9. Nesne, durum ya da olayı bir süre sonra yeniden ifade eder.					
3. Adresini ve telefon numarasını söyler.					Amaç 5. Varlıkları çeşitli özelliklerine göre eşleştirebilme					
Amaç 2. Olay ya da varlıkların çeşitli özelliklerini gözlemleyebilme					Kazanımlar					
Kazanımlar					1. Varlıkları bire bir eşleştirir.					
1. Olay ya da varlıkların özelliklerini söyler.					2. Varlıkları renklerine göre eşleştirir.					
2. Olay ya da varlıkların özelliklerini karşılaştırır.					3. Varlıkları şekillerine göre eşleştirir.					
Amaç 3. Dikkatini toplayabilme					4. Varlıkları büyüklüklerine göre eşleştirir.					
Kazanımlar					5. Varlıkları miktarlarına göre eşleştirir.					
1. Dikkat edilmesi gereken nesneyi / durumu / olayı fark eder.					6. Varlıkları dokunsal özelliklerine göre eşleştirir.					
2. Dikkatini nesne / durum / olay üzerinde yoğunlaştırır.					7. Varlıkları kullanım amaçlarına göre eşleştirir.					
3. Dikkat edilmesi gereken nesneyi / durumu / olayı söyler.					8. Nesnelere sayılarına göre eşleştirir.					
4. Nesneyi / durumu / olayı ayrıntılarıyla açıklar.					9. Eş nesnelere örnek verir.					

KAZANIM DEĞERLENDİRME FORMU

Öğretmenin Adı-Soyadı :
Okul / Kurum Adı :
Eğitim-Öğretim Yılı :

Çocuğun Adı-Soyadı :
Cinsiyeti :
Doğum Tarihi (Gün/Ay/Yıl) :
Okula Başlama Tarihi :

(+) Bağımsız Yapabiliyor

(L) Yardımla Yapabiliyor

(-) Henüz Yapamıyor

Okul Öncesi Eğitim Programında Yer Alan Amaç ve Kazanımlar	Tarih		Tarih	
	(+)	(L)	(+)	(L)
10. Nesneleri ve nesne gruplarını uygun rakamla eşleştirir.				
Amaç 6. Varlıkları çeşitli özelliklerine göre gruplayabilme				
Kazanımlar				
1. Varlıkları renklerine göre gruplar.				
2. Varlıkları şekillerine göre gruplar.				
3. Varlıkları büyüklüklerine göre gruplar.				
4. Varlıkları miktarlarına göre gruplar.				
5. Varlıkları dokunsal özelliklerine göre gruplar.				
6. Varlıkları kullanım amaçlarına göre gruplar.				
Amaç 7. Nesne, durum ya da olayları çeşitli özelliklerine göre sıralayabilme				
Kazanımlar				
1. Nesneleri büyüklüklerine göre sıralar.				
2. Sıralanmış nesne grubu içinde nesnenin yerini gösterir.				
3. Sıra bildiren sayıyı söyler.				
4. Nesneleri renk tonlarına göre sıralar.				
5. Nesneleri sayılarına göre sıralar.				
6. Varlıkları büyüme aşamalarına göre sıralar.				
7. Olayları oluş sırasına göre sıralar.				
Amaç 8. Nesneleri ölçebilme				
Kazanımlar				
1. Ölçme sonucunu tahmin eder.				
2. Standart olmayan birimlerle ölçer.				
Okul Öncesi Eğitim Programında Yer Alan Amaç ve Kazanımlar				
3. Ölçme sonuçlarını tahmin ettiği sonuçlarla karşılaştırır.				
Amaç 9. Nesneleri sayabilme				
Kazanımlar				
1. 20 içinde ileriye doğru birer birer ritmik sayar.				
2. 10 içinde geriye doğru birer birer ritmik sayar.				
3. Söylenilen sayı kadar nesneyi gösterir.				
4. Gösterilen belli sayıda nesneyi doğru olarak sayar.				
5. Nesneleri sayarak miktarlarını az ya da çok olarak söyler.				
6. Sayıca 10'dan az olan bir gruptaki nesnelere sayısını söyler.				
Amaç 10. Geometrik şekilleri tanıyabilme				
Kazanımlar				
1. Her nesnenin bir şekli olduğunu söyler.				
2. Daire, üçgen, kare ve dikdörtgene benzeyen nesnelere gösterir.				
3. Daire, üçgen, kare ve dikdörtgenleri kullanarak farklı modeller oluşturur.				
Amaç 11. Günlük yaşamda kullanılan belli başlı sembollerini tanıyabilme				
Kazanımlar				
1. Gösterilen sembolün anlamını söyler.				
2. Verilen açıklanmaya uygun sembolü gösterir.				
3. 10 içindeki rakamları okur.				
4. 10 içindeki rakamları modele bakarak yazar.				
Amaç 12. Mekânda konum ile ilgili yönergeleri uygulayabilme				

KAZANIM DEĞERLENDİRME FORMU

Öğretmenin Adı-Soyadı :
Okul / Kurum Adı :
Eğitim-Öğretim Yılı :

Çocuğun Adı-Soyadı :
Cinsiyeti :
Doğum Tarihi (Gün/Ay/Yıl) :
Okula Başlama Tarihi :

(+) Bağımsız Yapabiliyor (Δ) Yardımla Yapabiliyor (-) Hentiz Yapamıyor

Okul Öncesi Eğitim Programında Yer Alan Amaç ve Kazanımlar	Tarih			Tarih		
	(+)	(Δ)	(-)	(+)	(Δ)	(-)
Kazanımlar						
1. Nesnenin mekândaki konumunu söyler.						
2. Yönergeye uygun olarak mekanda konum alır.						
3. Yönergeye uygun olarak nesneyi doğru yere yerleştirir.						
Amaç 13. Bir örüntüdeki ilişkiyi kavrayabilme						
Kazanımlar						
1. Modele bakarak nesnelere örüntü oluşturur.						
2. Bir örüntüde eksik bırakılan ögeyi söyler.						
3. Bir örüntüde eksik bırakılan ögeyi tamamlar.						
4. En çok üç öğeden oluşan örüntüdeki kuralı söyler.						
5. Nesnelere özgün bir örüntü oluşturur.						
Amaç 14. Parça-bütün ilişkiyi kavrayabilme						
Kazanımlar						
1. Bir bütünün parçalarını söyler.						
2. Uygun şekil veya nesnelere iki eş parçaya böler.						
3. İki yarımı birleştirerek bütün elde eder.						
4. Nesnelere arasında yarım olanları gösterir.						
5. Yarım ve bütün arasındaki ilişkiyi açıklar.						
Amaç 15. Nesnelere basit toplama ve çıkarma yapabile						
Kazanımlar						
1. Nesne grubuna belirtilen sayı kadar nesne ekler.						
2. Nesne grubundan belirtilen sayı kadar nesneyi ayırır.						
3. Nesnelere kullanarak toplama yapar.						
4. Nesnelere kullanarak çıkarma yapar.						
5. 10 içinde toplama gerektiren problemleri çözer.						
Okul Öncesi Eğitim Programında Yer Alan Amaç ve Kazanımlar						
6. 5 içinde çıkarma gerektiren problemleri çözer.						
Amaç 16. Belli durum ve olaylarla ilgili neden-sonuç ilişkisi kurabilme						
Kazanımlar						
1. Bir olayın olası nedenlerini söyler.						
2. Bir olayın olası sonuçlarını söyler.						
3. Yarım bırakılan olayı, durumu, şiri, öyküyü, şarkıyı vb. özgün bir şekilde tamamlar.						
Amaç 17. Zamanla ilgili kavramlar arasında ilişki kurabilme						
Kazanımlar						
1. Olayları oluş sırasına göre söyler.						
2. Zamanla ilgili kavramları anlamına uygun şekilde kullanır.						
3. Zaman bildiren araçların işlevini açıklar.						
Amaç 18. Problem çözebilme						
Kazanımlar						
1. Problemi söyler.						
2. Probleme çeşitli çözüm yolları önerir.						
3. Çözüm yolları içinde en uygun olanlarını seçer.						
4. Seçilen çözüm yollarını dener.						
5. En uygun çözüm yoluna karar verir.						
6. Karar verdiği çözüm yolunun gerekçelerini açıklar.						
Amaç 19. Nesne grafiği hazırlayabilme						
Kazanımlar						
1. Nesnelere kullanarak grafik oluşturur.						
2. Nesnelere sembollerle gösterir.						

KAZANIM DEĞERLENDİRME FORMU

Öğretmenin Adı-Soyadı :
Okul / Kurum Adı :
Eğitim-Öğretim Yılı :

Çocuğun Adı-Soyadı :
Cinsiyeti :
Doğum Tarihi (Gün/Ay/Yıl) :
Okula Başlama Tarihi :

(+) Bağımsız Yapabiliyor

(-) Yardımlı Yapabiliyor

(-) Henüz Yapamıyor

Okul Öncesi Eğitim Programında Yer Alan Amaç ve Kazanımlar	Tarih		Tarih	
	(+)	(-)	(+)	(-)
3. Hazırlanmış nesne grafiği çerçevesine sembolleri yerleştirir.				
4. Grafikte yer alan nesnelere sayar.				
5. Grafiği inceleyerek sonuçları söyler.				
Amaç 20. Atatürk'ü tanıyabilme Kazanımlar				
1. Atatürk'ün hayatı ile ilgili olguları söyler.				
2. Atatürk'ün kişisel özelliklerini söyler.				
Amaç 21. Atatürk'ün Türk toplumu için önemini açıklayabilme Kazanımlar				
1. Atatürk'ün getirdiği yenilikleri söyler.				
2. Atatürk'ün getirdiği yeniliklerin önemini açıklar.				
ÖZBAKIM BECERİLERİ				
Amaç 1. Temizlik kurallarını uygulayabilme Kazanımlar				
1. Temizlikle ilgili malzemeleri doğru kullanır.				
2. El, yüz ve vücudun diğer kısımlarını uygun biçimde yıkar.				
3. Tuvalet gereksinimine yönelik işleri yardımsız yapar.				
4. Yiyecek ve içeceklerin temizliğine dikkat eder.				
5. Ev ve okuldaki eşyaları temiz ve düzenli kullanır.				
6. Beslenme için gerekli araç-gereçleri temizlik kurallarına uygun kullanır.				
7. İçinde bulunduğu çevreyi temiz tutar.				
Amaç 2. Giysilerini giyme ve çıkarabilme Kazanımlar				
1. Duruma ve hava koşullarına uygun giyeceği seçer.				
Okul Öncesi Eğitim Programında Yer Alan Amaç ve Kazanımlar				
2. Giysilerini yardımsız çıkarır.				
3. Giysilerini yardımsız giyer.				
4. Giysilerini doğru şekilde giyer.				
5. Giysilerini katlar.				
6. Giysilerini asar.				
Amaç 3. Doğru beslenmenin önemini fark edebilme Kazanımlar				
1. Yiyecekleri ve içecekleri ayırım yapmadan yer / içer.				
2. Yiyecekleri ve içecekleri yeterli miktarda yer / içer.				
3. Yiyecekleri yerken sağlık ve görgü kurallarına özen gösterir.				
4. Sağlığı olumsuz etkileyen yiyecekleri ve içecekleri yemekten / içmekten kaçınır.				
5. Öğün zamanlarında ve süresinde yemeye özen gösterir.				
Amaç 4. Dinlenmeyle ilgili kurallara uyabilme Kazanımlar				
1. Yorulduğu durumlarda dinlendirici bir etkinliğe katılır.				
2. Dinlenme ya da uyku için gerekli hazırlığı yapar.				
3. Dinlenme ya da uyku için belirlenen saatte yatağına gider.				
4. Dinlenme ya da uyku sonrası toplanır.				
Amaç 5. Kendini kazalardan ve tehlikelerden koruyabilme Kazanımlar				
1. Tehlikeli olan durumları söyler.				
2. Tehlikeli olan durumlardan uzak durur.				
3. Herhangi bir tehlike anında yetişkinlerden yardım ister.				
4. Acil durumlarda başvurulabilecek telefon numaralarını söyler.				

GELİŞİM RAPORU FORMU

Çocuğun Adı-Soyadı :
Doğum Tarihi :
Cinsiyeti :
Okulun Adı :
Okula Başlama Tarihi :

Öğretmenin Adı :
Rapor Tarihi :

Bu raporda, çocuğun bütün gelişim alanları ve özbakım becerileri açısından bulunduğu düzeye, ilgilerine, ihtiyaçlarına ve tercihlerine yer verilir.

ÖĞRETMEN ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU

KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ	Hiçbir zaman	Ara sıra	Her zaman
İşimi seviyorum.			
Sabırlıyım.			
Uyumluyum.			
İşbirliğine açığım.			
Güler yüzlüyüm.			
İyi bir gözlemciyim.			
İyi bir planlamacıyım.			
Çocuklara, ailelere, meslektaşlarıma ve topluma karşı ahlâki sorumluluklarımın farkındayım.			
Görünümüm düzenli, temiz ve güzeldir.			
Türkçeyi anlaşılır, akıcı ve güzel konuşurum.			
Adil davranırım.			
Enerjiğim.			
Yaratıcıyım.			
Öğrenme ve öğretme coşkusuna sahibim.			
İyi bir dinleyiciyim.			
KİŞİSEL GELİŞİM			
Kendimi “yaşam boyu öğrenci” olarak tanımlayabilirim.			
Hizmet içi eğitim programlarına katılırım.			
Alanımla ilgili dergileri, yayınları, televizyon programlarını, konferansları, kursları, seminerleri, internet sitelerini ve sempozyumları takip ederim.			
Öğrenme-öğretme becerilerimi iyileştirmek için okul yöneticileri, akademisyenler, öğretmenler, aileler vb. kişilerden gerekli desteği alırım.			
Çocukların ve ortamın değişen ihtiyaçlarına karşı kendimi uyarlarım.			
Gazete okurum.			
Kitap okurum.			
Kendimi değerlendiririm ve değerlendirme sonuçlarına göre kendimi geliştirmek için çaba gösteririm.			
Kültür, sanat ve sosyal sorumluluk etkinliklerinde yer almaya özen gösteririm.			

	Hiçbir zaman	Ara sıra	Her zaman
Eğitime ilişkin yasal dzenlemeleri bilir ve mesleki yaşamıma aktarıyorum.			
Öğretmenlerin hakları, görev ve sorumlulukları hakkında bilgi sahibiyim.			
İLETİŞİM			
Ses tonumu, beden dilimi, jest ve mimiklerimi etkin kullanırım.			
Empati kurarım.			
Çevremdeki insanlarla iyi ilişkiler kurarım.			
Çocukların ilgi alanlarını keşfetmeye çalışırım.			
Çocukların seğıimlerini ve hareketlerini kabul etmeye dikkat ederim.			
Çocukların kendilerini ifade edebilmeleri için olanaklar sağlarım.			
Çocuklarla konuşurken göz teması kurarım ve göz hizası konusunda hassas davranırım.			
Çocuklar için görünümüm, tutumum, davranışlarım, alışkanlıklarım ve konuşmalarım iyi bir model olduğumu düşünürüm.			
Çocuklara karşı sıcak ve ilgiliyim.			
Çocukların görüşlerine değer veririm.			
Sınıfımı iyi yönetirim.			
Çocuklara ve meslektaşlarıma yeterli övgüde bulunurum ve teşekkür ederim.			
Materyal, bilgi, beceri, fikir ve deneyimlerimi meslektaşlarımla paylaşırım.			
Resmî ya da resmî olmayan personel toplantılarına katılırım.			
Okulun ortak hedeflerine ulaşmada ekibin bir üyesi olarak etkiliyim.			
Sınıf ve okuldaki sorunların ve çatışmaların çözüümü için gerekli çabayı gösteririm.			
Okul ve toplum ilişkilerini yürütmede sorumluluk alırım.			
Yapıcı ve dengeli eleştiriye kabul ederim.			
Ailelerle iyi ilişkiler kurarım.			
Ailelerin yardımlarına ve görüşlerine değer veririm.			
Ailelerle çocukların gelişimi konusunda bilgi paylaşımında bulunurum.			

MESLEKİ YETERLİKLER	Hiçbir zaman	Ara sıra	Her zaman
Çocukların bilişsel gelişimlerini, bu süreçte kazandıkları bilgi ve becerilerin yaşam içerisindeki işlevselliğini anlar ve geliştiririm.			
Çocukların dinleme, anlama, kendini sözel ya da sözel olmayan yollarla ifade etme becerilerini anlar ve geliştiririm.			
Çocukların kendini ve diğerlerini tanıma ve anlama, etkin iletişim kurabilme becerilerini anlar ve geliştiririm.			
Çocukların içinde yaşadıkları topluma ait davranışları kazanmalarının yanı sıra özgün bir birey haline gelmelerini destekler ve geliştiririm.			
Çocukların fiziksel olarak büyüme ve gelişmelerini anlar ve geliştiririm.			
Çocukların öz bakım becerilerini anlar ve geliştiririm.			
Çocukların etkin dinleme becerilerini geliştiririm.			
Çocukların empati kurabilme becerilerini geliştiririm.			
Çocukların başkalarıyla ilişkilerini yönetebilme becerilerini geliştiririm.			
Çocukların kendini söz, beden ve sanat yoluyla ifade edebilme becerilerini geliştiririm.			
Çocukların bilişim teknolojilerini tanıma ve günlük yaşantılarında amacına uygun olarak kullanma becerilerini geliştiririm.			
Çocukların alternatif çözüm yolları üretme becerilerini geliştiririm.			
Çocukların özgün ürünler oluşturma becerilerini geliştiririm.			
Çocukların estetik anlayış becerilerini geliştiririm..			
ÖĞRENME SÜRECİ			
Öğrenme sürecini planlarım.			
Öğrenme sürecini planlarken çocukların bireysel farklılıklarını göz önünde bulundururum.			

	Hiçbir zaman	Ara sıra	Her zaman
Etkinliklerimi planlarken günlük hayatla ilişkilendiririm.			
Eğitim programımı uygularken esnek davranırım.			
Öğrenme sürecinde okul öncesi eğitimde kullanılan özel öğretim yöntemlerini kullanırım.			
Çocuğun gelişim özelliklerini, gereksinimlerini, ilgilerini, alışkanlıklarını, tutumlarını, bireysel farklılıklarını bilmek ve çocuğu anlamak için çeşitli çocuğu tanıma yöntemleri kullanırım.			
Etkinlikleri çocukların düzeyine uyarlarım.			
Eğlenceli ve sıcak bir öğrenme ortamı yaratırım.			
Bilişim teknolojilerini kullanırım.			
Zamanı iyi yönetirim.			
Etkinliklerde çocukların aktif olarak yer almasını, yaparak yaşayarak öğrenmesini sağlarım.			
Çocukları bilişsel, sosyal ve kültürel uğraşılara yönlendiririm.			
Demokratik bir öğrenme ortamı oluştururum.			
Çocuklara çalışmalarını için materyal temin eder ve materyal hazırlarım.			
Çocuklara materyallerle çalışmalarını için yeterli alan ve yeterli zaman veririm.			
Oyun alanlarını düzenler ve donatırım.			
Sınıfımda yeterli sayıda ilgi köşeleri oluştururum.			
Çocukların gerçekten öğrenmeyi istediği şeyleri öğrenmelerine fırsat veririm.			
Çocuklara düşünmeleri ve problem çözmeleri için bireysel olarak sorular sorarım ve onları düşünmeleri için yüreklendiririm.			
Çocukları dinlerim ve onların sorularını cevaplarım.			
Çocukların eşit fırsatlara sahip olmalarını sağlarım.			

	Hiçbir zaman	Ara sıra	Her zaman
Çocuklar arasındaki farklılığa karşı hoşgörölü ve saygılı olmaya özen gösteririm.			
Okul dışı öğrenme fırsatlarını göz ardı etmem ve bunlardan yararlanırım.			
Uygun ölçme araçları ile çocukları değerlendiririm.			
Günlük ve yıllık planlarım doğrultusunda eğitim programını değerlendiririm.			

**36-72 AYLIK ÇOCUKLAR İÇİN
OKUL ÖNCESİ EĞİTİM PROGRAMI KAPSAMINDA
ELE ALINMASI ÖNERİLEN
BELİRLİ GÜN VE HAFTALAR LİSTESİ (*) (**)**

İlköğretim Haftası	Eylül ayının üçüncü haftası
Hayvanları Koruma Günü	4 Ekim
Dünya Çocuk Günü	Ekim ayının ilk pazartesi günü
Cumhuriyet Bayramı	29 Ekim
Kızılay Haftası	29 Ekim-4 Kasım
Atatürk Haftası	10-16 Kasım
Öğretmenler Günü	24 Kasım
İnsan Hakları ve Demokrasi Haftası	10 Aralık gününü içine alan hafta
Yeni yıl	31 Aralık - 1 Ocak
Enerji Tasarrufu Haftası	Ocak ayının ikinci haftası
Orman Haftası	21-26 Mart
Dünya Tiyatrolar Günü	27 Mart
Kütüphaneler Haftası	Mart ayının son pazartesi günü
Dünya Kitap Günü	23 Nisan gününü içine alan hafta
Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı	23 Nisan
Trafik ve İlk Yardım Haftası	Mayıs ayının ilk haftası
Anneler Günü	Mayıs ayının ikinci pazar günü
Engelliler Haftası	10-16 Mayıs
Müzeler Haftası	18-24 Mayıs
Çevre Koruma Haftası	Haziran ayının ikinci haftası
Babalar Günü	Haziran ayının üçüncü pazar günü

(*) Millî Eğitim Bakanlığı, Eylül-2005 Tarih ve 2576 Sayılı Tebliğler Dergisi'nde yayımlanan "Belirli Gün ve Haftalar" çizelgesinden seçilmiştir.

(**) Bu çizelgede yer almayan Mahalî Kurtuluş Günleri ve Atatürk Günleri ile Tarihî Günler (gerçekleştiği tarihlerde) belirli gün ve haftalar listesine eklenebilir.

**36 - 72 AYLIK ÇOCUKLAR İÇİN
OKUL ÖNCESİ EĞİTİM PROGRAMI KAPSAMINDA
ELE ALINMASI ÖNERİLEN
KAVRAMLAR LİSTESİ (*)**

büyük, orta, küçük	derin - sığ
ince - kalın	parlak
uzun - kısa	sivri - küt
geniş - dar	tüylü
şişman - zayıf	mutlu
az - çok	üzgün
ağır - hafif	kızgın
boş - dolu	korkmuş
tek - çift	şaşkın
bütün - yarım	aynı, farklı, benzer
kalabalık - تنها	açık - kapalı
parça - bütün	hızlı - yavaş
önce, şimdi, sonra	canlı - cansız
gece - gündüz	hareketli - hareketsiz
sabah, öğle, akşam	kolay - zor
dün, bugün, yarın	karanlık - aydınlık
uzak - yakın	ters - düz
ön - arka	ilk, orta, son
önünde, arkasında, yanında	başı - sonu
yukarı - aşağı	başlangıç - bitiş
yukarıda - aşağıda	kirli - temiz
iç - dış	alçak - yüksek
içinde - dışında	aç - tok
içeri - dışarı	ıslak - kuru
sağ - sol	güzel - çirkin
sağında - solunda	doğru - yanlış
arasında	para
alt - üst - orta	ana renkler: kırmızı, sarı, mavi
altında, üstünde, ortasında	ara renkler: turuncu, yeşil, mor
ileri - geri	renk tonları
tatlı	siyah
tuzlu	beyaz
acı	koyu - açık
ekşi	kenar - köşe
sıcak, soğuk, ılık	düz - eğri
sert - yumuşak	daire
taze - bayat	çember
kaygan	üçgen
kokulu - kokusuz	kare
sesli - sessiz	dikdörtgen
eski - yeni	1 - 20 arası sayılar
yaşlı - genç	düzenli - dağınık

(*) Öğretmenler yıllık ve günlük planlarını hazırlarken bu listeden çocukların yaş ve gelişim özelliklerine uygun olan kavramları seçmeye özen göstermelidirler.

KANUN VE YÖNETMELİKLER LİSTESİ

- TÜRKİYE CUMHURİYETİ ANAYASASI
- 1739 SAYILI MİLLÎ EĞİTİM TEMEL KANUNU
- 222 SAYILI İLKÖĞRETİM VE EĞİTİM KANUNU
- 3797 SAYILI MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞININ TEŞKİLÂT VE GÖREVLERİ HAKKINDA KANUN
- 4306 İLKÖĞRETİM VE EĞİTİM KANUNU, MİLLÎ EĞİTİM TEMEL KANUNU, ÇIRAKLIK VE MESLEK EĞİTİMİ KANUNU, MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞININ TEŞKİLÂT VE GÖREVLERİ HAKKINDA KANUN İLE 24.3.1988 TARİHLİ VE 3418 SAYILI KANUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI VE BAZI KÂĞIT VE İŞLEMLERDEN EĞİTİME KATKI PAYI ALINMASI HAKKINDA KANUN
- 625 SAYILI ÖZEL ÖĞRETİM KURUMLARI KANUNU
- 657 SAYILI DEVLET MEMURLARI KANUNU
- 439 SAYILI MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞINA BAĞLI YÜKSEK VE ORTA DERECELİ OKULLAR ÖĞRETMENLERİ İLE İLKOKUL ÖĞRETMENLERİNİN HAFTALIK DERS SAATLERİ İLE EK DERS ÜCRETLERİ HAKKINDA KANUN
- 16.12.1998 GÜN VE 23555 SAYILI RESMÎ GAZETEDE YAYIMLANAN MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİLERİNİN DERS VE EK DERS SAATLERİNE İLİŞKİN ESASLAR
- 20.05.1999 GÜN VE 23700 SAYILI RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANAN MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİLERİNİN DERS VE EK DERS SAATLERİNE İLİŞKİN ESASLARA AİT DEĞİŞİKLİK
- 2828 SAYILI SOSYAL HİZMETLER VE ÇOCUK ESİRGEME KURUMU KANUNU
- 1475 SAYILI İŞ KANUNU
- ÖZEL EĞİTİM HAKKINDA 573 SAYILI KANUN HÜKMÜNDE KARARNAME
- 1475 SAYILI İŞ KANUNUNA TABİ İŞYERLERİNDE İŞVERENLERİN KURACAKLARI OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARININ EĞİTİM VE İŞLEYİŞ ESASLARI HAKKINDA TÜZÜK
- MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARI YÖNETMELİĞİ
- MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI KURUMLARINDA SÖZLEŞMELİ VEYA EK DERS GÖREVİ İLE GÖREVLENDİRİLECEK UZMAN VEYA USTA ÖĞRETİCİLER HAKKINDA YÖNETMELİK
- MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI İLKÖĞRETİM KURUMLARI YÖNETMELİĞİ

KAYNAKÇA

- ADA, S.Ü.,1999. Öğretmenlik Mesleğine Giriş, Marmara Üniversitesi Yay. İstanbul.
- ALPER, S. and RYNDAK, D. L. 1992. Educating students with severe handicaps in regular classes. The Elementary School Journal. 92(3); 373-387.
- ALVY, K. T.,1994. Parent Training Today. California: Center for Improvent of Child Caring.
- AMABILE, T., 1989.The Creative Instinct Child.142;192-197.
- ATAY, M. 1995. Özürlü çocukların normal yaşlıları ile birlikte eğitim aldıkları kaynaştırma programlarına karşı öğretmen tutumları üzerine bir inceleme. Doktora tezi (basılmamış). Hacettepe Üniversitesi. Ankara.
- AYDIN,B.,2005.Güvenli Davranış Geliştirme. Ergenlikten Yetişkinliğe Grup Çalışmaları (Ed. Betül Aydın).Nobel Yay. Ankara.
- BACANLI, H.,2004.Sosyal Beceri Eğitimi.Nobel Yay. Ankara.
- BATU, E. S. 2000. Kaynaştırma, destek hizmetler ve kaynaştırmaya hazırlık etkinlikleri. Özel Eğitim Dergisi. 2 (4); 35-45.
- BAYHAN, P. 1998. Entegrasyonun tanımı, uygulaması, sonuçları ve entegrasyonda arkadaşlık ilişkileri. Türkiye Özürlüler Eğitim ve Dayanışma Vakfı. 2 (6); 6-11.
- BENTLEY, T., 1996.Sharpen, Your Team's Skills in Creativity.McGraw-Hill Int.UK.
- BLATCHFORD, I. Ed.1998:A Curriculum Development Handbook for Early Childhood Education. London:Trentham Book Limited.
- BODE, U., and OTTO, G., 1979.Yaraticılık Eğitimi, Friedrich Verlag Velber. Berlin.
- BONO, E., and LANE, A., 1973.Children Solve Problems.Penguin Books, Great Britain.
- BROMAN, B.L.,1978. The Early Years in Childhood Education. Chic Rand McNally College Publishing Company.
- BUTLER, A.L.,1974. Early Childhood Education:Planning and Administe Programs.New York: D.Van Nostrand Company.
- BUTLER, A., GOTTS, E., and QUISENBERRY, N., 1975.Early Childhood Programs. Charles E. Merrill Publishing Company. Ohio.
- BÜYÜKKARAGÖZ,S. ve ÇİVİ, C., 1996. Genel Öğretim Metodları. İstanbul: Öz Eğitim Yayınları.
- CANEL, N.,2005.Yaraticı Düşünce ve Problem Çözme Grup Çalışması.Ergenlikten Yetişkinliğe Grup Çalışmaları (Ed. Betül Aydın).Nobel Yay. Ankara.
- CHAMBERS, D., 1971. Children's Literature in the Curriculum. Rand Mc Nally Company.Chicago.
- CİVELEK, B., 2006. Çocuklara Sorumluluk Bilinci Kazandırmak. Çoluk Çocuk Dergisi. Sayı:58;20-22.
- CİVELEK, B., 2005.Farklılıklara Saygı Proje Raporu, KEDEV, Gazi Üniversitesi, Yıldız Teknik Üniversitesi.
- COHEN, C.H., and RUDOLPH, M.,1977. Kindergarten and Early Schooling. Englev Cliffs: Prentice Hall, Inc.
- CURRAN, D.,1989. Working With Parents.Minnessota: American Guidance Service.
- ÇELEBİ-ÖNCÜ, E. 2006. Erken Çocukluk Döneminde Sorumluluk Eğitimi.
- DARICA, N. 1995. Özürlü çocukların eğitiminde entegrasyonun önemi. I. Ulusal Eğitim Kongresi. 11-12 Kasım 1992.Ya-Pa Yay. 183-185. İstanbul.
- DALE, N.J.,1992.Parental Involvement in the Kids Family Centre: Who Does it for” Child Care: Health and Development.Vol. 18;310-319.

- DIAMOND, E. K., HESTENES, L. L. And O'CONNOR, C. E. 1994. Integrating young children with disabilities in preschool: Problems and promise. *Young Children*. January.68-75.
- DİNÇER, Ç. 2006. Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Çevresel Farkındalıklarını Artırma Yolları.<http://www.eğitim.com/egitimciler/0753/0753.3/0753.3.okuloncesi.cevrefarkindanligi.asp>. Erişim Tarihi: 05.04.2006.
- FEENEY, S.and FREEMAN N.K.,1999. Ethics and the Early Childhood Educator. NAEYC.USA.
- GALANT, K. and HANLINE, M. F. 1993. Parental attitudes towards mainstreaming young children with disabilities. *Childhood Education*. 69(5); 293-297.
- GILLESPIE, M.C., and CONNER, J.W., 1975.Creative Growth Through Literature for Children and Adolescents.Charles E. Merrill Publishing Co. Ohio.
- GÖNEN,M.,ve DALKILIÇ, N.U.,1998. Çocuk Eğitiminde Drama.Epsilon Yay. İstanbul.www.ogretmenlerimiz.com/content-cat-4.html .05.04.2006.
- GÖNEN,E., ÖZGEN,Ö., ve UFUK, H.,1998.Tüketim Ergonomisi Açısından Oyuncaklar, Oyun Alanları ve Eğlence Parkları. Prodüktivite Merkezi Yayınları. Altıncı Ergonomi Kongresi Bildiri Kitabı.Ankara.
- GÖRMEZ, K. ve GÖKA, E. 1993. Çocuk ve Çevre. Birinci Baskı. Çocuk Vakfı Yayınları. İstanbul.
- GÖZÜTOK, F.D.,2004.Öğretmenliğimi Geliştiriyorum.Genişletilmiş 2. Baskı, Siyasal Kitabevi. Ankara.
- GÜRKAN,T. ve GÖKÇE, E.,1999. Türkiye'de ve Çeşitli Ülkelerde İlköğretim.Program-Öğrenci-Öğretmen. Siyasal Kitabevi. Ankara.
- HATCH, J.,1999.Creating Thematic Curriculums. The Goal of a Curriculum in Early Childhood Programs.www.Early Childhood.com/ Article.
- HAYNES, F.,2002.Eğitimde Etik. Çev. Semra Kunt Akbaş.Ayrıntı Yayınları.İstanbul.
- HESAPÇIOĞLU, M.,1998. Öğretim İlke ve Yöntemleri.Eğitim Programları ve Öğretim. Genişletilmiş 5. Baskı.Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş. İstanbul.
- JASPERT, J.S., and CAVANAGH D.J.,1988. Thinking of Small Children:Access, Provision and Play. NAEYC, USA.
- KATZ, L.G.,1991.Readiness: Children and Schools.ERIC Digest: ED330495.
- KATZ, L.G., and CHARD, S.C.,1996. ERIC Digest The Contribution of Documentation to The Quality of Early Childhood Education, EDO-PS-96-2 April.
- KNOFF,H.M.,2002.The Stop&Think Social Skills Program:Teaching Children Interpersonal, Problem-Solving and Conflict Resolution Skills. NASP Communiqué, Vol. 30, 6, March.
- LYMAN, D.H., 1989.Being Creative. Training and Development Journal. April; 45-49.
- LYNCH, E. W. and SIMMS, B. H. 1998. Zeka özürülü çocuklar-zeka özürülü çocuklar ile normal çocukların kaynaştırılması. (Çev: H. Karatepe). Karatepe Yayınları.Ankara.
- MAYBERRY, M., DOWLES, K.J.,Gary,R.,and MARLOW B.,..... Home Schooling Parents as Education. California: Corwin Press, Inc.
- METİN, N. 1992. Okul öncesi dönemde özürülü çocuklar için kaynaştırma programları. *Özel Eğitim Dergisi*. 1 (2); 34-36.
- NEUGEBAUER, B., and EPENETER, S., 1986.Need a Creative Idea? Build Yourself a Creativity Machine!.Exchange.November ; 31-35.
- OKTAY,A.,1981.Okul Olgunluğu, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- OKTAY, A.,1991.Öğretmenlik Mesleği ve Öğretmen Nitelikleri. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi.Sayı: 3, Marmara Üniversitesi Yay.İstanbul.
- OKTAY, A.,1991.Okul Öncesi Öğretmen Özellikleri.Ya-Pa 7. Okul Öncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri. Ya-Pa Yay.İstanbul.
- OKTAY, A.,1999.Yaşamın Sihirli Yılları:Okul Öncesi Dönem, Epsilon Yayıncılık. İstanbul.

- OKTAY, A. ve UNUTKAN, Ö.P.,2003.İlköğretime Hazır Oluş Ve Okul Öncesi Eğitimle İlköğretimin Karşılaştırılması. Gelişim ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar. Yayına Hazırlayan:Doç. Dr. Müzeyyen Sevinç, Morpa Kültür Yayınları, İstanbul.
- OKTAY,A., GÜRKAN,T., ZEMBAT,R. ve POLAT-UNUTKAN,Ö.,2003.Okul Öncesi Programı Uygulama Rehberi. Ne Yapıyorum? Neden Yapıyorum? Nasıl Yapmalıyım? Ya-Pa Yayınları, İstanbul.
- O'TOOLE, B.,1989.The Relevance of Parental Involvement Programmes in D loping Coutries. Child Care: Health and Development, Vol. 15;329-342.
- SAN, İ., 1987.Çocuğun ve Gencin Sanat Eğitimi. yet Sanat Dergisi.162; 9-11.
- SCRUGGS, T. E. and MASTROPIERI, M. A. 1996. Teacher perceptions of mainstreaming / inclusion. 1958-1995. Exceptional Children. 63 (1); 59-74.
- SEEFELDT, C.,1980.Curriculum for Preschools, Colombus: Charles E.M.Publishing Co.
- TEKİN, E. ve KIRCAALİ-İFTAR, G. 2001. Özel eğitimde yanlışsız öğretim yöntemleri. 1. Baskı, Nobel Yayın Dağıtım. Ankara.
- TUZCUOĞLU, N. ve TUZCUOĞLU S.,2002. Dikkat Geliştiren Oyunlar, Benimle Oynar Mısın? Morpa Yay. İstanbul.
- UNİCEF-Çocuk Hakları Sözleşmesi
- UNUTKAN, Ö.P.,2003.Marmara İlköğretime Hazır Oluş Ölçeğinin Geliştirilmesi ve Standardizasyonu.Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi.İstanbul.
- UNUTKAN, Ö.P.,2003.Çocuğunuz Okula Hazır Mı?”, Ve Eğitim İletişim Dergisi, (Ağustos-Eylül sayısı). İstanbul.
- UNUTKAN, Ö.P.,2006.İlköğretim 1.Sınıfa Başlarken: Çocuk-Öğretmen ve Anne Baba”, İlköğretime Yeniden Bir Bakış, Yayına Hazırlayanlar: Prof. Dr. Ayla Oktay - Dr. Özgül Polat Unutkan. Morpa Kültür Yayınları.İstanbul.
- VERGERONT,J.,1988. Places and Spaces Preschool and Primary Outdoors. NAEYC, USA.
- WEINSTEIN, M., HOWARD,B.J., and BAGNATO S.J., 2003. Let's Talk : Managing Difficult Behaviors in Young Children. <http://www.paaap.org/pdf/teleconf/091202/hobehavior.pdf>.
- WOOD, J. W. 1998. Adapting instruction accomodate students in inclusive settings. Prentice-Hall Inc. New Jersey.
- ZEMBAT, R.,2005.Okul Öncesi Eğitimde Nitelik.Okul Öncesi Eğitimde Güncel Konular. İstanbul: Morpa Yayınları.
- <http://www.just4kids.org/html/earlyliteracy/handbook.htm>.
- http://www.isnet.net.tr/channels/egitim/okul_onesi/index.asp-43k.ErişimTarihi: 05.04.2006.
- www.clay.k12.fl.us/wec/school.htm.